

č. 4-2016

MESIČNÍK O FILMOVOM DIANÍ NA SLOVENSKU

WWW.FILMSK.SK

film.sk

CENA 1 €

ROZHOVOR

▶ Michal Kollár

TÉMA

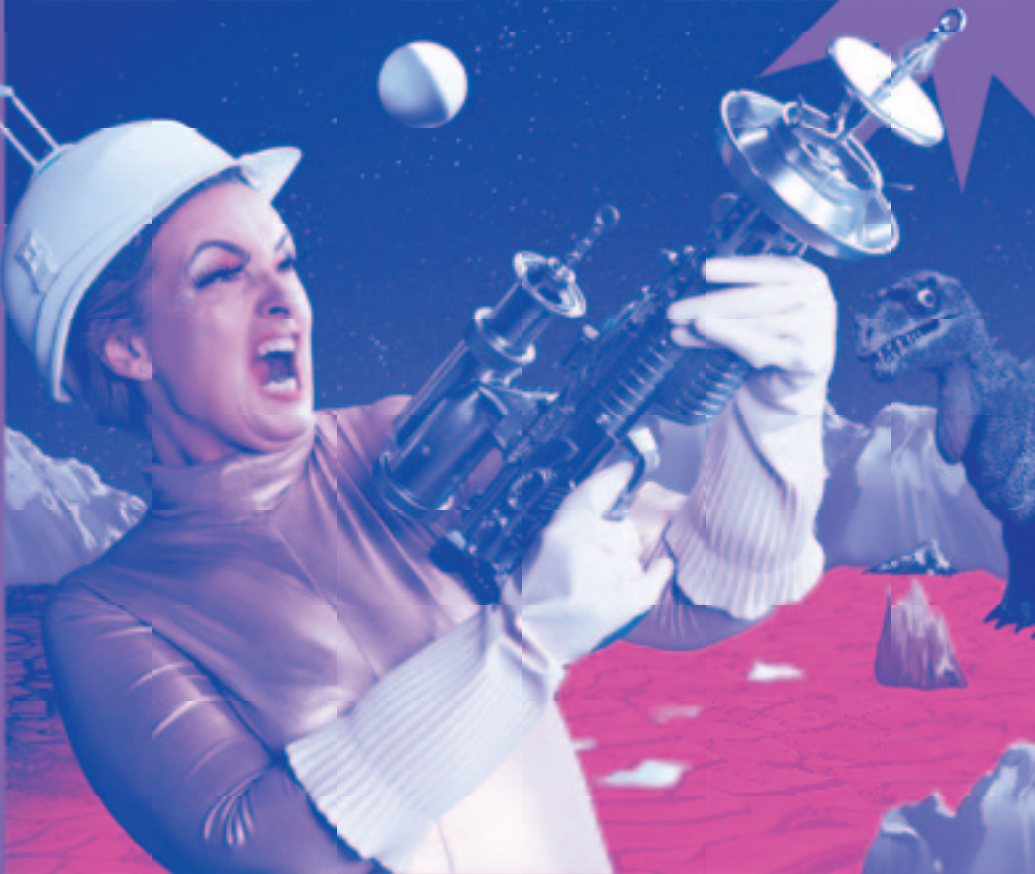
▶ Filmová výchova
na Slovensku

NOVINKY

- ▶ Akceptácia
- ▶ Ja, Olga Hepnarová
- ▶ Stanko
- ▶ Teória tigra

PODPORENÉ A NEPODPORENÉ PROJEKTY
V AVF V ROKU 2015

IDE O FILM!

týždeň slovenského filmu

11.–17. apríl 2016

Kino Lumière
Bratislava

organizátor

spoluorganizátori

partneri

mediálni partneri

*tyzdenfilmu.sk

NA ÚVOD

Apríl by sme mohli označiť za mesiac slovenskej kinematografie. Nabáda k tomu nielen pomerne vysoký počet distribučných noviniek, ale predovšetkým bilančná prehliadka Týždeň slovenského filmu. Uskutoční sa už po druhý raz, predstaví domácu filmovú tvorbu za uplynulý rok a vyzvráta ju na plátne i pred ním, počas diskusií. Význam prehliadky tentoraz podčiarkne aj slávnostné udeľovanie národných filmových cien Slnko v sieti.

Marek Leščák, prezident Slovenskej filmovej a televíznej akadémie, ktorá je jedným z organizátorov podujatia, v tejto súvislosti okrem iného hovorí: „*Chceli by sme ukázať, že najlepšie slovenské filmy môžu vstupovať do európskeho kontextu, aj to, že sa objavujú i divácky úspešné diela, ktoré vyvracajú tvrdenie, že slovenské filmy divákov nezaujímajú.*“ Najnovšie potvrdzuje jeho slová divácky úspech snímky *Červený kapitán*, ktorú už počas úvodného víkendu v kinách (premiéra 10. 3.) videlo viac ako 36-tisíc ľudí. Čo všetko v súvislosti s ňou vníma jej režisér Michal Kollár, sa dočítate v rubrike Rozhovor. A ako *Červeného kapitána* interpretuje a hodnotí filmová teoretička Jana Dudková, zistíte v rubrike Recenzia. V nej sa nachádza aj oscarový *Spotlight* a slovensko-český dokument *Ťažká voľba* v réžii Zuzany Piussi. V rubrike Ohlasy zase ponúkame kritickú reflexiu stredometrážneho titulu Martina Kollára *5. október*, ktorý síce nevstupuje do bežnej kinodistribúcie, ale premietal sa na Febiofeste a bude uvedený aj v rámci Týždňa slovenského filmu.

Ťažkou voľbou – žiaľ, nefilmovou – sme si prešli 5. marca a z výsledkov máme mnohí ťažkú hlavu. No aj v ťažkých hlavách sa rodia dobré nápady ako reakcia na volebné výsledky. O jednom z nich sa dočítate v rubrike Myslím si. A v tejto súvislosti naberať ešte viac na váhe Téma čísla, ktorá sa venuje otázkam filmovej výchovy žiakov základných a stredných škôl.

► Daniel Bernát

• FOTO: archív Ballu

MOJE OBĽÚBENÉ SLOVENSKE FILMY

Ballu, spisovateľ

Som filmový nadšenec, ale do kina nechodím. Do konca si už ani neviem predstaviť, ako to tam v súčasnej sci-fi dobe vyzerá, z koľkých smerov a z akých rafinovaných zdrojov prichádza k divákovi zvuk a aké druhy popcornu sú k dispozícii. Úplne mi stačí televízor a slúchadlá na ušiach. Pri slovenských filmoch sa sústreďujem najmä na slová, vety, repliky, niekedy si to užívam s akousi zákernou škodoradosťou, inokedy s nefalšovaným úžasom. Za tie roky som videl desiatky, ak nie stovky viac či menej vydatených produktov, ale na piedestáli vytrvalo tróni tragikomédia *Kým sa skončí táto noc* režiséra Petra Solana z roku 1965. Patrí objektívne k tomu najlepšímu, čo v slovenskej kinematografii vzniklo. Čiastočne improvizované dialógy, ktoré si vraj herci viac-menej vymýšľali na mieste, nešustia papierom, navyše, v podstate celý dej sa odohráva v nočnom bare a čo viac si ja, kaviarničkový typ, môžem želať. Tento film však nepochybne poznajú a milujú hádam všetci, preto o ňom už stačilo, radšej ešte spomeniem zdanlivo takmer nerežírovaný, na „autentickú skutočnosť“ sa prekvapujúco úspešne hrajúci horor – tento žáner je v našich končinách sám osebe rarita – od režiséra Petra Bebjaka. Volá sa *Zlo* a je z roku 2012. Režisér si ma získal už svojím *Marhuľovým ostrovom*, pritom nič na svete nie je odlišnejšie ako tieto dve snímky! Nízkorozpočtové *Zlo* je v každom prípade také presvedčivé, až je paradoxne ťažké uveriť, že mu veriť netreba, je to predsa iba fikcia, navyše silne inšpirovaná kultovou *Zhádou Blair Witch*. Mnohé takéto epigónske pokusy dopadli katastrofálne, zatiaľ čo tento je famózný, des ma premkynal ešte dva dni po tom, čo som ho videl. Klobúk dolu! Navyše obsahuje také necenzurované repliky dnešnej mládeže, že jeho premietanie by ne jeden útlocitný neogardista prerušil už po niekoľkých sekundách. ▲

24

03 **MYSLÍM SI**

04-07 **KALENDÁRIUM**

08-12 **PREMIÉRY** v kinách

12-13 **Správy Z FILMOVÉHO DIANIA**

14-15 **NOVINKY:** Akceptácia podľa Jaroslava Matouška

16-17 **NOVINKY:** Stanko podľa Rasta Boroša

18 **NOVINKY:** Ja, Olga Hepnarová podľa Tomáša Weinreba a Petra Kazdu

19 **NOVINKY:** Teória tigra podľa Radka Bajgara

20-21 **AKTUÁLNE:** Prehliadka Týždeň slovenského filmu a ceny Slnko v sieti

22 **AKTUÁLNE:** 29. Finále Plzeň a 18. Kino na hranici Český Těšín/Cieszyn

23 **Správy Z FILMOVÉHO DIANIA**
a uzávierky na granty a podporné programy

24-27 **ROZHOVOR:** Michal Kollár

28-29 **TÉMA:** Filmová výchova na Slovensku

30-32 **RECENZIA:** Červený kapitán podľa Michala Kollára

33-35 **RECENZIA:** Ťažká voľba podľa Zuzany Piusi

36-37 **RECENZIA:** Spotlight podľa Toma McCarthyho

38 **FILMOVÉ PUBLIKÁCIE:** Dejiny slovenskej televízie

39 **FILMOVÉ PUBLIKÁCIE**

40-41 **DVD NOSIČE / ČO ROBIA**

42-43 **OHLASY:** 23. Febiofest

44-45 **OHLASY:** 5. október podľa Martina Kollara

46-47 **AKO VZNIKÁ FILM**

48 **PROFIL:** filmový publicista Pavel Branko

49 **SVET SPRAVODAJSKÉHO FILMU:** Týždeň vo filme

50 **TIPY Mesiaca:** Kino Lumière

51 **VÝROČIA /** Správy Z FILMOVÉHO DIANIA

52 **STALO SA ZA 30 DNÍ /** Klapka.sk a Kino Lumière

18

Zuzana Mojžišová,

filmová publicistka

16

CEŠAK
FILM.SK
č. 4-2016

Svet je zároveň skvelý i príšerný svojou schopnosťou prekvapovať a duriť nás z pelechov privátnej (ne)spokojnosti. Napríklad: 5. marca sme si teda riadny ortieľ podpísali, len čo je pravda. Potvrdili sa aj obavy a čierne dumy, ktoré sme predtým od seba úspešne odháňali. Dopadlo to celkom a úplne na draka nielen vzhľadom na našu príslovečnú neschopnosť zavčas vyvodzovať z minulosti poučenie. Povolebné zdesenie (najmä z výsledkov medzi prvovoličmi) sa nám na Katedre audiovizuálnych štúdií FTF VŠMU podarilo pretaviť do nápadu – a vzápätí i žiadosti o finančnú podporu na Audiovizuálny fond – vydať devedčkový diptych so slovenskými profesionálnymi i študentskými dokumentárnymi filmami na témy dotýkajúce sa rôznych podôb extrémizmu: rasovej neznášanlivosti, náboženskej intolerancie, strachu zo sexuálnej inakosti, diktatúry a totality, holokaustu, nacionalizmu, mediálnej manipulácie, utečencov a života v exile... Každý tematický okruh zamýšľame priblížiť jedným archívnym filmom spred roku 1989 a jedným študentským filmom po roku 1990 a DVD doplniť rozsiahlejším bookletom s doplnkovými učebnými textami. Preto učebnými, lebo sa tak v kútikoch duší nádejáme, že by sa tie filmy mohli premietat mládežníkom na stredných školách od Kútov až po Čiernu nad Tisou napríklad v rámci hodín dejepisu, občianskej či etickej náuky. A že by sme následne aj my mohli chodiť po stredných školách, premietat tie filmy a v debatách so študentmi sa pokúšať orať polia neo-rané, scitlivovať, argumentovať, hádať sa, presviedčať... Pekná predstava, však? Veď nielen šaty robia človeka, ale aj sny. Povedz mi, o čom snívaš, a ja ti poviem, do akej hĺbokej šlamastiky ťa osud namočil. Apropos, keď už som sa zaviala do priestoru ilúzií, napadlo mi: Ako je to vlastne so silou umenia, povedzme konkrétne aj filmu, vplývať na myšlienkové obzory publika? Hovorí sa, že mnohá strednoprádová a braková kinematografia podporuje najmä v deťoch a mládežníkoch agresivitu, uprednostňovanie rýchlych a silových riešení zamotaných situácií a ešte všeličo iné negatívne. No ale kam sa podela pozitívna moc všetkých tých rozprávok, komédií, romantických príbehov, dobrodružných hrdinských ság, ktoré tie veľké deti, budúci voliči, určite videli? Nevieť kam, ale možno ju už onedlho budeme môcť prostredníctvom toho nášho 2-DVD spolu s pubertiakmi pohľadať. ▲

Film.sk
Mesačník o filmovom dianí na Slovensku (17. ročník)
Vydavateľ:
Slovenský filmový ústav
Adresa redakcie:
Film.sk / Slovenský filmový ústav
Grösslingová 32 / 811 09 Bratislava
TEL.: 02/57 10 15 25
FAX: 02/52 73 32 14
E-MAIL: film.sk@sfu.sk
Šéfredaktor:
Daniel Bernát
Redakcia:
Zuzana Sotáková
Redakčná rada: Peter Dubecký
generálny riaditeľ SFÚ
Alexandra Strelková
riaditeľka NKC – SFÚ
Marián Brázda
vedúci edičného oddelenia SFÚ
Miroslav Ulman
odborný referent Audiovizuálneho
informačného centra SFÚ
Simona Nötová-Tušerová
tlačová tajomníčka SFÚ
Štefan Vraštiak
tajomník KFN SSN
Andrea Biskupičová
vedúca predajne Klapka.sk
Jazyková redakcia:
Jaroslav Hocheľ
Design & grafická úprava:
p & j
Tlač: Dolis, s. r. o.
Uzávierka čísla 4/2016:
29. 3. 2016
Snímka na titulnej strane:
Červený kapitán – Fog'n'Desire Films
Film.sk vychádza s podporou MK SR.
ISSN 1335 – 8286

Názory redakcie sa nemusia zhodovať
s názormi prispievateľov.

Akékoľvek rozmnožovanie textu, fotografií, grafov
vrátane údajov v elektronickej podobe len
s predchádzajúcim písomným súhlasom vydavateľa.
© Slovenský filmový ústav

► FILMOVÉ PODUJATIA NA SLOVENSKU

■ BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE

► www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk

1 – 2 / APRÍL ► 18.15

Výročia osobností: Ladislav Ballek

Pomocník (r. Z. Záhon, 1981) + lektorský úvod: Petra Sedláková, *Južná pošta* (r. S. Párnický, 1987) + lektorský úvod: Marcel Šedo

1 – 6 / APRÍL ► 20.15

Andrzej Wajda

Kronika ľubostných nehôd (1986), *Besi* (1988), *Pán Ta-deáš* (1999), *Katyň* (2007), *Svätá tráva* (2009), *Walesa, človek z nádeje* (2013)

3 / APRÍL ► 18.15

Výročia osobností: Pavel Čalovka

Pásmo krátkych dokumentárnych, reklamných a inštruktážnych filmov: *Prehliadka dôvtipu*, *Kozmetika*, *Čo je najrýchlejšie*, *Mucha domáca*, *Ľudia, zdravie a lekár*, *Všade, kde žijú ľudia...*, *Výňatky z jedného protokolu* (1955 – 1981)

4 / 18 / APRÍL ► 18.15

Kraťasy z archívu: Život s hendikepom

Človek z Málnica, *Poznačení tmou*, *Balkón plný plienok*, *Sed' a pod'*, *Hľadať spôsob*, *Ticho* (r. rôzni, 1959 – 1988)

5 / 14 / APRÍL ► 18.15

Výročia osobností: Dagmar Kákošová

Prípad Barnabáš Kos (r. P. Solan, 1964) + lektorský úvod: Adam Straka

6 – 7 / APRÍL ► 18.15

Výročia osobností: Katarína Kolníková

... kone na betóne (r. S. Párnický, 1995), *Dedina v údolí* (r. M. Milo, 1988) + lektorský úvod: Erik Binder, *... a já*, *Katarína Kolníková* (2011) za účasti režiséra Juraja Štepku

7 / APRÍL ► 18.00

Filmový kabinet: Herzovo žánrové panoptikum

Projekcia filmu *Spalovač mrtvol* (1968) s prednáškou a diskusiou, prezentácia publikácie *Juraj Herz – Autopsie (pitva režiséra)* za účasti režiséra

7 – 8 / 12 / 16 – 20 / APRÍL

► 18.00, 20.15, 20.30

William Shakespeare

Krvavý trón (r. A. Kurosawa, 1957), *Macbeth* (r. J. Kurzel, 2015), *Coriolanus* (r. R. Fiennes, 2011), *Falstaff* (r. O. Welles, 1965), *Skrotenie zlej ženy* (r. F. Zeffirelli, 1967), *Kráľ Lear* (r. G. Kozincev, 1971), *Romeo a Julie* 63 (r. R. Činčera, 1964), *Titus Andronicus* (r. S. Jendraš-šáková, 1982), *Ran* (r. A. Kurosawa, 1985), *Prosperove knihy* (r. P. Greenaway 1991)

8 / APRÍL ► 18.00, 20.15

Double Bill

Macbeth (r. J. Kurzel, 2015), *Coriolanus* (r. R. Fiennes, 2011)

8 – 10 / APRÍL

Pocta: Juraj Jakubisko & Igor Luther

► O akcii čítajte viac v článku o Týždni slovenského filmu a Slnku v sieti na stranách 20 – 21.

9 – 12 / APRÍL ► 16.30, 18.30, 20.30

Dni filmu Východného partnerstva

Farba granátového jablka (r. S. Paradžanov, 1968), *Kukuríčný ostrov* (r. G. Ovašvili, 2014), *Cigáni idú do neba* (r. E. Loteanu, 1975), *Belyje Rosy. Návrat* (r. A. Butor, 2014), *Podnestersko* (r. M. Muhu, K. Norman, 2014), *Filmové svedectvo z Náhorného Karabachu* (r. L. Špimr, 2015), *Jama* (r. J. Stejskal, 2014), *Hranica* (r. J. Vojtek, 2009), *Bude divadlo?!* (r. N. Džanelidze, 2011), *Mliečny brat* (r. V. Mchitarjan, 2012)

9 – 10 / 13 – 15 / APRÍL ► 20.15, 20.30

Otar Iosseliani

Keď padá lístie (1966), *Žil spievajúci drozd* (1970), *Zbohom, môj sladký domov* (1999), *Ráno v Benátkach* (2002), *Jesenné záhrady* (2006)

11 – 17 / APRÍL

Týždeň slovenského filmu

► O prehliadke domácej kinematografie čítajte na stranách 20 – 21.

13 / APRÍL ► 18.15

Výročia osobností: Pavel Branko

Hrdina našich čias (r. Z. Piusi, 2009)
► Profil P. Branka čítajte na strane 48.

15 / APRÍL ► 18.15

Hommage: Andrzej Żuławski

Tretia časť noci (1971)

16 – 17 / 19 – 25 / APRÍL ► 18.15

Herzovo žánrové panoptikum

Sběrné surovosti (1965), *Sladké hry minulého leta* (1969), *Petrolejové lampy* (1971), *Morgiana* (1972), *Holka na zabití* (1975), *Den pro mou lásku* (1976), *Panna a netvor* (1978), *Deváté srdce* (1978), *Upír z Feratu* (1981), *Straka v hrsti* (1983)

17 / 24 / APRÍL ► 16.30

Detická filmotéka

Pán Machuľa vo vesmíre I – Únos Agniešky
a II – Misia Voltanu (r. K. Gradowski, 1988)

19 / APRÍL ► 20.30

Music & Film: Queen – A Night in Bohemia

Film o londýnskom koncerte skupiny Queen v roku 1975

21 – 24 / APRÍL

Dni slovinského filmu

Šiška Deluxe (r. J. Cvitkovič), *Pohrebna hostina* (r. M. Klopčič), *Kohútové raňajky* (r. M. Naberšnik), *Triedny nepriateľ* (r. R. Biček), *Pripravený na odchod* (r. M. Luzar), *Otec* (r. V. Škafar), *Alexandrinky* (r. M. Pevec)

21 – 25 / APRÍL ► 20.15

Dozerať a trestať

Proces Jany z Arku (r. R. Bresson, 1962), *Kladivo na čarodějnice* (r. O. Vávra, 1969), *Mníška* (r. J. Rivette, 1966), *Páste vo vreckách* (r. M. Bellocchio, 1965), *Misia* (r. R. Joffé, 1986)

23 / APRÍL ► 20.15

Hommage: Jacques Rivette

Mníška (1966)

26 – 30 / APRÍL ► 17.45, 18.15

Carte Blanche: Pavel Branko

Carte Blanche Pavel Branko I: *Prišiel k nám Old Shatterhand*, *Stavba*, *Fotografovanie obyvateľov domu*, *Budeme mať výkony, budeme mať diplomy*, *Hlas 98*, *Ochrana úradu* (1966 – 1999); Carte Blanche Pavel Branko II: *Pingvin*, *Socha*, *Zem*, *Strážca Sen*, *Keby som bol vtáčkom...*, *Ekomorfoza*, *Pôvod sveta*, *Fongopolis*, *Pravidlá* (1964 – 2014); Carte Blanche Pavel Branko III: *Svätý Juraj Majstra Pavla*, *Diadém*, *Konina*, *Balog József*, *Pribeník 66*, *Výmet*, *Ďalšie dejstvo*, ... nepozná

ona mňa, *ani ja ju* (1968 – 2006); Carte Blanche Pavel Branko IV: *Človek z Málnica*, *Lilli Marlen*, *Kuchári*, *Vlado*, *Marienka*, *Jojo a starý otec*, *Nemecká*, *Bubeník Červeného kríža*, *Štyri dni Ludovíta Čonku*, *Ikony* (1959 – 1977); Carte Blanche Pavel Branko V: *Niekedy v novembri*, *Akcia 37*, *Hej*, *Slováci!*, *Pohreb prezidenta*, *Bez vône*, *Jediná známa fotografia boha* (1958 – 2014)

26 – 30 / APRÍL ► 20.15

Jan Švankmajer

Něco z Alenky (1987), *Poslední trik pana Schwarzwaldlea a pana Edgara* (1964), *Lekce Faust* (1994), *Mužné hry* (1988), *Spiklenci slasti* (1996), *Tma – světlo – tma* (1989), *Otesánek* (2000), *Do pivnice* (1983), *Prežiť svoj život* (2010), *Et Cetera* (1966)

30 / APRÍL ► 14.00

Martha & Niki Movie (r. T. Mårtens)

■ BRATISLAVA – A4 – PRIESTOR SÚČASNEJ KULTÚRY

► www.a4.sk

3 / APRÍL ► 20.00

KineDok: 6 stupňov (r. B. Dombrowski)

6 / APRÍL ► 18.30, 20.00

Avantgarda²: Česká filmová avantgarda

Česká filmová avantgarda (r. L. Nemeškal), *Pátranie po Emak Bakia* (r. O. Alegria)

9 / APRÍL ► 20.00

Voice Over Noise: Dodalovci

Projekt Voice Over Noise ozvučí animované filmy manželov Dodalovcov.

13 / APRÍL ► 20.00

KineDok: Matky a dcéry (r. I. Hucíková)

+ *Nový svet* (r. T. Michalová)

17 / 23 – 24 / APRÍL ► 20.00

Kino inak: Thomas Østbye

Veci, *Ľudský*, *17 000 ostrovov* (spolurežisér Edwin), výber režisérovyh krátkych filmov, *Predstava o Emanuelovi*, *Preč z Nórska*

26 / APRÍL ► 20.00

Kino inak: 727 dní bez Karama (r. A. Salomonowitz)

■ **BRATISLAVA – BIBIANA, DOM UMENIA PRE DETI**
► www.bibiana.sk

17 / 24 / APRÍL ► 16.00

Podte sa hrať s filmom!

Tvorivé dielne s rôznymi technikami animácie pre deti od 7 rokov

■ **BRATISLAVA – KINO Klap**
► www.facebook.com/kinoklap

14 / APRÍL
Projekcia dokumentu *Art War* (r. M. Wilms)

21 / APRÍL
***Comeback* (r. M. Remo)**
Projekcia filmu a krst DVD za účasti tvorcov

28 / APRÍL
Angažuj sa! – kolekcia študentských filmov

30 / APRÍL
***Je to iba vietor* (r. B. Fliegauf)**

■ **BRATISLAVA – KINO MLADOSŤ**
► www.kinomladost.sk

18 / APRÍL ► 18.00
50. výročie udelenia Oscara filmu *Obchod na korze*
Obchod na korze (r. J. Kadár, E. Klos), *Odchod na korze* (r. P. Zákutanský)

■ **KOŠICE – TABAČKA KULTURFABRIK**
► www.tabacka.sk

10 / APRÍL ► 19.00
KineDok: *Tak ďaleko, tak blízko* (r. J. Vojtek)

12 / APRÍL ► 19.00
Môže byť návšteva kina škodlivá? Večer prísne zakázaných filmov – prednáška

26 / APRÍL ► 19.00
Divácka volenka
Projekcia filmu z diváckeho hlasovania

■ **PREHLIADKY A FESTIVALY NA SLOVENSKU**

31 / MAREC – 16 / APRÍL
23. Febiofest
(TRENČÍN, KOŠICE, BANSKÁ BYSTRICA, KEŽMAROK, PREŠOV, MARTIN, PRIEVIDZA, TRNAVA, LEVICE)
Výber z programu Medzinárodného festivalu filmových klubov
► Viac sa dočítate na strane 12.
► www.febiofest.sk

1 – 2 / APRÍL
Pezinský amatérsky filmový festival
(KČ PEZINOK)
► www.festivalpaff.sk

5 – 9 / APRÍL
Visegrad Film Forum 2016
(BRATISLAVA – KINOSÁLA FTF VŠMU)
► O podujatí čítajte na strane 13.
► www.visegradfilmforum.com

6 – 10 / APRÍL
17. Medzinárodný festival horského filmu a dobrodružstva Hory a mesto
(BRATISLAVA – CINEMA CITY AUPARK)
► www.horyamesto.sk

21 – 28 / APRÍL
[fjúžn] – festival nových menšín
(BRATISLAVA)
► www.fjuzn.sk

22 – 23 / APRÍL
Fest Slovenský film
(PARTIZÁNSKE – DOM KULTÚRY)
Eva Nová (r. M. Škop), *Tak ďaleko, tak blízko* (r. J. Vojtek), *Suri* (r. P. Barabáš), *Čistič* (r. P. Bebjak)
► www.fsf.sk

22 – 24 / APRÍL
10. festival SlavCon 2016
(BRATISLAVA – DK LÚKY)
► www.slavcon.sk

► **PODUJATIA SLOVENSKÉHO FILMU V ZAHRANIČÍ**

18 / FEBRUÁR – 5 / APRÍL
Festival Expedičná kamera, 221 miest (ČESKO, SLOVENSKO)
Suri (r. P. Barabáš)
► www.hedvabnastezka.cz

19 / FEBRUÁR – JÚN
Buntownicy Kamery – prehliadka filmov československej novej vlny, Varšava, Vroclav (POĽSKO)
322 (r. D. Hanák), *Deň náš každodenný* (r. O. Krivánek), *Kristove roky* (r. J. Jakubisko), *Kým sa skončí táto noc* (r. P. Solan), *Obrazy starého sveta* (r. D. Hanák), *Panna zázračnica* (r. Š. Uher), *Slávnosť v botanickej záhrade* (r. E. Havetta), *Slnko v sieti* (r. Š. Uher), *Vtáčkovia, siroty a blázni* (r. J. Jakubisko), *Prišiel k nám Old Shatterhand* (r. D. Hanák)
► www.kinonh.pl

21 / MAREC – 4 / APRÍL
40. MFF Hongkong (ČÍNA)
Ja, Olga Hepnarová (r. P. Kazda, T. Weinreb)
► www.hkiff.org.hk

30 / MAREC – 10 / APRÍL
MFF Cleveland (USA)
Eva Nová (r. M. Škop)
► www.clevelandfilm.org

31 / MAREC – 14 / APRÍL
31. MFF Vilnius, Kino Pavasaris (LITVA)
Eva Nová (r. M. Škop), *Strach* (r. M. Blaško), *Záhradníci* (r. M. Fornay), *Ja, Olga Hepnarová* (r. P. Kazda, T. Weinreb), *Rodinný film* (r. O. Omerzu)
► www.kinopavasaris.lt

12 – 17 / APRÍL
Filmfest Drážďany (NEMECKO)
Film Let (r. J. Guga), *Mila Fog* (r. M. Prokopová), *Kovbojsko* (r. D. Štumpf), *Nina* (r. V. Obertová), *M. Čopíková*, *Strach* (r. M. Blaško)
► www.filmfest-dresden.de

15 – 21 / APRÍL
29. Finále Plzeň (ČESKO)
► O festivale čítajte viac na strane 22.
► www.festivalfinale.cz

18 – 23 / APRÍL
Festival del Cinema Europeo, Lecce (TALIANSKO)
V súťaži je film *Čistič* (r. P. Bebjak).
► www.festivaldelcinemaeuropo.com

19 – 24 / APRÍL
51. Medzinárodný festival populárno-vedeckých filmov, Olomouc (ČESKO)
V súťaži krátkych filmov je titul *Tak som to skúsil* (r. P. Korec).
► www.afo.cz

20 – 24 / APRÍL
Európsky FF Biškek (KIRGIZSKO)
Nickyho rodina (r. M. Mináč)

20 – 25 / APRÍL
Crossing Europe, Linz (RAKÚSKO)
Eva Nová (r. M. Škop)
► www.crossingeurope.at

20 – 26 / APRÍL
16. goEast Wiesbaden (NEMECKO)
Úsmev diabla (r. J. Zeman), *Drak sa vracia* (r. E. Grečner), v súťaži *Eva Nová* (r. M. Škop) a *Čakáreň* (r. P. Korec)
► www.filmfestival-goeast.de

22 / APRÍL
Deň slovenského filmu v Našiciach (CHORVÁTSKO)
Kráľ Drozdia brada (r. M. Luther), *Legenda o lietajúcom Cypriánovi* (r. M. Čengel Solčanská)

28 / APRÍL – 3 / MÁJ
18. Kino na hranici, Český Těšín, Cieszyn (ČESKO, POĽSKO)
► O festivale čítajte viac na strane 22.
► www.kinonagranicy.pl

28 / APRÍL – 5 / MÁJ
17. MFF Jeonju, Soul (SEVERNÁ KÓREA)
V medzinárodnej súťaži je *Eva Nová* (r. M. Škop).
► eng.jiff.or.kr

(REDAKCIA NEZODPOVEDÁ ZA ZMENY V PROGRAME PODUJATÍ!)
► **Zuzana Sotáková**

PREMIÉRA: 5. 4. 2016

Akceptácia

(**Akceptácia**, Slovensko, 2015) DCP 2D + MP4, 90 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, DOBRODRUŽNÝ

RÉŽIA: Jaroslav Matoušek

ÚČINKUJÚ: Michal Malák, Miroslav Leitner, Zosia Bachleda, Tomáš Petřík, Vladimír Hubač
DISTRIBÚTOR: JM film

Dobrodružný dokumentárny film o extrémne náročnom prechode na lyžiach 23 dolinami a 18 vysokohorskými sedlami Vysokých Tatier. Po stopách tatranskej legendy Vlada Tataru, ktorý túto cestu absolvoval v roku 1986, sa vydávajú Michal Malák a Miroslav Leitner.

► O filme čítajte viac na stranách 14 – 15.

PREMIÉRA: 28. 4. 2016

Ako básnici čakajú na zázrak

(**Jak básníci čekají na zázrak**, Česko, 2016) DCP 2D, 120 min., MP, ČESKY, KOMÉDIA

RÉŽIA: Dušan Klein

HRAJÚ: Pavel Kríž, David Matásek, Lukáš Vaculík, Tereza Brodská, Linda Rybová, Emily Laura Hassmannová, Filip Antonio, Josef Somr
DISTRIBÚTOR: Continental film

Štěpán, Kendy a Karas zostali aj po dvanástich rokoch sami sebou. Nerozluční kamaráti s nevyčerateľným zmyslom pre humor, ale aj s ľahkým nádychom skepsy cítia, že by mali dať svojim životom nejaký poriadok a splniť si svoje túžby a prania.

PREMIÉRA: 28. 4. 2016

Boj

(**Krigen**, Dánsko, 2015) DCP 2D + MP4, 115 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, DRÁMA

RÉŽIA: Tobias Lindholm

HRAJÚ: Pili Groyne, Benoît Poelvoorde, Catherine Deneuve, François Damiens, Yolande Moreau
DISTRIBÚTOR: ASFK

Skutočný boj čaká na vojaka často až po tom, čo sa vráti z vojnovnej zóny domov. Majster tichého napätia Tobias Lindholm nakrútil ďalšiu osobnú drámu, ktorá si na premiére na festivale v Benátkach vyslúžila ovácie.

PREMIÉRA: 21. 4. 2016

Hardcore Henry

(**Hardcore Henry**, USA/Rusko, 2016) DCP 2D, 97 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, AKČNÝ

RÉŽIA: Ilja Najšuller
HRAJÚ: Sharlto Copley, Danila Kozlovskij, Haley Bennett, Andrej Dementev, Svetlana Ustinova, Tim Roth
DISTRIBÚTOR: Bontonfilm

Tvorcovia filmu *Hardcore Henry* sa inšpirovali akčnými počítačovými hrami a nakrútili celú snímku zo subjektívneho pohľadu hrdinu. Ten musí bojovať s celou armádou nepriateľov a zachrániť krásnu blondínu, ktorá je možno jeho manželka...

PREMIÉRA: 21. 4. 2016

Hlavu hore

(**La tête haute**, Francúzsko, 2015) DCP 2D + blu-ray + DVD, 120 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, DRÁMA

RÉŽIA: Emmanuelle Bercot

HRAJÚ: Catherine Deneuve, Rod Paradot, Benoît Magimel, Sara Forestier, Diane Rouxel
DISTRIBÚTOR: Film Europe

Výbušný a vzdorovitý Malony z problémovej rodiny sa od svojich šiestich rokov pravidelne dostáva do konfliktu s celou armádou nepriateľov a zachráni krásnu blondínu, ktorá je možno jeho manželka...

PREMIÉRA: 14. 4. 2016

Ja, Olga Hepnarová

(**Já, Olga Hepnarová**, Česko/Polsko/Slovensko/Francúzsko, 2016) DCP 2D + DVD + MP4, 105 min., MN 15, ČESKY, DRÁMA

RÉŽIA: Tomáš Wejnreb, Petr Kazda

HRAJÚ: Michalina Olszańska, Martin Pechlát, Klára Melišková, Marika Šoposká, Juraj Nvota, Marta Mazurek
DISTRIBÚTOR: ASFK

Príbeh mladej ženy, ktorá v roku 1973 nasadla do nákladného auta a v centre Prahy zabila osem ľudí. Svoj čin považovala za akt pomsty spoločnosti, o ktorej tvrdila, že jej celý život ubližovala.

► O filme čítajte viac na strane 18.

PREMIÉRA: 21. 4. 2016

Cena slávy

(**La rançon de la gloire**, Francúzsko/Belgicko/Švajčiarsko, 2014) DCP 2D + blu-ray + DVD, 115 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, KOMÉDIA/DRÁMA

RÉŽIA: Xavier Beauvois

HRAJÚ: Benoît Poelvoorde, Roschdy Zem, Peter Coyote, Nadine Labaki, Chiara Mastroianni, Olivier Rabourdin
DISTRIBÚTOR: Film Europe

Film *Cena slávy* je inšpirovaný skutočnými udalosťami a rozpráva o jednom z najzvláštnejších únosov v histórii – o únose Chaplinovej mrťoly vo švajčiarskom meste Vevey.

PREMIÉRA: 21. 4. 2016

Cesta hore

(**Cesta vzhůru**, Česko, 2015) DCP 2D + blu-ray + DVD, 100 min., MP 12, ČESKY, DOKUMENTÁRNY FILM

RÉŽIA: David Čálek
ÚČINKUJÚ: Radek Jaroš, Honza „Tráva“ Trávníček, Petr „Miska“ Mašek, Martin Havlena, Lucie Výborná, Andrea Jarošová
DISTRIBÚTOR: Magic Box Slovakia

Radek Jaroš si ako prvý Čech a 15. človek na svete splnil horolezecký sen a vystúpil na vrchol K2 – poslednú z osemtisícoviek, ktorá mu chýbala do takzvanej Koruny Himalájí. Film dokumentuje tento historický úspech a zároveň ponúka širší pohľad na zdolávanie extrémnych prekážok, a to nielen fyzických.

PREMIÉRA: 28. 4. 2016

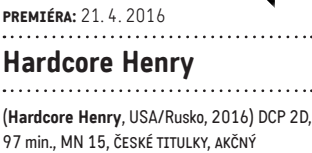
Deň matiek

(**Mother's Day**, USA, 2016) DCP 2D, MP 12, SLOVENSKÉ TITULKY, ROMANTICKÁ KOMÉDIA

RÉŽIA: Garry Marshall

HRAJÚ: Jennifer Aniston, Julia Roberts, Kate Hudson, Jason Sudeikis, Timothy Olyphant
DISTRIBÚTOR: Forum Film

Do sviatku matiek zostáva už len niekoľko dní a režisér Garry Marshall (*Pretty Woman*, *Frankie a Johnny*, *Valentín*, *Silvestrovská noc*) rozpráva príbehy niekoľkých rodín, v ktorých vrcholí príprava na tento deň.

PREMIÉRA: 14. 4. 2016

Knihy džungle

(**The Jungle Book**, USA, 2016) DCP 2D + DCP 3D + IMAX 3D, 101 min., MP 7, SLOVENSKÝ DABING, DOBRODRUŽNÝ/RODINNÝ/AKČNÝ/FANTASY

RÉŽIA: Jon Favreau

V SLOVENSKOM ZNENÍ: Miško Kaprálik, Karol Čalik, Ján Greššo, Matej Landl, Janette Švoňavská, Lucia Hurajová, Stanislav Staško, Marián Labuda ml.

DISTRIBÚTOR: Saturn Entertainment
V novom spracovaní slávneho príbehu z pera Rudyarda Kiplinga sa na scénu vracia chlapec Mauglí, čierny panter Baghíra, medveď Balú, obávaný tiger Šer Chán a ďalšie známe postavy dobrodružného príbehu z džungle.

PREMIÉRA: 28. 4. 2016

Kolónia

(**Colonia**, Nemecko/Luxembursko/Francúzsko, 2015) DCP 2D, 110 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, TRILER

RÉŽIA: Florian Gallenberger

HRAJÚ: Emma Watson, Daniel Brühl, Michael Nyqvist, Richenda Carey, Vicky Krieps, Jeanne Werner
DISTRIBÚTOR: CinemArt SK

Dráma *Kolónia* je inšpirovaná skutočnými udalosťami a odohráva sa za Pinochetovho režimu v čilskej kolónii Dignidad, ktorú založil a viedol bývalý nacistický lekár Paul Schaffer. V 70. rokoch sa ukázalo, že tam dochádzalo k mučeniu Pinochetových odporcov a k sexuálnemu zneužívaniu detí.

PREMIÉRA: 21. 4. 2016

Láska z Khon Kaen

(**Rak Ti Khon Kaen**, Thajsko/Velká Británie/Francúzsko/Nemecko/Malajzia, 2015) DCP 2D + blu-ray + DVD, 122 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, DRÁMA

RÉŽIA: Apichatpong Weerasethakul

HRAJÚ: Pongpas Widner, Banlop Lomnoi, Jarinpattra Rueangram, Petcharat Chaiburi, Tawatchai Buawat
DISTRIBÚTOR: ASFK

V provizórnej nemocnici sú vojaci, ktorí trpia záhadnou spavou chorobou. Na tomto mieste zažije veľa prekvapení dobrovoľníčka, ktorá sa stará o sympatickeho vojaka. V jeho zápisníku je plno tajomstiev. Možno existuje spojenie medzi syndrómom, ktorým muž trpí, a mýtickým miestom, na ktorom stojí nemocnica.

PREMIÉRA: 7. 4. 2016

Londýn v plameňoch

(*London Has Fallen*, USA/Velká Británie, 2016) DCP 2D, 99 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, AKČNÝ
RÉŽIA: Babak Najafi **HRAJÚ:** Gerard Butler, Morgan Freeman, Aaron Eckhart, Angela Bassett, Radha Mitchell, Robert Forster, Melissa Leo **DISTRIBÚTOR:** Bontonfilm

Biely dom dobyli teroristi, ktorí chcú zraziť na kolena celý západný svet. Na pohrebe britského premiéra sa zídu svetoví lídri a napriek tomu, že Londýn by mal byť najbezpečnejším miestom na planéte, začne sa britskou metropolou šíriť smrť. Útočníkom sa však postaví na odpor Mike Banning spolu s britským agentom...

PREMIÉRA: 21. 4. 2016

Lovec: Zimná vojna

(*The Huntsman: Winter's War*, USA, 2016) DCP 2D + DCP 3D, 114 min., MP 12, ČESKÝ DABING, FANTASY/DOBRODRUŽNÝ
RÉŽIA: Cedric-Nicolas Troyan
HRAJÚ: Chris Hemsworth, Charlize Theron, Jessica Chastain, Emily Blunt, Sam Claflin, Nick Frost **DISTRIBÚTOR:** CinemArt SK

Voľné pokračovanie filmu *Snehulienka a lovec*, v ktorom musí bojovník Erik čeliť nielen zákerným plánom kráľovnej Ravenny, ale aj jej mladšej sestry.

PREMIÉRA: 7. 4. 2016

Mallory

(*Mallory*, Česko, 2015) DCP 2D + DVD + MP4, 101 min., MP 12, ČESKY, DOKUMENTÁRNÝ FILM
RÉŽIA: Helena Třeštíková
DISTRIBÚTOR: ASFK

Dokumentaristka Helena Třeštíková sledovala trinásť rokov zložité životné peripetie Mallory, ktorá sa po narodení syna dokázala vymaniť z drogových závislostí a zvládla aj obdobie, keď sa s dieťaťom ocitla na ulici a žila ako bezdomovkyňa. Mallory napokon našla uplatnenie v pomoci ľuďom z okraja spoločnosti, ktorých pozná najlepšie.

PREMIÉRA: 14. 4. 2016

Orol Eddie

(*Eddie the Eagle*, USA/Velká Británie/Nemecko, 2016) DCP 2D, 106 min., MP, SLOVENSKÉ TITULKY, KOMÉDIA/DRÁMA/ZIVOTOPISNÝ
RÉŽIA: Dexter Fletcher
HRAJÚ: Taron Egerton, Hugh Jackman, Christopher Walken, Keith Allen, Tim McInnerny, Rune Temte, Jo Hartley **DISTRIBÚTOR:** CinemArt SK

Na začiatku bola túžba splniť si sen. A potom neskutočné množstvo pádov. Michael Edwards sa od detstva túži stať olympionikom a reprezentovať Veľkú Britániu v hocijakom športe. Problém je, že Michael je športové drevo. Nakoniec si svoj sen splní ako skokan na lyžiach.

PREMIÉRA: 7. 4. 2016

Pat a Mat vo filme

(*Pat & Mat ve filmu*, Česko, 2016) DCP 2D, 80 min., MP, BEZ DIALÓGOV, ANIMOVANÝ/RODINNÝ
RÉŽIA: Marek Beneš
DISTRIBÚTOR: Continental film

Tento rok oslávia známe večerníčkové postavy svoje 40. narodeniny a tentoraz predvedie dvojica Pat a Mat svoje bláznovstvá aj na filmovom plátne.

PREMIÉRA: 7. 4. 2016

Somnia: Zlo nikdy nespí

(*Before I Wake*, USA, 2015) DCP 2D, 118 min., MP 12, TRILER/HOROR
RÉŽIA: Mike Flanagan **HRAJÚ:** Kate Bosworth, Annabeth Gish, Thomas Jane, Jacob Tremblay **DISTRIBÚTOR:** Continental film

Mladý manželský pár, ktorý prišiel o syna, si adoptuje malého chlapca, no čoskoro sa v súvislosti s ním začnú diať čudné veci. Kým chlapec spí, jeho sny a nočné mory sa v realite zhmotňujú.

PREMIÉRA: 7. 4. 2016

Moja tučná grécka svadba 2

(*My Big Fat Greek Wedding 2*, USA, 2016) DCP 2D, 93 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, KOMÉDIA
RÉŽIA: Kirk Jones **HRAJÚ:** Nia Vardalos, John Corbett, Michael Constantine
DISTRIBÚTOR: Forum Film

Toula, Ian a ich rodina sa vracajú na plátna kín a divákov, ktorí sa zabávali na ich prvom príbehu, čaká znovu množstvo smiechu, jedla a aj ďalšie veľké grécke svadby.

PREMIÉRA: 21. 4. 2016

Noc v New Yorku

(*Before We Go*, USA, 2014) DCP 2D, 89 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, KOMÉDIA/DRÁMA/ROMANTICKÝ
RÉŽIA: Chris Evans **HRAJÚ:** Chris Evans, Alice Eve, Emma Fitzpatrick, Mark Kassen, Beth Katehish, Elijah Moreland
DISTRIBÚTOR: Continental film

Čo všetko sa môže stať v nočnom New Yorku? Napríklad to, že mladej Brooke ujde vlak a ešte k tomu ju okradnú. Náhodou však stretne pouličného muzikanta Nicka, ktorý strávi noc tým, že sa jej snaží pomôcť dostať domov skôr, než dorazí jej manžel.

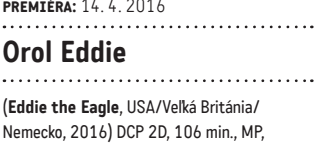

PREMIÉRA: 7. 4. 2016

Nórsky ninja

(*Kommander Treholt & ninjatropen*, Nórsko, 2010) blu-ray + DVD, 77 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, AKČNÁ KOMÉDIA
RÉŽIA: Thomas Cappelen Malling
HRAJÚ: Mads Ousdal, Jon Øigarden, Emil Johnsen, Emil Stang Lund, Terje Strømdahl
DISTRIBÚTOR: Film Europe

Satirická snímka sa opiera o skutočný príbeh nórskeho diplomata Arneho Treholta a rozpráva o špeciálnej jednotke nindžov, ktorú zriadil nórsky kráľ v období studenej vojny. Film je vtipnou kombináciou navistickú štylizácie s prehnanou gýčovitosťou a mechanickými trikmi v duchu bečkových sci-fi filmov a televíznych seriálov.

PREMIÉRA: 7. 4. 2016

Spotlight

(*Spotlight*, USA, 2015) DCP 2D, 128 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, DRÁMA
RÉŽIA: Tom McCarthy
HRAJÚ: Mark Ruffalo, Michael Keaton, Rachel McAdams, Liev Schreiber
DISTRIBÚTOR: Itafilm

Film oprášil skutočnú kauzu zneužívania detí katolíckymi kňazmi, ktorú na začiatku tisícročia otvoril denník *Boston Globe* a jeho investigatívni novinári z oddelenia Spotlight. Snímka získala tento rok Oscara za najlepší film aj pôvodný scenár.

► Recenziu filmu čítajte na stranách 36 – 37.

PREMIÉRA: 14. 4. 2016

Stanko

(*Stanko*, Slovensko, 2015) DCP 2D + DVD + blu-ray, 79 min., MP 12, ROAD MOVIE
RÉŽIA: Rasto Boroš
HRAJÚ: Peter Kočan, Ivana Kanalošová
DISTRIBÚTOR: Continental film

Stanko už roky prežíva na talianskych farmách, no klamstvá a nedodržané sľuby ho dohnali do situácie, keď mu už nikto nechce nič požičať. Od bývalého chleboдаря Paola dostane poslednú šancu – má previezť dievča zo Slovenska do Talianska. Stanko radšej ani nechce vedieť, ako to dievča skončí, musí len splniť úlohu. Napokon sa to však skomplikuje.

► O filme čítajte viac na stranách 16 – 17.

PREMIÉRA: 14. 4. 2016

Teória tigra

(*Teorie tygra*, Česko/Slovensko, 2016) DCP 2D, 101 min., MP 12, ČESKY, TRAGIKOMÉDIA
RÉŽIA: Radek Bajgar
HRAJÚ: Jiří Bartoška, Eliška Balzerová, Iva Janžurová, Táňa Vilhelmová, Pavla Beretová, Jiří Havelka, Jakub Kohák
DISTRIBÚTOR: CinemArt SK

Veterinár Jan potrebuje životnú zmenu. Poslednou kvapkou bola smrť jeho svokra, ktorému riadila život manželka a Jan cíti, že to isté sa deje aj jemu. Už to tak ďalej nechce a jedného dňa mu napadne spôsob, ako sa oslobodiť a získať späť vládu nad svojím životom...

► O filme čítajte viac na strane 19.

PREMIÉRA: 7. 4. 2016

Ulica Cloverfield 10

(10 Cloverfield Lane, USA, 2016) DCP 2D, 105 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, SCI-FI/TRILER

RÉŽIA: Dan Trachtenberg
HRAJÚ: Mary Elizabeth Winstead, John Goodman, John Gallagher
DISTRIBÚTOR: CinemArt SK

Príbeh filmu zachytáva osudy troch ľudí, ktorých celosvetová katastrofa – čo sa možno ani nestala – uväzní v podzemnom kryte. Pokiaľ chcú prežiť, nesmú ho opustiť.

PREMIÉRA: 21. 4. 2016

Zázraky z neba

(Miracles from Heaven, USA, 2016) DCP 2D, 109 min., MP 12, SLOVENSKÉ TITULKY, DRÁMA

RÉŽIA: Patricia Riggen **HRAJÚ:** Jennifer Garner, Martin Henderson, John Carroll Lynch, Eugenio Derbez, Queen Latifah
DISTRIBÚTOR: Itafilm

Keď sa Christy dozvie, že jej dcérka Anna trpí zriedkavým nevyliciteľným ochorením, začína sa ťažký boj s časom. Veci naberú ešte dramatickejší priebeh, keď malá Anna spadne zo stromu a utrpí zranenia, ktoré jej dajú pocítiť blízkosť smrti. To, čo nasleduje, keď sa preberie, nedokáže nikto vysvetliť a mnohí to nazývajú zázrakom.

PREMIÉRA: 14. 4. 2016

V tieni žien

(L'ombre des femmes, Francúzsko, 2015) DCP 2D + blu-ray + DVD, 73 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, DRÁMA

RÉŽIA: Philippe Garrel **HRAJÚ:** Stanislas Merhar, Clotilde Courau, Lena Paugam, Vimala Pons
DISTRIBÚTOR: Film Europe

Pierre a Manon nakrúcajú nízkorozpočtové dokumenty a žijú z rôznych pomocných prác. Keď sa Pierre stretne s mladou Elisabeth, stanú sa z nich milenci. Pierre však Manon nechce opustiť, túži mať obe ženy. Elisabeth čoskoro zistí, že Manon má milenca, no Pierre sa k nej chce vrátiť a na Elisabeth postupne zabúda...

PREMIÉRA: 28. 4. 2016

Vtáci a ľudia

(Bird People, Francúzsko, 2015) DCP 2D + blu-ray + DVD, 128 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, DRÁMA/FANTASY/ROMANTICKÝ

RÉŽIA: Pascale Ferran **HRAJÚ:** Radha Mitchell, Josh Charles, Clark Johnson, Anaïs Demoustier, Roschdy Zem, Hippolyte Girardot, Geoffrey Cantor **DISTRIBÚTOR:** Film Europe

Dvaja ľudia sa v parížskom letiskovom komplexe pokúšajú dať zmysel svojej existencii. Prvým z nich je americký inžinier, ktorý sa ocitol pod obrovským profesijným a emocionálnym tlakom a rozhodne sa pre radikálnu zmenu svojho života. Tým druhým je mladá hotelová chýžná, ktorá zažije dotyk nadprirodzených síl...

Febiofest smeruje do regiónov

Po bratislavskej časti Febiofestu, ktorá sa konala od 17. do 23. marca a navštívilo ju viac ako 9 200 divákov, sa medzinárodný festival filmových klubov presúva do ďalších deviatich miest Slovenska. Od 31. marca do 3. apríla je výber z festivalového programu v trenčianskom Artkine Metro, ktoré uvádza aj niekoľko filmov tohtoročného držiteľa Výročnej ceny ASFK Petra Zelenku (*Visací zámeček 1982 – 2007*, *Mňága – Happy End*, *Rok diabla*, *Knoflíkáři*), dokumentárnu novinku Roberta Kirchhoffa a Filipa Remundu *Para nad riekou* a japonský animovaný titul *Chlapec vo svete príšer*. Dvadsiaty tretí Febiofest sa predstaví aj v Košiciach, a to hneď na dvoch miestach: v kine Úsmev (2. – 4. 4.) a v Tabačke (3. – 5. 4.). Od 4. do 7. 4. sa festival udomácní v Banskej Bystrici (FK v Múzeu SNP) a v Kežmarku (FK Iskra). V oboch mestách sa bude premietiť napríklad dokument Heleny Třeštíkové a Jakuba Hejnu *Zkáza krásou* a oceňovaná turecká snímka *Mustang*. Obe ponúkne aj FK Pocity v Prešove, kde sa Febiofest zastaví v dňoch 5. až 7. 4. a divákovi pripomenie i Juráčkov film *Prípad pro začínajícího kata* z roku 1969. V martinskom kine Strojár (5. – 10. 4.) Febiofest zase pripomenie Hanákov dokument *Papierové hlavy* (1995) a okrem Zelenku tam upozorní aj na ďalšieho laureáta Výročnej ceny ASFK Otara Iosselianiho (*Raňajky v Benátkach*). Festival bude potom pokračovať v Trnave (FK Naoko, 11. – 15. 4.), Prievidzi (FK '93, 11. – 14. 4.) a poslednou zastávkou bude kino Junior v Leviciach (13. – 16. 4.). V každom z uvedených miest sa premietnu aj víťazné krátke snímky 23. Febiofestu.

► dan

Visegrad Film Forum s významnými hosťami

Na Filmovej a televíznej fakulte Vysokej školy múzických umení v Bratislave (Svoradova 2) sa v dňoch 5. až 9. apríla uskutoční 5. ročník networkingového a vzdelávacieho podujatia Visegrad Film Forum. Zavíta naň viacero uznávaných osobností z oblasti filmu a audiovizie. Podujatie otvorí projekcia filmu *Saulov syn* (r. L. Nemes) za účasti maďarského filmového architekta Lászlóa Rajka, ktorý spolupracoval aj na Tarrových snímkach *Turínsky kôň* a *Muž z Londýna* alebo na Scottovom *Martanovi*. Rajka bude v Bratislave prednášať o otázkach filmovej architektúry. Medzi hosťami Visegrad Film Fora bude i svetoznáma poľská režisérka Agnieszka Holland, ktorá na svojom masterclasse porozpráva okrem iného o vnímaní filmu ako mostu k srdciam a mysliam ľudí. O islandských príbehoch, ktoré prepájajú úsmevné prvky s clivosťou, bude hovoriť Fridrik Thór Fridriksson, uznávaný režisér snímok *Deti prírody*, *Zimnica*, *Anjelí univerza*, *Niceland* či *Mama Gogo* a spoluzakladateľ Medzinárodného filmového festivalu v Reykjavíku. Témou Realita verus fikcia – hranice v dokumentárnej tvorbe sa bude zaoberať poľský filmár Bartosz Konopka a o rozprávaní prostredníctvom kostýmov poreferuje kostýmový výtvarník Paco Delgado, ktorý za svoju prácu získal dve oscarové nominácie (za snímky *Bedári* a *Dánske dievča*). Dôležitou súčasťou podujatia bude seminár Práca s publikom a mediálna gramotnosť, kde sa odprezentujú projekty s uvedeným zameraním. Slovensko bude zastupovať vzdelávaci a prehľadový cyklus o dejinách kinematografie Filmový kabinet (Slovenský filmový ústav v spolupráci s Asociáciou slovenských filmových klubov) a okrem neho sa predstaví Dokufest, Doc Alliance Academy a New Horizons Association. Uskutoční sa aj masterclass renomovaného experta v danej oblasti Katriela Schoryho, riaditeľa Izraelského filmového fondu. Podujatie Visegrad Film Forum organizuje občianske združenie Boiler v spolupráci s Filmovou a televíznou fakultou VŠMU. Viac informácií nájdete na www.visegradfilmforum.com.

► dan

Končalovskij by mal nakrútiť film o Dubčekovi

Svetoznámy ruský režisér Andrej Končalovskij, tvorca filmov *Ujo Váňa*, *Sibiriáda*, *Sliepočka jara-bá*, *Dom bláznov* či *Biele noci pošťára Alexandra Triapicyna*, prejavil záujem o spoluprácu na pripravovanom celovečernom hranom filme o Alexandrovi Dubčekovi *Ludská tvár*. Projekt je zatiaľ v štádiu vývoja, iniciovala ho slovenská spoločnosť LECA production a je plánovaný ako medzinárodná koprodukcija – na tlačovej konferencii 21. marca hovoril producent Andrej Leca o rokovaní s českými, talianskymi, francúzskymi a rakúskymi partnermi. Scenár filmu napíše Karol Hlávka, ktorý má na konte napríklad *Fontánu pre Zuzanu*, v spolupráci s Končalovským, ktorý by sa mal ujať aj réžie. Dramaturgiu bude mať na starosti Zuzana Gindl-Tatárová. Tvorcovia prezradili, že nechcú urobiť klasický životopisný film, ale vypovedať o pravidlách mocenskej hry so zameraním na udalosti roku 1968, na ktoré chcú nazeráť akoby cez kľúčovú dierku. Žánrovo projekt charakterizujú ako historický politický triler. Zámerom producenta Lecu je predstaviť film v roku 2018 pri príležitosti 50. výročia pražskej jari.

► dan

SFÚ vydal svoju prvú elektronickú knihu

Publikácia filmových teoretikov a estetikov Petra Michaloviča a Vlastimila Zusku *Rozprava o westerne* sa koncom februára tohto roku dočkala druhého, rozšíreného vydania, tentoraz vo forme elektronickej knihy. Ide o prvú elektronickú knihu, ktorú vo svojej histórii vydal Slovenský filmový ústav. Venuje sa jednému z prvých veľkých žánrov kinematografie, jeho postavám, westernovej krajine i mestu, vracia sa do čias zrodu tohoto žánru, reflektuje jeho vývoj a dôležité diela. Do druhého vydania knihy bola zaradená aj úvaha o maďarsko-slovenskom koprodukčnom filme *Mirage*, ktorý mal premiéru pred rokom.

► ZS

FOTO: JM film

O Vysokých Tatrách, ako ich nepoznáme

► Zuzana Sotáková

V roku 1986 podnikol Vlado Tatarka, tatranská legenda, zaujímavý a zároveň veľmi náročný okružný prechod na lyžiach 23 dolinami a 18 vysokohorskými sedlami Vysokých Tatier. O 26 rokov neskôr sa v jeho stopách vydala dvojica medzinárodne oceňovaných športovcov Michal Malák a Miroslav Leitner. Ich extrémne dobrodružstvo v drsnej prírode slovenských veľhôr zaznamenal Jaroslav Matoušek v celovečernom dokumente **Akceptácia**. Ten začal minulý mesiac svoju púť po slovenských kinách.

„Myšlienka sa zrodila v hlave Miša Maláka, ktorý tento prechod plánoval už dlho, a nikto nepredpokladal, že sa o tom nakoniec urobí film. Všetko to išlo postupne a film kryštalizoval do celovečernej podoby počas jeho dramaturgie a postprodukcie,“ hovorí pre *Film.sk* Jaroslav Matoušek, ktorý sa pod dokument podpísal nielen ako režisér, ale aj ako scenárista a kameraman. Kameramansky sa na snímke podieľali aj Igor Michlík, Erik Rabatin a Aleš Hřebík. Dokopy natočili približne 160 hodín materiálu. Výsledný film má 90 minút.

„Dokument vznikol kombináciou záberov, ktoré

vytvorili športovci počas svojho pochodu, rekonštrukcie a archívnych materiálov. Samotné nakrúcanie bolo veľmi náročné, aj vzhľadom na ťažké výstupy na lyžiach, ale sme na to zvyknutí, lebo sa v horách pohybujeme celý život,“ približuje Matoušek a pokračuje: „To, že sme si tam brali aj malý kamerový žerjav, bolo veľmi náročné, ale mali sme pomocníkov, ktorí boli v tomto smere veľmi ošzní. Celý náš tím sa bežne pohybuje v horolezeckom teréne, sú tam aj chlapi z horskej služby, takže sme to všetko zvládali.“ Napriek úspešnému koncu sa tento skúsený filmársky štáb v extrémnych

podmienkach nevyhol nebezpečným momentom. „Je to aj o podmienkach na horách, ale zároveň o kúsku šťastia. Môžete byť pripravení a dávať si pozor, no niekedy to nestačí. Náročné situácie boli v tme, vtedy je veľmi ťažké pohybovať sa v teréne, hlavne na lyžiach. A ešte sme aj sem-tam spustili nejaké lavíny,“ opisuje Matoušek prácu „na placi“.

K mnohým zážitkom si štáb môže pripísať aj stretnutie s medveďom. „Pri lyžovaní Spádovou dolinkou spúšťame splazové lavíny miestami v exponovaných úsekoch. Miro odrezáva aj základové lavíny. Ticho preruší rachot lavíny, ktorá padá oproti nám. Javorová dolina, nasúva sa oblačnosť, riskovať cestu bez svetla za hmlu alebo zlyžovať do Javoriny? Vystupujeme bez svetla tmou, keď Miro vidí, že sa na nás valí čierna guľa. Kričí na plné hrdlo a neverí tomu, že to môže byť medveď, ktorého stretávame v závere doliny. Ja tiež revem na plné hrdlo a trieskam čakanmi o seba. Pod sebazáchovy sa naplno prejavuje, adrenalín stúpa, srdce búši a my čakáme, ako sa útočník rozhodne.“ Aj takto opísali protagonisti rizikovú situáciu pre portál *Outdoor-film.sk*. „Nakrúcanie s medveďom bol adrenalín, lebo som bol blízko neho a už to bolo na hrane,“ vraví Matoušek pre *Film.sk*. Nakrúcanie prinieslo filmárom aj niekoľko ďalších silných momentov. „Tým najsilnejším pre mňa asi bolo nakrúcanie v Batišovskej doline, kde poobede po silnom oteplení pa-

dali dookola samé lavíny,“ hovorí Matoušek. Nakrúcanie prebiehalo niekoľko dní, pričom hlavný materiál pre film vznikol vďaka kamerám na prilbách, ktoré až na malé výnimky išli nonstop. „V teréne sme boli rozdelení, v jednom horskom sedle som bol s kamerou ja a v ďalšom kolega, ktorý následne makal za Malákom a Leitnerom.“

Divoká a niekedy krutá príroda verzus skúsenosti, špeciálny tréning – to je jeden z hlavných motívov dokumentu, ktorý vďaka rozprávačským schopnostiam hlavných aktérov ponúka divákovi aj čosi navyše. „Akceptácia prináša hlavne boj s prírodou a pokoru pred ňou. Ukazuje, že nie je dôležité vždy a za každú cenu prekonať nejaký výkon z histórie, ale hlavne užívať si a spoznávať samotnú prírodu. Posiela aj odkaz pre budúce generácie – hlavne v dobe, keď sa všetko ženie dopredu –, že sa občas treba zamyslieť nad tým, ako to robili naši predkovia,“ dodáva Jaroslav Matoušek a uzatvára: „Je nám ľúto, že tento film nebol ani napriek našim snahám podporený žiadnym oficiálnym fondom, ale chceme sa poďakovať všetkým ostatným, ktorí ho podporili.“

Akceptácia je od začiatku marca v slovenskej kinodistribúcii, kam ho uviedla produkčná spoločnosť JM film, a poputuje aj na medzinárodné festivaly. Dokument zároveň vyšiel na DVD nosiči, ktorý obsahuje aj bonusový film. ▲

Akceptácia (r. Jaroslav Matoušek, Slovensko, 2015)

▪ CELKOVÝ ROZPOČET FILMU: 24 440 eur ▪ POČET KÓPIÍ, V KTORÝCH SA FILM BUDE DISTRIBUOVAŤ V SLOVENSKEJ KINÁCH: Film bude distribuovaný na nosičoch DCP, MP4, MPEG2 a blu-ray.

FOTO: JM film

FOTO: AH production

Road movie po slovensky

► **Petra Macháliková** (scenáristka a dramaturgička)

V poslednom čase sa na Slovensku rozbehlo natáčanie žánrových filmov, ktoré tu už dlhšie chýbali. Niektoré z nich sa stretávajú aj s diváckym úspechom. Režisér Rasto Boroš si za svoj celovečerný hraný debut vybral road movie. Jeho film sa volá *Stanko*.

Stanko je aj meno ústredného hrdinu príbehu. Je to človek, ktorému zodpovednosť nič nehovorí a jeho životný štýl, kľamstvá a nedodržané sľuby ho nakoniec doženú. Poslednou šancou, ako sa vymániť z bludného kruhu, je na prvý pohľad jednoduchá úloha – stačí, keď prevezie zo Slovenska do Talianska jedno mladé dievča. Aký je účel prevozu a čo sa s dievčaťom stane, to je pre neho v prvom momente nepodstatné. A tak sa ich cesta môže začať. Ako to však už býva, nič nie je také jednoduché, ako sa na prvý pohľad zdá, a pri dlhej ceste v uzavretom priestore auta sa dvojica postupne zblíži. Film *Stanko* je teda o krehkom priateľstve a zároveň načrtáva problematiku obchodovania s ľuďmi.

Predobrazom hlavnej postavy bol pre režiséra skutočný „*Stanko*“. Pôvodne mal o ňom vzniknúť dokumentárny film, avšak Boroš mal pocit, že by nemohol zobraziť celú pravdu o jeho živote bez toho, aby mu ublížil, a tak sa rozhodol pre hraný film. „*Chcel som, aby sa v ňom objavil. Bol to môj známy, flákač, čo márnil svoj život ako tulák, príležitostný robotník, zlodějček, podvodník kade-tade po celom Taliansku. Na prípravu natáčania v Taliansku však neboli peniaze, spravili sme dva výjazdy, počas ktorých som sa snažil v rámci obhliadok a kastingu nehercov priamo z ulice postaviť aspoň kostru, ktorá by udržala film. Vopred som vedel, že budem musieť v týchto podmienkach do veľkej miery improvizovať,*“ ozrejmjuje Rasto Boroš.

„*V realite to vyzeralo tak, že do západu slnka sa natáčalo a večer som hľadal nehercov, ktorých som potreboval do scén o deň-dva neskôr. Muse-li sme byť neustále v strehu a čakať, čo sa zrúti a bude to treba vymyslieť inak. A ten môj tulák, čo ma inšpiroval, nakoniec nemohol hrať práve z tohto dôvodu. Niečo sme do noci dotáčali v národnom parku v L'Aquila a on čakal o dvesto kilometrov ďalej v Pescare pod mostom. Nemal som po neho ako ísť, nestíhal som. Bolo treba rýchle efektívne riešenie a nakoniec som našiel oveľa lepšieho neherca, priamo v dedine v krčme,*“ prezrádza režisér s dôvetkom: „*Keď nemáte čas a vybuchnú všetky pripravené plány, máte dve možnosti: resignovať alebo veriť. Keď si vyberiete druhú možnosť a ste pod veľkým tlakom, mozog sa začne správať neuveriteľne efektívne. Z masy ľudí na večernej ulici vyberie presne toho človeka, ktorého potrebujete, a navyše ho ukecá tak, že pôjde hrať rád a zadarmo. Bavíme sa teraz o vedľajších postavách, o nehercoch na jeden-dva dni natáčania.*“

Nakrúcalo sa 15 dní na Slovensku a ďalších 30 v Taliansku. Nízkorozpočtový film vznikol v produkcii spoločnosti AH production. „*Stanko je road movie o ľuďoch, ktorí nemali šťastie, aby spoznali úprimné medzilidské vzťahy. Je o hľadani skutočných hodnôt v živote a o tom, že človek sa musí dostať až na úplné dno, aby ich v sebe objavil a začal ich okolo seba vnímať. Film sa nakrúcal v prekrásnych prostrediach a má veľmi silnú vizuálnu atmosféru, pod ktorú sa podpísal kameraman Ivo Miko,*“

hovorí producentka Barbara Harumová Hessová. Režisér Boroš celkovo stavil na neopozerané tváre – v hlavných úlohách sa predstavia Peter Kočan, absolvent Akadémie umení v Banskej Bystrici, a Ivana Kanalošová. Pre oboch je to herecký debut. „*Okrem protagonistu boli všetci ostatní neherci, pričom nikto z účinkujúcich nečítal scenár. Niektoré scény sa dokonca nakrúcali skrytou kamerou. Vďaka tejto koncepcii sa podarilo zaznamenať mnohé neopakovateľné situácie, aj keď o to náročnejšie to bolo v postprodukcii. V strižni bolo primárnym cieľom podporiť túto koncepciu a zachovať hlavnú líniu filmu,*“ približuje strihač Peter Harum. Autorom hudby je David Kollar.

„*Nemyslím si, že samotný fakt, že sme točili v cudzine, nejako významne ovplyvnil celý proces. Prakticky len dve veci boli iné ako na Slovensku: epizódne postavy bolo treba režírovať po anglicky cez taliansku tlmočničku a cez obed bola siesta, vtedy sa toho veľa nevybavilo,*“ vysvetľuje režisér a scenárista filmu. „*Oveľa väčšie negatíva aj pozitíva oproti iným filmom podľa mňa prináša žáner road movie. Pri road movie sa neustále presúvate, prichádzate na nové miesta a tím ľudí na ne nejakoreaguje. Nové veci nás vždy aktivujú, stimulujú, chcete s okolím komunikovať. Po pár dňoch ľudia upadnú do útlmu, lebo to okolie spoznajú. Toto som si na ľuďoch v tíme všimol a tú ich energiu som preklápal do scén,*“ uzatvára Rasto Boroš. ▲

Stanko (r. Rasto Boroš, Slovensko, 2015)

• **CELKOVÝ ROZPOČET FILMU:** 150 000 eur (podpora z Audiovizuálneho fondu: 10 000 eur na vývoj, 124 500 eur na produkciu, 15 000 eur na kinodistribúciu) • **POČET KÓPIÍ, V KTORÝCH SA FILM BUDE DISTRIBUOVAŤ V SLOVENSÝCH KINÁCH:** 10 ks DCP, DVD aj blu-ray nosiče

Režisér Rasto Boroš pri nakrúcaní. FOTO: AH production

FOTO: ASFK

Acta non verba

► Zuzana Sotáková

Činy, nie slová. Takýto prístup k pomste spoločnosti si zvolila iba 22-ročná Olga Hepnarová a 9. júla 1973 zrazila v Prahe 20 ľudí, ôsmi neprežili. O dva roky neskôr ju popravili. Odpoveď na to, kto vlastne Olga bola a aký mala život, načrtáva česko-slovensko-poľsko-francúzska existenciálna dráma **Ja, Olga Hepnarová** režisérskej dvojice Tomáš Weinreb a Petr Kazda. V polovici apríla vstupuje do tunajších kín, no slovenskú premiéru mala už minulý mesiac na Febiofeste. A tú svetovú absolvovala vo februári na 66. Berlinale.

„Najprv sme na ČT videli dokument venovaný príbehom o vrahoch. Vôbec sme nevedeli, že sa niečo také u nás stalo. Začali sme pátrať a zistili sme, že o tom napísal kvalitnú literatúru faktú Roman Cítek. Po jej prečítaní sme si s Petrom povedali, že je nutné sa tomu venovať hlbšie a nakrútiť film,“ hovorí Tomáš Weinreb. Obaja tvorcovia robili pri písaní scenára rozsiahle rešerše. „Snažili sme sa stretnúť s čo najväčším počtom ľudí, ktorí mali s Olgou do činenia. Nasať čo najviac informácií zo spisov policajných aj súdnych. Najťažšie na tom bolo, že materiálu bolo naozaj veľa, a šlo o to, aby sme boli schopní vybalansovať vo filme náš pohľad. Ten je na jednej strane existenciálny, na strane druhej sme chceli ukázať príbeh človeka, ktorý urobil zlú vec. No zároveň sme chceli zistiť, či sa dá ten príbeh vôbec pochopiť, a hľadať príčiny, prečo sa vlastne stal,“ pokračuje Weinreb.

Spracovanie filmu bolo pre tvorcov náročné obsahovo i finančne. „Na najviac problémov sme narážali práve doma, pretože sa to odohralo v Prahe. Na Letnej o tom koluje legenda snád v každej rodine. Takže sme mali problém s tým, ako látku uchopiť. A úplne zásadné bolo, že sme pri strihu pracovali so zodpovednosťou voči všetkým stranám – voči obetiam, Olge Hepnarovej a jej rodine, ale aj voči systému a komunizmu. Pretože nejde len jednoducho povedať, že do-

stala povraz bez súdu,“ približuje Vojtěch Frič, ktorý sa na filme podieľal ako producent a strihač. Zaujímavosťou, na ktorú sa tvorcov pýtali aj v zahraničí, je voľba čiernobieleho obrazu. „Od začiatku sme mali pocit, že ho chceme čiernobiely. Bola to snaha urobiť ho jednoduchý v zmysle čistoty,“ odpovedá Weinreb.

O hlavnej úlohy obsadili tvorcovia mladú poľskú herečku Michalinu Olszańskú. „Miša je inteligentná herečka, čo je podľa nás dôležité a nebyva to pravidlom. Od začiatku sme chceli niekoho mimo Česka. Hľadať v Poľsku malo význam nielen z hľadiska koprodukcii, ale aj preto, že majú silné herečky, ktoré sú trochu temnejšie a schopné väčšieho dramatického prežívania,“ vysvetľuje Weinreb. „Rozhodli sme sa, že zahraničná herečka bude lepšia – aby sa v kolektíve hercov z Česka a zo Slovenska cítila osamelá a na plátne bolo medzi nimi cítiť napätie. Michalina to svojím výkonom potvrdila,“ doplnila ho Kazda. V snímke si zahrali aj Klára Melíšková, Martin Pechlát, Marika Šoposká, Juraj Nvota či už zosnulý Ivan Palúch. Film **Ja, Olga Hepnarová** vstúpi do kinodistribúcie na Slovensku, v Česku, v Poľsku a vo Francúzsku, sľubne vyzerajú rokovania o distribúciu v Brazílii, USA, Kanade, Anglicku a Írsku. ▲

□ Rozšírenú verziu článku čítajte na www.film.sk.

Ja, Olga Hepnarová (Já, Olga Hepnarová, r. Tomáš Weinreb, Petr Kazda, Česko/Polsko/Slovensko/Francúzsko, 2016)

• CELKOVÝ ROZPOČET FILMU: 1 340 387 eur (podpora Audiovizuálneho fondu: 96 000 eur)

• POČET KÓPIÍ, V KTORÝCH SA FILM BUDE DISTRIBUOVAŤ V SLOVENSKÝCH KINÁCH: 7 kusov DCP nosičov a 5 kusov DVD (MP4)

FOTO: CinemArt

Smutná komédia o tigrovi v kletke

► Rastislav Graňák (poslucháč audiovizuálnych štúdií na FTF VŠMU)

Český scenárista a režisér Radek Bajgar nie je neznámy v televíznom svete, no **Teória tigra** je jeho filmovým debutom. Koprodukčná komédia s trpkým nádychom ponúka náhľad do partnerských vzťahov a dotýka sa aj tém, ako sú strata slobody, hľadanie zmyslu života, šťastie či strata pamäti.

Veterinár Jan rezignuje na svoj doterajší manželský život a vydá sa hľadať šťastie. Jeho žena je presvedčená, že jedine ona zodpovedá za šťastie svojho muža – vie hádam najlepšie, čo je pre neho dobré. Presne ako babička, ktorá sa starala o Janovho svokra tak, že si radšej zvolil dobrovoľnú smrť. „Je to komédia pre mužov, ktorí majú skúsenosť s manželstvom, a pre ženy, ktoré majú skúsenosť s mužmi,“ poznamenáva Radek Bajgar. Jeho filmový debut prináša príbeh, v ktorom sa môže nájsť množstvo divákov. O tom, ako mu napadlo vytvoriť **Teóriu tigra**, hovorí: „To predsa vidíte všade okolo seba. Partneri sa navzájom uzurpujú, domestikujú, obmedzujú, zneslobodňujú. Časť z nich to nevydrží a zo vzťahov odíde, predtým pribúdalo rozvodov, dnes už sa do vzťahov často ani nevstupuje. Ale ako to urobiť, aby vzťah trval a obaja sa v ňom cítili dobre?“

O príprave a natáčaní režisér prezrádza: „Prvý nápad som mal pred šiestimi rokmi, napísal som prvú verziu, bola dosť ostrá. Potom som to nechal uležať, robil iné veci, prizval som si spoluautorku, pretože to potrebovalo ženský pohľad. Napísali sme druhú verziu, opäť pauza a uvoľnenie. Samotný film trval rok – od začiatku príprav na nakrúcanie po premiéru.“

Radek Bajgar nie je na režisérsky stoličke nováčikom, hoci s hraným filmom doteraz skúsenosti nemal. „Mal som pocit, že táto téma by si film zaslúžila. Niektorým témam stačí televízia, väčšine časopis.

Film je sviatok, stojí veľa energie a peňazí a človek by si mal dobre rozmyslieť, či ho ako médium použije. Problém slobody v dlhodobom vzťahu mi jednoducho pripadal dosť podstatný na to, aby sa ako film natočil.“

Vo filme účinkujú známi herci, hlavného hrdinu Jana stvárňuje Jiří Bartoška, s ktorým mal Bajgar skúsenosti z nakrúcania televízneho seriálu **Neviditeľní**. Spoluprácu na **Teórii tigra** si dohodli už pred tromi rokmi, no napriek tomu Bartoška režiséra prekvapil. „Dal som mu prečítať scenár, myslel som si, že to je komédia. On hovorí, že sa mu to páči, pretože to je smutné. Mal pravdu, je to pomerne smutný film. Taká smutná komédia.“

Jiří Bartoška k svojej postave i téme filmu hovorí: „Ženy si berú tigra, aby z neho postupom času urobili kráľiľa, ktorému sa nasype trochu toho krmiva, ale hneď sa mu zavrú dvierka, aby mu náhodou nezapadlo hrať sa mimo kráľiľárne na tigra. A o tom sa snažíme rozprávať.“

Netreba zabudnúť na hnaciu silu filmu, ktorá vyprovokovala Jana na cestu – na jeho manželku Olgu, ktorú si zahrala Eliška Balzerová. „Ona nie je len negatívna postava. Je aj príjemná, inteligentná, empatická a myslí to dobre. Ale zároveň je to uzurpátorka a chce Jana, uopatrovať na smrť. Eliška zahrala túto zmes dokonale,“ myslí si tvorca česko-slovenskej snímky **Teória tigra** Radek Bajgar. ▲

Teória tigra (Teorie tygra, r. Radek Bajgar, Česko/Slovensko, 2016)

• CELKOVÝ ROZPOČET FILMU: 21 616 400 Kč – približne 799 000 eur (podpora RTVS: 60 000 eur)

• POČET KÓPIÍ, V KTORÝCH SA FILM BUDE DISTRIBUOVAŤ V SLOVENSKÝCH KINÁCH: 15 DCP nosičov

Z filmu Eva Nová ■ FOTO: ASFK

Ide o film! Slovenský

► Zuzana Sotáková

Po úspešnom premiérovom ročníku sa tento mesiac uskutoční druhá bilančná prehliadka Týždeň slovenského filmu. Od 11. do 17. apríla sa bude konať v bratislavskom Kine Lumière, potom sa výber z programu presunie do slovenských regiónov. Novinkou je spojenie prehliadky so slávnostným odovzdávaním národných filmových cien Slnko v sieti.

„Tohtoročný Týždeň slovenského filmu nadviaže na mimoriadne priaznivo prijatý prvý ročník podujatia, čo nás naplňa nádejou, že sa odštartovala nová tradícia, ktorú treba rozvíjať, kultivovať. Toto podujatie môže v budúcnosti skvalitniť filmovú tvorbu a jej prezentáciu. Predstavenia v Kine Lumière mali vlani nadpriemernú návštevnosť a zvlášť veľký záujem bol o diskusie s prítomnými tvorcami,“ hovorí Marek Leščák, prezident Slovenskej filmovej a televíznej akadémie (SFTA), ktorá je spolu so Slovenským filmovým ústavom (SFÚ) a s Rozhlasom a televíziou Slovenska (RTVS) organizátorom prehliadky.

Počas siedmich dní sa budú na filmovom plátne striedať hrané, dokumentárne aj animované tituly z minuloročnej produkcie. Z hraných filmov uvidia návštevníci prehliadky snímky *Domáci péče* (r. S. Horák), *Eva Nová* (r. M. Škop), *Johankino tajomstvo* (r. J. Nvota), *Koza* (r. I. Ostrochovský), *Sedem zhrvaných bratov* (r. A. Nellis), *Vojtech* (r. V. Csudai) a *Wilsonov* (r. T. Mašín). Z dokumentov sa premietne *Akceptácia* (r. J. Matoušek), *Anton Srholec* (r. A. Čermáková), *Čakáreň* (r. P. Korec), *Farby piesku* (r. L.

Kaboš), *Očami fotografky* (r. M. Mináč), *Posledný portrét* (r. K. Krausová), *Rytmus: Sídľiskový sen* (r. M. Drobny), *Suri* (r. P. Barabáš) a *5. október* (r. Martin Kollar). Bohatá bude aj ponuka animovaných titulov – dlhometrážnych i krátkych: *Braček Jelenček* (r. Z. Žiaková), videoklip *Duch mesta* (r. A. Kolenčík, V. Kocourková), videoklip *Dýchať síru* (r. M. Vredík), *Hviezdny taxík* (r. J. Krumpolec), *Kovbojsko* (r. D. Štumpf), *Lokalfilmis* (r. J. Kroner), *Malá z rybárne* (r. J. Balej), *Malý pán* (r. R. Beran), *Mila Fog* (r. M. Prokopová) a rodinný muzikál *Spievankovo 5: O povolaniach* (r. D. Novotná). Otváracím filmom prehliadky bude road movie *Stanko* v réžii Rasta Boroša. S projekciou väčšiny spomínaných filmov bude opäť spojená diskusia s tvorcami. „Koncentrovanie najlepších diel do jedného bodu umožní divákovi vidieť filmy vo vzájomných súvislostiach a bude viesť ku konfrontácii jednotlivých tvorivých prístupov, vytvorí predstavu o tematických líniiach a načrtne ucelený obraz o smerovaní našej kinematografie,“ približuje Marek Leščák.

Dôležitou súčasťou prehliadky budú aj sprievod-

né podujatia. Na pôde Filmovej a televíznej fakulty VŠMU v Bratislave sa uskutočnia dva workshopy – v utorok 12. 4. s Michalom Kollárom, ktorý nedávno uviedol do kín svoj triler *Červený kapitán*, a vo štvrtok 14. 4. s Ivetou Grófovou, ktorá v súčasnosti pripravuje hraný film *Piata loď*. Podobne ako vlani sú aj tento rok naplánované diskusné panely: o slovenskej hranej produkcii uplynulého roka budú referovať filmové teoretičky Katarína Mišíková a Jana Dudková (pondelok 11. 4.), o dokumentárnej tvorbe Mária Ferenčuhová a Marek Urban (streda 13. 4.), o animovanom filme Eva Šošková a Maroš Brojo (piatok 15. 4.). „Našou ambíciou je okrem celoročnej bilancie smerovať aj k hlbšiemu pomenovaniu jednotlivých tematických línii v súčasnej slovenskej kinematografii a konfrontovať ich so svetovými trendmi. Chceli by sme ukázať, že najlepšie slovenské filmy môžu vstupovať do európskeho kontextu, aj to, že sa objavili aj divácky úspešné diela, ktoré vyvracajú tvrdenie, že slovenské filmy divákov nezaujímajú,“ poznamenáva Leščák. Jeden z panelov, ktorý sa uskutoční v spolupráci s autorskou spoločnosťou LITA, bude venovaný aj téme Úprava audiovizuálneho diela v novom autorskom zákone (14. 4.).

Týždeň slovenského filmu po prvý raz vyvrcholí slávnostným odovzdávaním národných filmových cien Slnko v sieti, ktoré sa bude konať 16. apríla v priestoroch činohry Slovenského národného divadla. Na šiestom ročníku Slnka v sieti sa ocenia najkvalitnejšie filmy z rokov 2014 a 2015. Najviac nominácií – deväť – získal hraný debut dokumentaristu Marka Škopa *Eva Nová*, šesť nominácií má

snímka *Koza* v réžii Ivana Ostrochovského. Spolu s filmom *Deti* (r. J. Vojtek) sa uchádzajú aj o cenu v kategórii hraný film. Všetci traja uvedení tvorcovia sú zároveň nominovaní v kategórii filmová réžia, Vojtek sa však do tejto zostavy dostal s dokumentom *Tak ďaleko, tak blízko*. Nominácie na cenu za najlepší dokumentárny film získali tituly *Comeback* (r. M. Remo), *Tak ďaleko, tak blízko* a *Vlna vs. breh* (r. M. Štrba). Do trojice nominovaných v kategórii animovaný film vybrali členovia SFTA snímky *Fongopolis* (r. J. Kožuch), *Malá z rybárne* a *Nina* (r. V. Obertová, M. Čopíková). Celkovo sa do nominácií na Slnko v sieti dostalo 15 filmov a ocenenia sa budú udeľovať v 14 kategóriách. Okrem tých spomínaných to bude filmový scenár, kameramanský výkon, strih, zvuk, filmová hudba, filmový architekt – scénograf, kostýmy/masky, mužský herecký výkon a ženský herecký výkon. Počas slávnostného večera sa odovzdajú aj ocenenia za výnimočný prínos slovenskej kinematografii, ktoré si prevezmú kameraman Igor Luther a režisér, scenárista, kameraman, fotograf a výtvarník Juraj Jakubisko. Práve im bude venovaný špeciálny cyklus v Kine Lumière, nazvaný Pocta: Igor Luther a Juraj Jakubisko (8. – 10. 4.), ktorý bude predchádzať Týždňu slovenského filmu. Tvoria ho napríklad snímky *Kristove roky*, *Postav dom, zasadi strom*, *Sedím na konári a je mi dobre*, *Vtáčkovia, siroty a blázni*, *Krok do tmy*, *Postel* či *Děšť*.

Prehliadku Týždeň slovenského filmu a ceny Slnko v sieti prepojí aj výstava plagátov k filmom Igora Luthera a Juraja Jakubiska, ktorá sa uskutoční od 8. apríla do konca mája v Kine Lumière. ▲

Tak ďaleko, tak blízko ■ FOTO: AH production

Slovenský film za hranicou i na nej

► Daniel Bernát

V Česku sa počas apríla uskutočnia dve filmové podujatia, na ktorých sa vo veľkom predstaví aj slovenská kinematografia. Vlastne, jedno bude len v Česku a to druhé „presiakne“ aj do Poľska. Reč je o 29. Finále Plzeň a 18. Kine na hranici.

Finále Plzeň, ktoré sa bude konať od 15. do 21. apríla, má v súťaži celovečerných hraných a animovaných filmov osem slovenských a koprodukčných titulov. O cenu Zlatý leďáček sa budú uchádzať hrané debuty dokumentaristov Marka Škopa (*Eva Nová*) a Ivana Ostrochovského (*Koza*), dve snímky českých režisérův, ktoré vznikli v rovnocennej koprodukcii Slovenska a Česka (*Sedem zhavranelých bratov* Alice Nellis a *Wilsonov* Tomáša Mašína) a štyri minoritné slovenské koprodukcie: *Ani ve sne!* (r. P. Oukropec, snímka otvorí celý festival), *Domáci péče* (r. S. Horák), *Malý pán* (r. R. Beran) a *Rodinný film* (r. O. Omerzu). Posudzovať ich bude medzinárodná porota na čele s Američanom Mikom Reissom, scenáristom *Simpsonovcov* a ďalších známych animovaných komédií. V súťaži dokumentárnych filmov figuruje aj novinka režiséra Roberta Kirchhoffa, ktorý v spolupráci s Filipom Remundom nakrútil *Paru nad riekou*, a okrem toho sa do súťažného výberu dostali slovenské tituly *Čakáreň* (r. P. Korec) a *Očami fotografky* (r. M. Mináč). V Plzni však nejde len o filmy pre kiná, Finále reflektuje aj televíziu a internetovú produkciu. Slovensko pritom zastupujú dva tituly v súťažnej kategórii nicyklickej TV tvorby – *True Štúr* (r. M. Baláž, N. Držiak), v ktorom sa kombinujú prvky hraného, dokumentárneho i animovaného filmu, a rozprávka *Johankino tajomstvo* (r. J. Nvota), známa aj z kino-distribúcie. Oba projekty zastrešuje RTVS.

Slovenských príspevkov sa do programu festivalu dostalo ešte oveľa viac. Sústredené sú v sekcii V síti roku 2015, nachádzajú sa aj v sekcii Na vlně 2016, divácky úspešný celovečerný debut režiséra Mira Drobneho *Rytmus: Sídľiskový sen* sa premietne v programovom bloku Dimenze dokumentu 2015 a v sekcii U pramene uvedú hneď niekoľko študentských projektov z dielne bratislavskej VŠMU.

Finále Plzeň tento rok ponúkne viacero novínok a uskutoční sa pod dohľadom novej riaditeľky Evy Veruňkovej Košařovej. Vedenie sa zmenilo aj v prípade filmovej prehliadky Kino na hranici, ktorá prebehne v Českom Těšine a poľskom Cieszyne od 28. apríla do 3. mája. Nová riaditeľka podujatia Jolanta Dygos však neupustila od ambície prezentovať súčasne českú, poľskú i slovenskú audiovizuálnu tvorbu. Tú slovenskú budú tentoraz najvýraznejšie zastupovať filmy režiséra Dušana Trančíka a herečky Magdy Vášáryovej. Programoví dramaturgovia zostavili retrospektívy oboch osobností, ktoré by mali do Těšina/Cieszyne zavítať aj osobne. Čo sa týka čerstvého držiteľa Výročnej ceny ASFK z 23. Febiofestu Dušana Trančíka, z jeho filmografie uvedie Kino na hranici tituly *Fotografovanie obyvateľov domu*, *Šibenica*, *Tryzna* (spoluautori V. Kubenko, P. Mihálik), *Vrcholky stromov*, *Koncert pre pozostalých*, *Vítaz*, *Pavilón šeliem*, *Iná láska*, *Keď hviezdy boli červené*, *Tretí návrat aneb Slovenské tango 2 a Tisovy stíny*. Herectvo Magdy Vášáryovej organizátori pripomenú aj prostredníctvom slovenských filmov *Krotká* (r. S. Barabáš), *Sladký čas Kalimagdory* (r. L. Lahola), *Vtáčkovia, siroty a blázni* (r. J. Jakubisko) a *Tichá radosť* (r. D. Hanák). Tohtoročný 18. ročník prehliadky sa v podobnom rozsahu zameria i na poľskú herečku Agatu Kulesza a jej českú kolegyniu Annu Geislerovú, z režisérův to okrem Trančíka bude český filmár Ladislav Helge a Poľiak Grzegorz Królikiewicz. Zo slovenských titulov figuruje v programe Kino na hranici okrem už spomínaných aj veľa ďalších, medzi nimi *Slnko v sieti* (r. Š. Uher), *Šerif za mrežami* (r. D. Plichta), *Sladké hry minulého leta* (r. J. Herz), no aj filmy z posledných rokov (napríklad *Eva Nová*, *Koza*, *Čistič*). ▲

Creative Europe Desk Slovensko informuje

V apríli majú uzávierku tri výzvy schém podprogramu MEDIA, ktoré využívajú slovenskí žiadatelia najčastejšie.

- Výzva EACEA/18/2015, **Vývoj – jednotlivé projekty**, uzávierka je 21. apríla 2016. Je to schéma, do ktorej prichádza zo Slovenska najviac žiadostí. Zároveň ide vzhľadom na celkový počet žiadostí z celej Európy o schému, v ktorej je najväčšia konkurencia a šancu uspieť majú iba skutočne kvalitne pripravené projekty. Musia to byť projekty, ktoré majú originálnu a dobre spracovanú tému s potenciálom európskej koprodukcie a distribúcie. Keďže podprogram MEDIA je definovaný ako podpora audiovizuálneho priemyslu (nie tvorby), je takisto dôležité, aký profil má spoločnosť, ktorá žiadosť podáva, či má za sebou adekvátne skúsenosti a či rozumie mechanizmom medzinárodných trhov. To všetko si, samozrejme, vyžaduje dostatočný čas na prípravu žiadosti. Ak je projekt napísaný na poslednú chvíľu, celkom určite sa to odrazí na jeho kvalite a následne nízkou hodnotením. Všetkým potenciálnym žiadateľom odporúčame, aby prišli svoje projekty včas (tri-štyri týždne pred uzávierkou) konzultovať do našej kancelárie a aby prišli druhýkrát v okamihu, keď budú mať vyplnené formuláre (najneskôr týždeň pred uzávierkou). Väčšina úspešných projektov našu ponuku konzultácií využila, väčšina neúspešných žiadateľov nie.

- Výzva EACEA/16/2015, **Podpora filmových festivalov**, uzávierka je 28. apríla. Podmienky ostávajú v zásade podobné ako v predchádzajúcej výzve. Okrem splnenia základných podmienok (v programe musí byť najmenej 70 % filmov alebo minimálne 100 dlhometrážnych, prípadne 400 krátkometrážnych filmov z členských krajín MEDIA) sa berú do úvahy i ďalšie kritériá, napríklad ako festival pracuje s mladým publikom, ako sa snaží o zvyšovanie jeho mediálnej gramotnosti, aké aktivity vyvíja v čase mimo konania samotného festivalu a podobne.

- Výzva EACEA/06/2016, **Podpora tréningu**, má uzávierku 14. apríla a je určená spoločnostiam, ktoré realizujú tréningové programy pre profesionálov

v rámci európskeho audiovizuálneho priemyslu v niekoľkých oblastiach:

- získavanie publika a tvorba, marketing, distribúcia a využívanie diel (s dôrazom na nové metódy, založené na digitálnych technológiách),
- finančné a obchodné riadenie s dôrazom na inovatívne prístupy k finančným prostriedkom a nové obchodné modely produkcie a distribúcie európskych diel,
- vývoj a produkovanie audiovizuálnych diel,
- prechod na digitálne technológie.

Kancelária Creative Europe Desk Slovensko organizuje 26. apríla v priestoroch Tabačky Kulturfabrik v Košiciach informačné stretnutie s cieľom predstaviť komunitárny grantový program Kreatívna Európa – podprogram Kultúra, jeho špecifiká, deadliny, výzvy a novinky, ako aj zákonitosti týkajúce sa projektovej žiadosti a jej hodnotenia.

Naša kancelária je zároveň spoluorganizátorom podujatia Visegrad Film Forum a v rámci neho participuje hlavne na seminári Práca s publikom a mediálna gramotnosť, ktorý sa bude konať 8. apríla na Filmovej a televíznej fakulte VŠMU. Práca s publikom a mediálna gramotnosť je jednou z nosných tém programu Kreatívna Európa a na seminári predstavia svoje úspešné projekty viaceré medzinárodné spoločnosti.

► vs

Prijímacie skúšky na audiovizuálne štúdiá

Katedra audiovizuálnych štúdií Filmovej a televíznej fakulty VŠMU v Bratislave pozýva na bakalárske a magisterské prijímacie skúšky, ktoré sa uskutočnia 6. až 7. júna (Bc.) a 29. júna (Mgr.). Počas trojročného bakalárskeho a nadväzujúceho dvojročného magisterského štúdia sa talentovaní poslucháči so záujmom o filmovoteoretické vzdelanie pripravujú na výskumnú, žurnalistickú, organizátorskú alebo programovacia a dramaturgickú prácu v audiovizuálnom prostredí. Dostanú aj možnosť získať skúsenosti z filmovej a audiovizuálnej praxe. Blížšie informácie možno dostať na konzultáciách 16. apríla o 10. hodine na FTF VŠMU v Bratislave (Svoradova 2) alebo na webe kas.vsmu.sk.

► kas

Chcem byť naplno ponorený do filmovej reality

► Daniel Bernát

Producent, režisér, scenárista i strihač Michal Kollár síce pracuje často v Prahe, je to však Bratislavčan a v slovenskej metropole sa odohráva aj jeho triler *Červený kapitán*, ktorý má za sebou veľmi úspešný štart v kinách. Ako producent sa Kollár podieľal napríklad na filme *Zuzany Liovej Dom* alebo na snímkach *Klauni* (r. V. Tauš), *Líbánky* (r. J. Hřebejk) či *Domáci péče* (r. S. Horák). Febiofest uviedol aj psychologický triler *Červený pavúk* (r. M. Koszałka), ktorý Kollár koprodukoval.

Červený kapitán sa odohráva v roku 1992, v čase, keď diváci, ktorí v súčasnosti tvoria najväčší podiel na návštevnosti kín, ešte neboli ani na svete.

Ako ste riešili túto divácku otázku?

– Film vznikol na základe knihy, ktorú čítajú najmä ľudia vo vekovej kategórii 25+ a ktorá má veľkú základňu fanúšikov, čo nám dodávalo sebadôveru, aby sme nakrútili „dospeljší“ žánrový film. Povedali sme si, že sa nemusíme zavďačiť každému vekovému segmentu, a tak trochu kopírujeme zacielenie samotnej knihy. Od toho sa odvíja aj štýl filmu vrátane hereckého obsadenia, pri ktorom sme, mimochodom, zažili veľké tlaky zo strany českých a slovenských finančných prispievateľov či dokonca zo strany potenciálnych distribútorov. Samotný príbeh *Červeného kapitána* je zaujímavý odtieňmi sivej, postavy nie sú profilované iba čierno-bielo. Robili sme to však zároveň tak, aby sa divák bavil. Nie som puritán, ktorý odmieta popcornové publikum, naopak. A súčasne si myslím, že zábavná kinematografia neznamená zákonite zjednodušovanie a znižovanie nárokov.

Projekt Červeného kapitána naznačoval viaceré riziká, ktoré z nich spätne hodnotíte ako najväčšie?

– Úvodnou prekážkou bolo počiatočné neprijatie zo strany Audiovizuálneho fondu, čiastočne aj RTVS. Prvé hodnotenia komisí boli strohé, v tom zmysle, že sa chceme zviezť na popularite Dominika Dána. Dán bol však iba jeden z argumentov, prečo som chcel projekt realizovať. Tým hlavným bolo, že ma zaujíma obdobie začiatku 90. rokov, ktoré súvisí so zlomovými udalosťami v histórii krajiny, a že do tohto kontextu je vsadený temný trilerový príbeh. Ako producent *Domu* som mal skúsenosť so ScripTeastom a prihlásili sme tam aj *Červeného kapitána*. Projekt sa dlho financoval z vlastných zdrojov, človeka už v istých momentoch opúšťali sily, no prijatie na ScripTeast bolo signálom, že to má zmysel, a ďalším povzbudením bolo prijatie na workshop EAVE. S týmito dvomi argumentmi sme potom išli na Audiovizuálny fond so žiadosťou o nejaké drobné na vývoj. Fond nás podporil, získali sme aj podporu z programu MEDIA a začalo sa to nabaľovať. Ďalšou prekážkou bol rozpočet. Pôvodne sme mali dohodnutú koprodukciiu štyroch krajín vrátane Chorvátska. To sa však zrelativizovalo a vznikla otázka, či ten film roztočiť, keď nám chýba 30 percent financií. Niežeby sa

to u nás nestávalo pomerne bežne, ale v porovnaní s civilizovanými krajinami je to poriadne „kovbojstvo“. Boli sme nútení zobrať si rekordné úvery, čo sa s nami ťahá dodnes. A súvisí to s ďalšou výzvou. Má si človek na seba zobrať priestorný byt v centre Bratislavy s vedomím, že ho bude splácať možno ďalších 10 rokov? Má si povedať, kedy, keď nie teraz, aby v päťdesiatke nelamentoval pri pive nad tým, čo sa kedysi neodvážil urobiť? Výzvou bolo aj presadiť si nakrúcanie v Bratislave. Ak sa má nakrúcať oficiálne, s policajnou asistenciou, zátarasami, prenájmi, je Bratislava drahšia ako Praha. Som rád, že magistrát mesta nám mnohé veci poskytol partnersky. No a potom tu bola náročná postprodukcia a výzvy s ňou spojené. Jeden príklad za všetky: nikto nechápal, prečo chcem oživiť fontánu na Námestí slobody, vnímali to ako režisérsky exces. Ale pre mňa predstavuje tá fontána definíciu dobovosti. Napokon, prečo točiť filmy, keď sa do nich nepokúsime dostať aj niečo, čo sa bežne nerobí, niečo nové a prekvapivé? Chcem byť do filmovej reality naplno ponorený a spolieham sa na to, že je dostatok divákov s podobným prístupom.

Pri tejto odpovedi sa mi vybavil detektív Krauz z Červeného kapitána a jeho posadnutosť vyšetrovaním prípadu, keď všetko ostatné vrátane rodiny ide bokom.

– Áno, myslím, že tá paralela medzi ním a životom producenta a režiséra je jasná. Krauz síce prehral, ale vyhral, lebo potreboval to ponaučenie, ktorého sa mu dostalo. Ja som potreboval natočiť film a urobiť to podľa seba, aby som zistil, či to dokážem. Aj s rizikom, že to pokašlem. Čím som starší, tým viac mi imponujú režiséri, ktorí sú zdanlivo iba dobrí remeselníci a do filmov nevkladajú nič osobné, no opak je pravdou. Filmárčina nemusí byť nutne terapia. Myslím si, že režisér by mal rešpektovať príbeh a v rámci neho viesť témy, ktoré sú mu blízke. Takýto prípad je aj *Červený kapitán* – je to vlastne veľmi osobný film, hoci spracúva predlohu Dominika Dána.

Všetky filmy, na ktorých ste sa podieľali ako producent, sú koprodukcie prinajmenšom dvoch krajín. Je to z núdze cnosť alebo to robíte programovo?

– Robíme to programovo s ohľadom na distribučnú

stratégiu. Toto je jediný spôsob, ako garantovane dostať náš film napríklad do poľských kín.

Červený kapitán vznikol v slovensko-česko-poľskej koprodukcii, čo je pomerne logická zostava vzhľadom na príbeh filmu a styčné body v historickej skúsenosti týchto troch krajín. Ak si však vezmeme film Viktora Tauša *Klauni*, ktorý ste produkovali, tam ide o koprodukcii Česka, Luxemburska, Fínska a Slovenska. To už sú dosť rôznorodé filmové teritória, aj divácky...

– Pri *Klaunoch* zohrávala úlohu univerzálnosť príbehu. Neodvolávali sme sa na spoločnú historickú skúsenosť, ale na ľudskú. Pri presadzovaní a propagácii projektu sme mohli pracovať aj s tým, že scenárista Petr Jarchovský má na konte dva filmy s oscarovou nomináciou, že sme získali herečku Kati Outinen, ktorá má cenu z Cannes, naša spoločnosť už mala za sebou povedzme komerčný film a takisto *Dom*, ktorý uviedli v Berlíne a na ďalších festivaloch. Nejako sa to skladalo, neznamená to však, že to nebol boj.

V roku 2011 ste sa zúčastnili na podujatí Producers on the Move v rámci festivalu v Cannes, kde ste boli aj na scenáristickom workshope ScripTeast. Aký reálny dosah na rozbeh projektov majú takéto akcie?

– To vždy závisí od konkrétneho účastníka. Ja som o účasť v Producers on the Move veľmi stál, cítil som záväzok a napokon sa nám prezentované projekty aj podarilo zrealizovať. Ani ScripTeast nutne neznamená, že sa daný projekt nakrúti, ale ten náš vznikol.

Dá sa na základe vašej účasti na podobne prestížnych zahraničných fórach, kam chodí množstvo profesionálov z oblasti audiovizie, povedať, že tam aspoň čiastočne cítiť nejaký dopyt po určitých filmoch alebo témach z nášho teritória?

– Nie, nikto sa po nás nezháňa. To však neznamená, že sa na zahraničnom trhu nedá uplatniť aj slovenský alebo český film. Nech už o Rudovi Biermannovi kolujú akékoľvek povedačky, medzi producentmi je to profesionál, ktorý svoju prácu vie robiť. Dokáže predsa veľkému francúzskemu distribútorovi napríklad Šulíkovho *Cigána*, kým iný by to s tým istým filmom nedosiahol. Ide o to, ako je producent vnímaný, aké má kontakty, ako sa pre-

zentuje, koľko práce je do veci schopný investovať... No jedna vec je dopyt, iná očakávania. Výberové komisie festivalov a následne sales agenti od nás očakávajú sociálne drámy, ktorými sme sa osvedčili, no neočakáva sa od nás dobre natočená dektívka, komédia, horor alebo sci-fi. Aj to však príde, niekto sa o to pokúsi, možno pohorí, ale raz sa to podarí. A tým budeme zaujímaví, lebo to sa od nás nebude očakávať. Musíme sa naučiť hrať aj s týmito očakávaniami.

Pracujete v Česku aj na Slovensku, sú podľa vás tieto dve audiovizuálne prostredia porovnateľné a v čom sú špecifiká toho slovenského?

– Rozdiely sú napríklad v štáboch. Na Slovensku je zopár profesionálnych partií, ktoré robia aj na reklamách a seriáloch, takže si môžu vyberať a z toho vzniká i cena. Na základe mojich skúseností by som skonštatoval, že v Česku je štáb o čosi lacnejší, je tam väčší výber a zároveň trochu väčšia ochota urobiť niečo navyše s prihliadnutím na to, že sa nakrúca český film. Ďalšia vec je, že tunajší divák nemá slovenský film zafixovaný v zmysle značky. V Česku je to inak, český film je v povedomí ľudí značkou.

Pred piatimi rokmi ste mi hovorili, že v Audiovizuálnom fonde by sa malo pri rozhodovaní o podpore viac prihliadať na bezúhonnosť žiadateľa a na to, aké projekty už má za sebou. V akej kondícii vidíte fond teraz?

– Na bezúhonnosť sa síce prihliada viac, robili sa aj protikorupčné opatrenia, ale stále je ťažké nastaviť optimálny systém. Členovia hodnotiacich komisií vážia slová viac ako kedysi, pretože pod posudkami sú zverejňované ich mená, a rozhodne vítam, že do komisií boli prizvaní aj kolegovia z Česka, čo všetkých motivuje k dôslednejšej práci. Stále sa však dá natrafiť aj na nekompetentnosť a občas cítiť, akoby hodnotiteľ v hlasovaní prihliadal na skutočnosť, že s daným producentom by mohol v budúcnosti spolupracovať...

Ako by ste teda navrhovali systém zlepšiť? Poznate optimálnejší model?

– Páči sa mi fínsky model – teda mať trochu-štyroch fundovaných ľudí, ktorí by nerobili nič iné, len študovali projekty, diskutovali o nich a posudzovali ich. Robili by to na plný úväzok, fond by im za to

dával normálny plat a tí ľudia by sa, samozrejme, v istých cykloch obmieňali.

Pre filmárov je ďalším dôležitým zdrojom financií RTVS. Viacerí nezávislí producenti hovoria, že v poslednom čase sa spolupráca s verejnoprávnou televíziou zlepšila, hoci nie je bezproblémová. Aká je vaša skúsenosť?

– Zmenilo sa to veľmi, a pozitívne. Nikdy predtým sa mi nestalo, aby som mohol zavolať šéfproducentovi s prosbou, či by som mu mohol odprezentovať aktualizovanú verziu projektu, ktorý bol pôvodne zmetnutý zo stola, on súhlasí a v televízii to zväžia a prehodnotia. Takto vznikla *Domáci pēče* aj *Červený kapitán*. Podotýkam, že nie som nič kamarát a nikto ma nikam neodporúčal. V televízii sa so mnou otvorene bavili, mali záujem spolupracovať. Samozrejme, o pridelení konkrétnych peňazí môžeme vždy polemizovať. No ten princíp je podstatne demokratickejší než kedykoľvek predtým a berie sa ohľad na široké spektrum slovenskej tvorby, od *Vojtecha* po *Evu Novú*, čo je podľa mňa fantastické.

Na februárovom Berlinale ste v rámci ScripTeastu predstavili s Terezou Olthovou projekt *Samko Tále – Kniha o cintoríne*. Po *Červenom kapitánovi* ste siahli po ďalšej knihe, tentoraz od Daniely Kapitáňovej. Ako ju chcete adaptovať?

– *Samko Tále* je podľa mňa klenot novodobej slovenskej literatúry, vážim si Danku Kapitáňovú a veľmi si dávame pozor na to, aby bola pri tom. Tentoraz som viac producent ako scenárista a chcel by som, aby v tomto prípade vznikol slovenský film alebo film s čo najväčším slovenským podielom. Myslím si totiž, že tá látka v sebe nesie potenciál univerzálnej výpovede o tom, kto je Slovák. Nevieme ešte, kto bude film režírovať, možno pôjde o debutanta. Zatiaľ sa snažíme postaviť scenár a osloviť s projektom RTVS. ◀

Filmovému vzdelávaniu chýba nosná koncepcia

► Monika Mikušová (filmová teoretička)

„Za tú hodinu, čo som tu, mám pocit, že som omladol o päťdesiatpäť rokov. Presne tak dlho už vieme diskutie na túto tému,“ povedal Antonín J. Liehm v panelovej diskusii Včera (už) bolo neskoro alebo Filmová výchova v ČR, ktorá sa konala v roku 2003. Od uverejnenia článku s názvom Problémy filmovej výchovy, v ktorom som vo Film.sk 11/2007 mapovala stav filmovej výchovy, primárne určenej študentom stredných, prípadne 2. stupňa základných škôl na Slovensku, uplynulo už takmer desať rokov. Za ten čas sa rozsah interakcie mladých ľudí s audiovizuálnym obsahom a tým aj potreba jeho kritického zhodnotenia ešte zvýšili. Ako sa však zmenila situácia vo filmovom vzdelávaní a filmovej gramotnosti?

Už v roku 2007 prebiehala diskusia o tom, ako by malo vzdelávanie v oblasti filmu vyzeráť, kto by ho mal zastrešovať a ako by sa malo zavádzať do učebných osnov, aby sa Slovensko aspoň priblížilo niektorým susedným krajinám, kde bola filmová výchova už nejaký čas súčasťou osnov. V skutočnosti však fungovalo len niekoľko izolovaných projektov. A dnes? Diskusia s kolísavou intenzitou pokračuje v rovnakom duchu, len viac či menej izolované projekty sa zmenili, pribudli nové koncepcie a noví realizátori. Na rozdiel od minulosti existuje širšia škála projektov, ktoré rôznymi spôsobmi komunikujú o filme s mládežou a deťmi – od rýdzo komerčných programov či programov popularizačného charakteru cez rôzne formy neformálneho a alternatívneho vzdelávania až po akademicky ambiciózne pro-

jekty, zamerané primárne na stredoškolských pedagógov a až v druhom rade na ich študentov.

K naposledy menovanému typu projektov patrí aj Filmová výchova pre pedagógov a študentov stredných škôl. Je to aktuálny projekt pedagógov Katedry audiovizuálnych štúdií Filmovej a televíznej fakulty Vysokiej školy múzických umení v Bratislave, ktorý bol podporený grantom KEGA. Hlavným výstupom projektu má byť okrem prednášok pre stredné školy príručka filmovej výchovy, určená ich pedagógom. Tí tak budú mať možnosť flexibilne implementovať základy filmovej výchovy do vyučovacieho procesu podľa vlastných individuálnych potrieb a časových možností a nebyť odkázaní len na pasívnu konzumáciu externe pripravených, väčšinou jednorazových projektov. Jednotlivé tematické moduly sú

navrhnuté tak, aby s nimi bolo možné pracovať v rámci čo najširšej škály vyučovacích predmetov, teda nielen na hodinách estetickej výchovy či dejín umenia. Autori príručky tak reagujú na častý problém, s ktorým sa stretávajú tvorcovia väčšiny projektov zameraných na filmovú výchovu – na nedostatok priestoru v učebných osnovách, vyplývajúci z absencie celoplošnej koncepcie filmoveho, audiovizuálneho či mediálneho vzdelávania v našom školstve. Preto je ambíciou autorov stať sa inšpiračným zdrojom tejto dlho očakávanej koncepcie, pre ktorú môže uvedený projekt pripraviť to najpodstatnejšie – zorientovaných, informovaných a kreatívnych stredoškolských pedagógov.

Čo sa týka projektov z oblasti filmovej gramotnosti zameraných priamo na mladé publikum, za viacerými zaujímavými aktivitami v oblasti alternatívneho a neformálneho vzdelávania stojí občianske združenie Boiler. Študentov stredných škôl oboznamuje so slovenskou kinematografiou prostredníctvom interaktívnych prednášok s ukázkami, postavených predovšetkým na dialógu a rozvíjaní kreativity účastníkov. Mladším divákom vo veku od 12 do 14 rokov je určená možnosť stať sa porotcom Ceny mladého publika pre najlepší európsky film. Spolu s rovesníkmi z viac ako tridsiatich európskych miest dostanú od Európskej filmovej akadémie možnosť vybrať najlepší z troch ponúkaných filmov a diskutovať o svojej voľbe s filmovými profesionálmi. O problémoch filmového vzdelávania, práce s publikom a filmovej gramotnosti všeobecne sa bude hovoriť aj na minikonferencii v rámci podujatia Visehrad Film Forum, ktoré Boiler organizuje v dňoch 5. až 9. apríla v priestoroch Filmovej a televíznej fakulty VŠMU v Bratislave.

Jedným zo slovenských projektov, ktoré sa predstavia v rámci tejto minikonferencie, je aj populárno-náučný cyklus o dejinách kinematografie Filmový kabinet, ktorý organizuje Slovenský filmový ústav v spolupráci s Asociáciou slovenských filmových klubov. Cyklus projekcií s lektorskými úvodmi a diskusiami s tvorcami je určený nielen študentom, ale aj širokej verejnosti. Žiakom 1. stupňa základných škôl a ich pedagógom je zase určený Filmový kabinet deťom, ktorý prostredníctvom projekcií a pútavých prednášok umožňuje najmenším divákom nahliadnuť do sveta animovaného filmu. Od svojich počiatkov v roku 2014 si už projekt ASFK stihol získať takú popularitu, že okrem pravidelných podujatí v domovskom Kine Lumière v Bratislave sprostred-

kúva deťom stretnutie s animovaným filmom v rôznych regiónoch Slovenska.

Len na porovnanie a inšpiráciu, v susednom Česku vzniklo medzitým v rámci Národného filmového archívu oddelenie filmovej výchovy, ktoré okrem iného organizuje víkendové semináre pre pedagógov na tému Ako učiť filmovú výchovu, prevádzkuje metodickú poradňu a v minulom roku organizovalo v spolupráci s Britským filmovým inštitútom medzinárodnú konferenciu Filmová výchova pre 21. storočie, na ktorej sa zúčastnili aj členovia poradnej skupiny Európskej komisie FLAG (Film Literacy Advisory Group). Inštitúcie a projekty venované problematike filmovej výchovy a vzdelávania sú prehľadne zaregistrované v databáze na stránke www.filmvychova.cz a nie je ich málo. Záujemcovia o filmovú výchovu z radov pedagógov, rodičov i študentov tam nájdu všetko potrebné, napríklad aj právnu poradňu s odpoveďami na otázky týkajúce sa legislatívneho rámca využívania filmových ukážok vo vyučovacom procese. Orientáciu v problematike uľahčuje i publikácia *Filmová výchova v ČR 2015*, ktorú vydala kancelária Kreativna Európa/MEDIA.

Ponuka vzdelávania v oblasti filmovej gramotnosti, ktorú dnes majú študenti i pedagógovia k dispozícii, je teda oveľa pestrejšia ako pred deviatimi rokmi, predovšetkým vďaka širšej ponuke projektov neformálneho a alternatívneho vzdelávania. Ak však chceme hodnotiť stav tejto oblasti zo systémového hľadiska, zmenilo sa len málo. Pokojne sa dá bez akýchkoľvek úprav recyklovať záverečný odsek môjho textu spred deviatich rokov, ktorý znel: „Ako vidieť, možných ciest a inšpiračných zdrojov existuje viacero, pokiaľ však realizácia mediálneho vzdelávania neprekoná podobu jednorazových alebo čiastkových akcií, financovaných prostredníctvom rôznych grantov, a nenájde si systematickú cestu do škôl v súlade s oficiálnymi školskými osnovami, len ťažko môžeme byť optimistickí v prognózach dosiahnutia želaného efektu.“ Dovtedy by bolo určite obrovským krokom vpred inšpirovanie sa u českých susedov a vytvorenie platformy alebo aspoň pracovnej skupiny združujúcej jednotlivé subjekty, ktoré sa venujú filmovej výchove. Výsledný synergický účinok by mohol byť finálnym impulzom, ktorý by konečne dokázal pohnúť veci dopredu. Stále totiž dúfam, že záverečný odsek nebudem musieť v tomto znení opakovať po tretíkrát o ďalších deväť rokov. Alebo o päťdesiatpäť. ▲

Stále v medziach antikomunizmu?

► Jana Dudková (vedecká pracovníčka Ústavu divadelnej a filmovej vedy SAV)

Oživenie domácej kinematografie populárnymi žánrami sa už dlhší čas vníma ako jedna z priorit jej vývoja. A ako ukazuje prinajmenšom postupnosť od *Kandidáta* k *Červenému kapitánovi*, domácim tvorcom zatiaľ omnoho viac svedčí zameranie sa na temné žánrové polohy trileru než na hľadanie komických polôh za každú cenu. Keď sa pritom kvalitný scenár a réžia spoja s profesionálnym zvukovým a obrazovým dizajnom a s neopozeranými hereckými tvármi, najnovším filmom v tomto štýle takmer nie je čo vyčítať. Alebo je?

Zaujímavosťou reakcií, ktoré film autora nie veľmi vydarenej komédie *Poslední plavky* vyvolal, je reprodukovanie veľmi zvláštneho klíše dobovej recenzistiky z prelomu tisícročí. Drvivá väčšina recenzentov považuje *Červeného kapitána* mylne za režijný debut a správa sa k nemu veľmi podobne ako k filmom debutantov, ktorým sa podarilo „dostať“ k nevidanej podpore (Katarína Šulajová) alebo sa k réžii dostali po dlhom období strávenom prácou v reklamnom priemysle (Miro Šindelka). Niektorí recenzenti nadšene kvitujú profesionálnu úroveň a najmä prepracovaný obraz minulosti, ďalší však nezabúdajú filmu vytknúť chyby v scenári. Vzniká tak dojem konfliktu medzi (vycizelovaným, no predraženým) „povrchom“ a pokrívajúvúcim „vnútrom“ (logikou rozprávania, ideovým obsahom). Scenár totiž nielenže nezachováva prísnu vernosť literárnej predlohy, ale v snahe udržať napätie nedáva odpovede na všetky otázky a miestami sa dokonca môže zdať, že je nekoherentný či až nelogický.

Vynášať rozsudky nad scenárom alebo aj vedením hercov je však v tomto prípade mimoriadne pochybné

najmä v kontexte porovnateľnej kvality filmov, ktoré bývajú označené za sociálne drámy. Mnohé z nich totiž scenáristicky aj herecky pokrívajúvajú o poznanie viac. Navyše, domnievam sa, že pokiaľ je divák otvorený aj takým otázkam či odbočkám, na ktoré nedostane jasnú odpoveď, nemalo by to až tak prekážať. Silu *Červeného kapitána* vidím inde. Ide o zvláštnu formu dystopie, ktorá je postavená na – v slovenskej kinematografii azda najdôkladnejšej – rekonštrukcii vizuálu konkrétnej doby. Odkazuje na ňu digitálne upraveným obrazom, ale aj doslova dokumentárnymi reáliami (akými sú staré televízne záznamy Vladimíra Mečiara). Ide teda o zdané rekonštrukcie, ktorá sa však dôsledne pohybuje v medziach fikčného sveta detektívky zasadennej do minulosti a popritom stíha vytvoriť presvedčivé, no nie aj polopatistické paralely s dneškom. Filmový *Červený kapitán* totiž redukuje konšpiračnú mystiku Dánových predlôh, ale ponecháva predstavu o kontinuite mocenských štruktúr minulosti, ktorá sa nedá zamaskovať, no ani naplno odhaliť.

Aj z filmovej verzie príbehu ostáva jasné prepoje-

nie medzi ŠtB a cirkvou či predstava o kontinuite ŠtB po revolúcii. Sú to lákavé predstavy, ktoré spolahli-vo získavajú fanúšikovskú obec Dánovi a prostredníctvom neho evidentne zafungovali aj ako účinné lákadlo pre slovenských filmových divákov. Takéto predstavy však môžu byť nebezpečné, minimálne v tom, že podporujú pasívnu agresivitu a vzdalujú svojich konzumentov od konštruktívnych riešení aktuálnych spoločenských problémov. Rovnako nebezpečný sa ukazuje antikomunistický diskurz v slovenskej spoločnosti, ktorý sa v slovenskej kinematografii stal dominantným takmer bez akýchkoľvek snáh o spochybnenie zo strany kritikov (s výnimkou príležitostných textov o filme od Míra Tížika). A *Červený kapitán* ťaží z antikomunizmu nielen podprahovo – už tým, že jeho zápletka je vystavaná okolo vyšetrovania vraždy duchovného, za ktorou stoja tajné služby komunistického režimu. Dôraz na kontinuitu, na ktorú upozorňuje napríklad aj recenzent *Denníka N* Miloš Krekovič, v ňom však plní zvláštnu funkciu, ktorá neproduktívne stránky antikomunizmu relativizuje. Ukazuje, že politické zmeny sa nezaobídu bez deš-

truktívnych javov ani bez pokusov o pochovávanie minulých hriechov a plynulé integrovanie ľudí, ktorí utvárali predchádzajúci režim, do „novej“ spoločnosti. No zároveň zdôrazňuje individuálne zlyhania aj silu individuálnej spoločenskej zodpovednosti. Komunizmus teda nie je legitimizovaný ako zlá a dávno prekonaná etapa ako vo veľkej časti filmov o (komunistickej) minulosti, ale ani ako čosi, čoho sa dodnes nedokážeme striasť, pretože ostávame bábkami, manipulovanými niekým iným (ako sa to robí napríklad vo filmoch Zuzany Piussi).

Viditeľnosť prepojení s aktuálnou dobou je v čase premiéry filmu už takmer súčasťou všeobecne prijímaného diskurzu. A hoci digitálne upravované obrazy Bratislavy pôsobia príznakovo a upozorňujú na to, do akej miery sa mesto zmenilo, v skutočnosti film neustále odkazuje na dnešok, keď sú otázky zneužívania moci cirkvou i tajnými službami alebo prepojenia režimu a cirkvi čoraz aktuálnejšie. V *Červenom kapitánovi* sa však tieto prepojenia nesugerujú v ironickej verzii so silným vtípom ako v *Kandidátovi*. Neponúkajú sa ani v otvorene konšpiračnej verzii

so zjavnými vinníkmi a s odkrytím jasných a logických kauzálnych vzťahov, skôr v podobe, ktorá pripomína zotrvačnosť mocenských hier medzi politickými skupinami, avšak hier, ktoré nemajú pravidlá a podliehajú neistotám, prekvapivým rozhodnutiam či zlyháním jednotlivcov. Rovnako ako tvorcovia filmu z antikomunizmu a konšpiračných teórií čerpajú, tak sa aj vystríhajú jednoznačných poučiek o tom, ako to tu vlastne celé funguje.

Osobitým bonusom je v tomto prípade fakt, že film sa sústreďuje práve na tú časť minulosti, na ktorú sa v domácej kinematografii zabúda, no ktorej aktuálnosť je v čase jeho premiéry mrazivá. S výnimkou *Rivers of Babylon* sa totiž začiatku 90. rokov z pozície retrospektívy nevenoval žiadny hraný film. Fakt, že *Červený kapitán* sa do kín dostáva takmer paralelne s divadelným pokusom o reminiscenciu Pišťankovho opusu, môže byť sám osebe výpovedný – našťastie je však z filmu (na rozdiel od divadelného predstavenia) jasné, aké paralely medzi dvomi dobami ponúka.

Navyše, aj keď je *Červený kapitán* založený na podobnej snahe o rekonštrukciu vizuálnych detailov doby ako napríklad ostalgické príbehy Juraja Nvotu, nie je rovnakým spôsobom fetišistický. Nesnaží sa totiž z dôslednosti pripomínania známych rekvizít urobiť hodnotu, prostredníctvom ktorej vykreslí hru-bú čiaru medzi minulosťou a súčasnosťou. Pokiaľ ide o rekonštrukciu vizuálu doby, volí prístup prí-buzný skôr Lutherovmu *Kroku do tmy* – poukazuje na dekadenciu, rozklad a nefunkčnosť doby krátko po revolúcii. Tým sa distancuje od úhladného dizajnového optimizmu, odvádzajúceho pozornosť od analýzy doby a príznačného pre dominantný trend v tunajšom rekonštruovaní socialistickej minulosti. Na druhej strane sa *Červený kapitán* líši od Lutherovho filmu v tom, že je ešte dôslednejší v naznačovaní neutíchajúcej kontinuity, ktorá je schopná prekročiť nielen rozdiel dvoch či troch rokov medzi revolúciou a dobou, v ktorej sa odohráva dej, ale aj štvrtstoročný rozdiel, ktorý delí zobrazené udalosti od povedomia o súčasnosti. Navyše, jeho vizuálna stránka prekračuje rámec toho, čo máme možnosť vídať v domácej kinematografii, aj kompozičnou prepracovanosťou a snahou o dôslednú digitálnu úpravu architektonických prvkov mesta tak, aby čo najviac

zodpovedali dobovým reáliám. Výsledkom je však až hyperrealistická kvalita obrazu, ktorá posilňuje odklon od konkrétneho historického času. Namiesto elegancie ostalgických obrazov ponúka retrodystopický obraz puštnúceho, ošumelého mesta, ktoré zo seba práve striaslo dekadentný režim – no vskutočnosti je plné jeho niekdajších funkcionárov. Osvetlenie kladie dôraz na neznáme prvky v črtách jednotlivých tvárí, takže kombinácia hercov zo Slovenska, z Česka a Poľska pôsobí koherentne. Letom prepálené sépiové farby stupňujú atmosféru dusna a zvukový dizajn precízne podporuje emocionálnu dramaturgiu, pri ktorej prípadné nelogickosti v príbehu nemajú až taký význam. Ide o fetišizmus celkom iného druhu: nesnaží sa len pripomenúť nám, ako to tu kedysi vyzeralo, neupozorňuje len na rozdiely oproti tomu, čo poznáme dnes, ale zároveň zachytáva emocionálnu atmosféru vyprázdnenia nie nepodobnú tej, ktorú má donekonečna predstavované a bilbordmi zahľtené mesto dneška (napodiv sa tak práve *Červený kapitán* najviac približuje originálnej prázdnote dokumentárnym spôsobom zachytených atmosfér Bratislavy v Bebjakovom *Čističovi*).

To neznamená, že viacerým divákom vrátane autorky recenzie sa nemôže zdať, že sa v príbehu párkrát stratili. No aj toto strácanie sa môžeme chápať ako symptóm, ktorý veľa napovie o charaktere súčasnej doby. Pravdu postihnúť nemôžeme a žiadny film nám v tom nepomôže. V tomto kontexte však nemusí prekážať ani heroizácia snáh dobrého detektíva, vyplývajúca zo žánru. Pretože tento detektív nám neponúka recept. Skôr upozorňuje na to, že každý z nás sa môže snažiť hľadať pravdu aj s rizikom, že ju nenájde. A aj preto – a nielen vďaka obsadeniu poľským hercom Maciejom Stuhrom – v mnohom pripomína hrdinov kina morálneho nepokoja (vrátane toho, že v mene svojej misie zanedbáva vlastnú rodinu). Toto žmurknutie smerom k poľskej kinematografii (najmä však ku Kiešlowského *Amatérovi*) je zvláštnym gestom odklonu od predlohy – nielenže zamieňa utópiu kolektívneho pátrania po páchateloch iniciatívou jednotlivca, ale aj kladie dôraz na silu individuálneho svedomia. ▲

Červený kapitán (Slovensko/Česko/Poľsko, 2016)

_RÉŽIA: Michal Kollár **_SCÉNÁR:** Miro Sifra, M. Kollár, Anna Fífiková **_KAMERA:** Kacper Feracz **_STRIH:** Lucie Haladová **_HUDBA:** Petr Ostrouchov

_HRAJÚ: Maciej Stuh, Marián Geiřberg, Oldřich Keiser, Michal Suchánek, Martin Finger, Zuzana Kronerová, Helena Krajčiová, Ladislav Chudík

_MINUTÁŽ: 115 min. **_HODNOTENIE:** ●●●●

Červené koberce, vyrovnaný krok

► **Martin Ciel** (filmový teoretik)

Nový dokumentárny film Zuzany Piussi **Ťažká voľba** je o mechanizme politickej selekcie. O voľbách. Autorka si vybrala prezidentskú kampaň na Slovensku v roku 2014, aby na nej ukázala, aké stratégie a taktiky sa pri voľbách používajú. Snaží sa zobraziť to, čo bežný volič vidieť nemôže, hoci to, pravdaže, musí tušiť.

Mašinéria volieb s celým svojím aparátom môže byť pre niekoho fascinujúci fenomén. PR agentúry, rôzni poradcovia, protokolisti, hlasoví pedagógovia, dizajnéri, muzikanti, moderátori a iní experti sa pred voľbami všade vo svete vrtia okolo kandidátov ako cyklón komárov s nástojčivou snahou zarobiť si svoj honorár a v ideálnom prípade dostať „svojho“ kandidáta na vrcholné priečky moci. Nie je tam miesto na autenticitu, nedajbože úprimnosť. Kandidáti sa správajú tak, ako ich agentúra naučila, alebo v lepšom prípade podľa taktických riešení, ktoré s poradcami spoluvytvárajú. A na to

sa Zuzana Piussi sústreďuje. Reportážne zaznamenáva situácie – v podstate vždy trápne, iné ani byť nemôžu –, v ktorých sa kandidáti opakovane snažia presvedčať ďalšie a ďalšie obecnstvá o svojich kvalitách. Vždy takmer tými istými slovami, pretože práve tie slová vyhodnotili ich tímy ako najlepšie a najúdernejšie. Výnimkou je jediná ženská kandidátka, ale tá je už taká absurdná a jej kampaň taká surreálna, že vlastne potvrdzuje pravidlo. Zároveň sa divák pobaví na kandidátoch aj v súkromí pri rôznych operatívnych poradách, v zákulisí médií, koncertných či prednáškových sál.

To je prvá a hlavná línia filmu: zobrazenie kampaní prezidentských uchádzačov.

Druhou líniou sú komentáre filozofa, novinára a politika, ktorí charakterizujú súčasný stav politiky a jej úpadok, opäť s dôrazom na jej prudký a degeneratívny obrat k populizmu. Verbálne dokazujú, že dnešní politici už nerozmýšľajú tak, aby urobili čo najviac pre ľudí. Ide im v prvom rade o moc, nie o dobro. A preto v kampani hrajú vždy nejakú rolu. Deficit prirodzenosti v politike opísal už začiatkom dvadsiateho storočia Gustave Le Bon: „Tu sa hľadí len na výrečnosť, ktorá je prispôsobená dobe a miestu, a na služby, ktoré boli preukázané nie vlasti, ale stranám.“ Nuž, dnes je situácia ešte horšia. V súčasnej mediálnej smršti a mediálnom pokrytí sa treba inak obracať a politik, ktorý by hovoril úprimne, prirodzene a autenticky, bez nejakého kalkulovania, naozaj to, čo si myslí, by bol bez šance. Pretože by bol ľahkým terčom pre protivníkov, využívajúcich technické, preverené a prieskumami potvrdené mediálne spôsoby boja. Tento stav vecí je, pravdaže, hrozný – dá sa to vidieť aj na monológu akéhosi PR experta, ktorý sa so stupídnu naivitou priznáva, ako bol on sám zaslepený mediálnym filtrom rôznych správ o svojom budúcom kandidátovi a ako zmenil názor, keď ho spoznal osobne. Táto druhá línia je formálne najnudnejšia. Zatiaľ čo v prvej sa pred kamerou aspoň niečo deje a mihoce, tu pracuje Zuzana Piussi len s hovoriacimi hlavami, respektíve aj s jednou ležiacou hlavou, čo by mohlo byť ozvlášťujúce v prvej scéne, no v ďalších je to už len otravné.

Najzábavnejšia je tretia, najštrfľejšia línia filmu. Pôvodným zámerom bolo dať dohromady náhodnú skupinu ľudí, ktorých tento problém súčasnej politiky trápi. To sa však nepodarilo a vo výslednom tvare tu vystupuje Ingrid Hrubaničová v úlohe skeptičky z ľudu. Svojím skutočne autenticky pôsobiacim, fascinujúcim verbálnym a mimickým prejavom je kontrapunktom k prvej línii. Stáva sa tak komentátorom, semiotickým uzlom štruktúry filmu. Obe tieto línie sa spoja na konci, prelnú sa v záverečnej apoteóze prezidentstva: uvedenie víťaza do funkcie, pompéžna hudba a výzdoba, čestné stráže so šablami v operetných pseudohistorických uniforámach, pušky s bodákmi. Červení koberce, vyrovnaný krok. Blahoželania. Diametrálne odlišné vyjadrenia zúčastnených. A skeptička z ľudu, ktorá to celé nechápe, teda vlastne chápe to veľmi

presne, len proste odmieta uveriť, že je niečo také možné, že všetci sú to herci alebo chcú hercami byť a ohriať sa v lúčoch moci, vyžarovanej inými hercami.

Ťažká voľba nie je podľa môjho názoru nejaká zvlášť formálne vydarený film. Má veľké problémy s dramaturgiou. Motivické línie sa prelínajú príliš mechanicky, učebnicovo, a aj keď sú motivické, tak skoro nemotivovane. Alebo, presnejšie, motivácia je tu len prvoplánová, v žiadnom prípade nejde do hĺbky a nevyskladá sa z nej vnútorná metaforická štruktúra celku. Zároveň považujem za problém uspokojenie sa s reportážnou kamerou, ktorá je akčná, ale rezignuje na kompozičné či iné estetické kvality záberu. Nájdeme tu bravúrne obrazy, napríklad jeden z kandidátov na pozadí samého seba s preostrením, ale nie sú princípom, skôr náhodou. Je ich málo. Rozprávanie je kauzálne a lineárne, bez formálnych inovácií. Leitmotív je slabý a nie dostatočne nosný, aby zvládol vybudovať účinný temporytmus. Vo výsledku sa film stáva monotónnym. Jasné, že ide o typ dokumentu, ktorý je založený v princípe na jednoduchom zobrazenom rozprávaní, ale zdá sa mi, že to nestačí.

Niektoré filmy Zuzany Piussi, ako sú napríklad *Výmet* (2003), skvelá *Babička* (2008), *Koliba* (2009) či *Nemoc tretej moci* (2011), považujem za výborné, iné – *Hrdina našich čias* (2009) či *Od Fica do Fica* (2012) – sa mi nepáčia. Z rôznych dôvodov. V prípade *Ťažkej voľby* sa autorka podobne ako v prípade filmu *Od Fica do Fica* zameriava na priamu publicistiku s nejakým angažovaným posolstvom. Režisér ako občiansky aktivista. To iste nie je zlé. John Grierson, jeden z najpozoruhodnejších teoretikov dokumentárneho filmu, tvrdil, že dokument je katedra, prednáškový pult, je to propaganda s nevyhnutnou humanistickou tendenciou, ktorá musí byť prítomná, aby ten film za niečo stál. Ale môže stvoriť so svojím vlastným výtvorom hrať hru, ktorá by za niečo stála?

Ťažká voľba, i keď prvoplánová a poučujúca, je na rozdiel od filmu *Od Fica do Fica* lepšia a zaujímavejšia v tom, že konkrétne vôbec nemenuje. Ide o všeobecný obraz politiky. Nie sú tu žiadne identifikátory. Je to film, ktorý sa môže premietť v Poľsku, na Malte, v Holandsku či vo Venezuele a funguje. Stratégie moci sa tu obnažujú bez ohľadu na časopriestor. Je to film-skratka, ktorý je inštruktážny, odhaľujúci a ukazuje niektoré dôležité fakty

divákovi, čo majú privreté oči. Nie preto, že sú hlúpi. Ale preto, že sa dajú zmanipulovať, pretože na analýzu nemajú čas, chuť ani peniaze. A z toho dôvodu je to potrebný film.

Nech volíme, ako volíme, výsledok je rovnaký – podľa *Ťažkej voľby* sme manipulovateľní. Všetci. Alebo väčšina z nás. Ale o to nejde. Pretože v tomto filme ide o politikov.

Politická kampan je ťaženie, ktoré je sofistikované. Nemá už nič spoločné s ideálom autentickej viery v dobro pre národ, v ktorého mene občania politika volia. Politickí kandidáti sa dostali do stereotypu. Pri svojej snahe byť zvolení sú manipulovaní okolnosťami možno ešte viac ako ich voliči. V takejto situácii nemôžu byť prirodzení. Aj keby chceli, nemôžu. Lebo sa snažia hrať tú hru, ktorú Zuzana Piussi opisuje. Zjednodušene, ale poctivo a s úprimnou snahou. *Ťažká voľba* sa tak stáva zúfalým, apelatívnym výkrikom o hodnotách, ktoré sa z dnešného sveta vytrácajú.

Pre slovenského diváka je bonusom, že pozná okolnosti, osoby a obsadenie. Ako kandidáti tu vystupujú naši starí známi: Helena Mezenská, An-

drej Kiska, Milan Kňažko, Radoslav Procházka a Robert Fico. V prípade Fica však ide v obrazovej rovine v prvom rade o použitie archívnych materiálov – zjavne nesúhlasil s priamym nakrúcaním svojej kampane. Preto, pochopiteľne, vo filme pôsobí ako idiot. Autori ho nemohli vynechať, bol jedným z najdôležitejších kandidátov. Ale z verejne dostupných televíznych obrazových zdrojov sa nejaké významy upletú ťažko. Ide okrem iného o dôkaz toho, že nesúhlasil so svojou účasťou v dokumentárnom filme a odmietnuť ponuku dokumentaristov sa jednoducho neoplatí, nech vám už vaši poradcovia tvrdia čokoľvek.

V definitívnom závere filmu je ďalší, posledný účinkujúci. V psychologicky otriasajúcej scéne vidíme prvého slovenského prezidenta Michala Kováča. Celá jej znaková štruktúra vytvára význam memento mori. Všetko plynie, všetko je pominuté. Táto scéna výrazne relativizuje úpornú, často smiešnu snahu kandidátov o úspech a symbolicky oznamuje, akí sme so svojou túžbou niečo dosiahnuť v podstate všetci smiešni. ▲

Ťažká voľba (Slovensko/Česko, 2016) _RÉŽIA: Zuzana Piussi _KONCEPT: Z. Piussi, Vít Janeček _HLAVNÁ KAMERA: Miro Remo _STRICH: V. Janeček _HUDBA: Potmě, Živé kvety _MINUTÁŽ: 69 min. _HODNOTENIE: ●●●

Zúčtovanie s minulosťou

► Zuzana Sotáková

„Od polovice 90. rokov prišlo viac ako 130 ľudí so strašnými príbehmi z detstva o tom, ako ich bývalý kňaz John J. Geoghan údajne obťažoval alebo znásilnil počas troch desaťročí svojho vyčítania naprieč pol tuctom farností v Bostone. Takmer vždy boli jeho obeťami gymnazisti. Jeden mal iba štyri roky.“ Takto sa začínal šokujúci článok, ktorý vyšiel 6. januára 2002 v prestížnych novinách *Boston Globe*. Jeho autormi boli Matt Carroll, Sacha Pfeiffer, Michael Rezendes a editor Walter V. Robinson zo špeciálneho investigatívneho oddelenia Spotlight. Názov *Spotlight* nesie aj dráma režiséra Toma McCarthyho, ktorá už vstupuje do kín ovcená Oscarom za najlepší film a pôvodný scenár.

Tím reportérov z oddelenia Spotlight nemá ľahkú prácu – najprv hľadá tému, potom sa jej venuje na viacerých frontoch, pátra na vlastnú päsť, často mnoho mesiacov, získané informácie udržiava v tajnosti, overuje si fakty a obracia ich z každej strany, než s nimi vyjde von. Jednoducho stará škola pocitovej novinárčiny, ktorú dnes, aj vzhľadom na vplyv technológií a krátené financie médií, ťažko hľadať. Aj to je jeden z dôvodov, prečo je *Spotlight* divácky príťažlivý.

Do redakcie denníka *Boston Globe* prichádza nový šéf Marty Baron (Liev Schreiber), ktorý Spotlightu predhodí ako potenciálny námet na článok nie veľmi povšimnutý stĺpček o zneužívaní detí kňazom. Pre novinárov to znamená, že ak sa spočiatku vágna téma ukáže ako nosná a pravdivá, bude nesmierne zložité dokázať skutočnosti, ktoré s ňou súvisia. Michael (Mark Ruffalo), Sacha (Rachel McAdams), Matt (Brian d'Arcy James) a Walter (Michael Keaton) sa napriek tomu púšťajú na tenký ľad, aby odhalili pravdu. Množstvo otáznikov časom nahradia závaž-

né domnienky, ktoré nemožno len tak ignorovať. Vďaka právnikovi Mitchellovi Garabedianovi (Stanley Tucci) sa Spotlight dostáva k osobným výpovediam obetí zneužívania, z telefónov sa začnú ozývať ďalšie dôležité hlasy a do spleti obvinení sa dostávajú aj vysoko postavení ľudia, ktorí tieto otrasné činy za podpory cirkvi kryli. Celá kauza postupne nabere obudné rozmery, ktoré zaskočia aj tých najskúsenejších reportérov.

Prirovnávanie Spotlightu k Pakulovej dráme *Všetci prezidentovi muži* (1976) sa priam núka. Podobnosť nie je len v novinárskom prostredí, ale aj v spôsobe rozprávania, vďaka ktorému postupuje divák v spájaní jednotlivých bodov spolu s hlavnými protagonistami. A aj keď v McCarthyho filme to miestami zvierajúce napätie chýba, pútavosť deja tým netrpí. Kým dvojica Woodward a Bernstein odhaľujú nekalosti okolo jednej ústrednej postavy (Richard Nixon), Spotlight pracuje s kauzou, o ktorej nikto nechce ani počuť, lebo vrhá špinu na celú rozvetvenú a mocnú inštitúciu s dlhou tradíciou.

Je to jednoducho iný príbeh, no s rovnako silnou emóciou a významom.

Režisérské vedenie Toma McCarthyho sa vyhýba forme kričiacich senzácií, stavia skôr na pomaly plynnú dej a cítiť z neho rešpekt k téme, ktorú je potrebné tráviť postupne. Pomalé tempo rekonštrukcie udalostí môže byť výzvou, ale oplatí sa ju prijať. Rovnako zodpovedne pristupuje režisér k vedeniu hercov, ktorí sa napriek svojej hviezdnej aure nesažia strhávať pozornosť na seba a na plátne sú zomknutí v úsilí podporiť príbeh. Nie je to film hereckého lídra, ale celej skupiny rovnocenne kvalitných hercov, ktorí úlohy investigatívnych žurnalistov zvládajú so značnou dávkou autenticity, čo potvrdili aj skutoční novinári, ktorí im pomáhali s prípravou. Jednotlivé postavy pritom nevybočujú z určených príbehových mantinelov, nastavených na pracovnú sféru a odkrývanie konkrétneho problému, ale predsa

len sa z nich tiahnu aj jemnejšie osobné nitky, ktoré v celku dokresľujú samotný dosah udalostí. Ako napríklad Sachin vzťah s veriacou babičkou či Walterove väzby na ľudí z cirkvi, ktorých pozná od detstva.

Positívom *Spotlightu* je aj to, že sa nesnaží moralizovať a okrem zrady cirkvi či slabosti obetí ukazujú aj nedokonalosti samotných novinárov či redakcie, ktorá mala indície k celej kauze pochované roky v archívoch. Napokon aj tak všetci odchádzajú domov s trpkým pocitom, že sa svojou nečinnosťou či nezaujmom stali súčasťou mašinérie kolektívnej viny. *Spotlight* totiž nezatrucuje katolícku vieru ako takú, ale nastavuje zrkadlo celej spoločnosti, ktorá pred problémom radšej zavrela oči, ako by konala. Slovom právnika Garabediana: „*Pokiaľ je spoločnosť zodpovedná za výchovu dieťaťa, mala by cítiť zodpovednosť i za jeho zneužívanie.*“ ▲

Spotlight (Spotlight, USA, 2015)

RÉŽIA: Tom McCarthy **SCENÁR:** T. McCarthy, Josh Singer **KAMERA:** Masanobu Takayanagi **HUDBA:** Howard Shore **HRAJÚ:** Mark Ruffalo, Michael Keaton, Rachel McAdams, Liev Schreiber, John Slattery, Stanley Tucci, Brian D'Arcy James **MINUTÁŽ:** 128 min. **HODNOTENIE:** ●●●●

Roky televíznych prelomov

► Jaroslav Procházka

Dňom 3. 11. 1956, približne tri roky od prvého televízneho vysielania v bývalom Československu, začalo svoj program šíriť aj Televízne štúdio Bratislava. Ivan Stadtrucker nastúpil do televízneho molocha v roku 1958 a zotrval v ňom až do svojho odchodu na zaslúžený odpočinok. Systematické a precízne zhromažďovanie faktov i výhoda, že stál priamo pri zrode média, výrazne predurčili výslednú podobu jeho publikácie **Dejiny slovenskej televízie**.

Vyššie 300-stranová kniha je sisyfovským pokusom o zmapovanie televíznej histórie na Slovensku. Okrem úvodu, chronologicky ilustrujúceho prvopočiatky šírenia televízneho signálu na našom teritóriu, tvoria jadro *Dejín* prvé tri dekády TV tvorby na Slovensku, čiže roky 1959 až 1989. Stadtrucker rozoberá kľúčové aspekty vývoja jednotlivých oblastí nového média, konfrontuje úskalia technologickej úrovne bývalého Československa v porovnaní so situáciou vo svete i v nadväznosti na často absurdné direktívy vládnej moci, ktorá sa snažila udržiavať nad masovokomunikačným prostriedkom bezvýhradnú kontrolu.

Stadtrucker prešiel v televíznej hierarchii takmer všetkými kľúčovými pracovnými pozíciami vrátane postu najvyššieho. Nemožno mu teda vyčítať, že by azda o niektorej jej súčasťi písal z pohľadu nepraktického a fabulujúceho teoretika. Jeho *Dejiny* pretekajú informáciami. Každú z nich sa prácne snažil aj spätne overiť a doložiť autentickými archívnymi materiálmi. Porovnával svoje podklady a zápisky, zhromažďované celé roky, s oficiálne prezentovanými komunikátmi. Obsah knihy sa dá bez prehánania nazvať komplexnou a chronologicky vyzelovanou pavučinou najdôležitejších historických mílnikov televízie. Samotné fakty a dátumy by však neboli ničím bez autorovej snahy o interpretáciu v rámci súdobého dejinného kontextu aj spoločensko-politického vývoja na Slovensku, resp. v Československu. Podľa Stadtruckera je napríklad zážrak, že i v najťažších a ideologicky najostrejších obdobiach sa na pôde televízie našli osobnosti presadzujúce umeleckosť pred prorežimnou servilnosťou.

Ivan Stadtrucker:
Dejiny slovenskej televízie. Náčrt vývojových tendencií kultúrotvornej inštitúcie (1956 – 1989)
(Perfekt v spolupráci so SFÚ, Bratislava, 2015)

Konstituovanie televízie na Slovensku sprevádzali neustále turbulencie a napätia medzi predstavami centrálného pražského vedenia a dramaturgickými plánmi na úrovni samostatného vysielania pre slovenskú diváčku obec. Tieto disproporcie spôsobovali postupne, často aj dramatické hierarchizovanie jednotlivých redakcií v rámci vysielacej štruktúry. Redakcie museli stavať nad divácky záujem najmä záujmy ideologické, ktoré však boli takmer vždy v rozpore so záujmami umeleckými.

Z pohľadu súčasného konzumenta môže byť história televízneho vysielania príťažlivá (či skôr kuriózna) už len tým, že namiesto komerčných imperatívov ju formovali najmä umelecky prínosné, edukatívne i formálne progresívne programy na jednej strane a ideologické, propagandou prešpikované relácie na strane druhej. Štátny monopol jedného vysielateľa navyše neumožňoval žiadnu nekontrolovanú diverzifikáciu televíznych žánrov či bezhlavé reprízovanie divácky úspešných formátov. Pomerne pevná bola aj vysielacia štruktúra a programové zmeny spôsobovala skôr dramatická spoločensko-politická situácia než snaha o väčší kus z diváckeho koláča.

Ivan Stadtrucker uvádza, že pôvodný rozsah *Dejín* bol zamýšľaný na vyše 1 000 strán. V ich redukovanej podobe sa preto nepúšťa do hlbšej analýzy zvyšných dekád a udalosti po roku 1989 zhrnul do niekoľkých bodov. Autor však zamýšľa zverejniť nepublikované fakty napríklad prostredníctvom internetu. V každom prípade vydané *Dejiny* tvoria solídne a neocentelné základy na pokračovanie novodobej televíznej reflexie. ▲

Slavoj Žižek:
Lacrimae rerum. Kiešowski, Hitchcock, Tarkovskij, Lynch

(vybral a preložil Radovan Baroš, predhovor napísala Petra Hanáková, vydala Akademie múzických umění, Praha, 2015, 288 strán, flexo väzba, 15,90 €/34,9 Kč)

Slavoj Žižek, významný slovinský filozof, sociálny kritik, kultúrny teoretik i kontroverzný publicista s neomarxistickým pohľadom na svetové udalosti, sa vo svojom skúmaní podnetne zaoberá aj filmovým umením, pričom významného inšpirátora našiel v diele francúzskeho postmoderného psychoanalytika Jacqua Lacana. V roku 2006 sa Žižek podieľal na dokumente Sophie Fiennes *Perverzný sprievodca filmom* – ako scenárista, ale aj ako účinkujúci, ktorý s výraznou gestikuláciou a zlou anglickou výslovnosťou komentuje vybrané filmové sekvencie a poukazuje na ich skryté freudistické významy. V mysliteľsky aj štýlisticky pôsobivej knihe esejí *Lacrimae rerum* detailne analyzuje tvorivý prístup štyroch významných režisérov, motývo v fan-tazijných systémoch ich filmov, psychoanalytické mechanizmy ich diváckeho vnímania a interpretácie, ambivalenciu subjektívneho a objektívneho hľadiska a ďalšie súvislosti. Záverečná esej je zameraná na zobrazenie sexuálneho aktu vo filmovom diele.

Martin Palúch:
Autorský dokumentárny film na Slovensku po roku 1989

(Vlna, 2016, 376 strán, brož., 12 €)

Po roku 1989 sa u nás v podmienkach systémového a ekonomického zlomu s dosahom na úpadok tvorby hraných filmov stal spoločensky aj umenovedne vnímaným reprezentantom a vitalizátorom národnej kinematografie dokumentárny film. Medzinárodný kredit mu vydobyla nastupujúca generácia mladých tvorcov, v rámci ktorej sa v priebehu štvrtstoročia vyhranili špecifické štýly, prístupy, tendencie a stratégie jednotlivých autorov. Martin Palúch, odborný asistent na Fakulte dramatických umení Akadémie umení v Banskej Bystrici, zameriavajúci sa na teóriu a dejiny filmu, fotografie a masmédií, spláca touto knihou dlh filmových historikov a teoretikov v podobe systematicky koncipovanej odbornej reflexie súčasného slovenského dokumentárneho filmu. Predmetom jeho výskumu nie je kompletná dokumentárna produkcia, Palúch z teoretickej stránky jednotlivito skúma autorské diela, ktoré boli uvedené v kinách. V roku 2010 autor publikoval v rovnakom vydavateľstve knihu *Vnem v zrkadle fotografie a filmu*.

► Peter Ulman (filmový publicista)

Ján Štrasser, Alta Vášová:
Sledoslov

(Literárne informačné centrum, Bratislava, 2015, 246 strán + CD príloha, viaz., 14,40 €)

Spisovateľka Alta Vášová získala v roku 2008 prestížnu cenu Anasoft litera za knihu *Ostrov nepamäti*, vystavanú zo spomienok. Tentoraz jej knižné spomínanie inicioval a formou rozhovoru spolukonstruoval Ján Štrasser, nadväzujúci na svoj rad monografických kníh rozhovorov s osobnosťami slovenskej kultúry. Skromnú, senzitivnú a úprimnú protagonistku, rozvážne a múdro uvažujúcu a otvárajúcu sa napriek citlivosti na vlastné súkromie, približuje v dobových súradniciach politicky skrúcaných, napínaných aj opantávaných národných kultúrnych dejín uplynulého polstoročia. Časť rozhovoru má podobu diskusie, časť predstavuje Vášovej pohľad na vlastnú prozaickú tvorbu, z ktorej ukážky sama načítala na priloženom cédečku. Cenné postrehy sa vzťahujú na jej dramaturgickú prácu v Televíznej filmovej tvorbe (1968 – 1970) a v Slovenskej filmovej tvorbe (po roku 1978) aj na jej úspechy scenáristky televíznych filmov a muzikálovej libretistky (túto časť jej diela vydal súborne Slovart v roku 2009 pod názvom *Sladké hry minulého leta*).

ZVIAGINCEV
ČO
ČO
ČO

Hrana – trilógia

(Beetle)

Vydanie 3-DVD *Hrana – trilógia* je symbolickým završením niekoľko-ročnej práce režiséra a scenáristu Patrika Lančariča, producenta a kameramana Petra Kelíška, spoluscenáristov a strihačov Maroša Šlapetu a Mateja Beneša, ich ďalších kolegov a priateľov a v neposlednom rade Oskara Rózu. Vďaka nim dnes skladateľa, speváka, klaviristu a textára Mareka Brezovského (1974 – 1994), ktorý patril k najväčším talentom tunajšej hudobnej scény 80. a 90. rokov, už nemusím predstavovať. Trilógia *Hrana* zachytáva jeho príbeh v mnohých kontextoch a prostredníctvom troch samostatných audiovizuálnych diel hovorí nielen o mladosti a talente, ale aj o dobe a spoločnosti, v ktorej žil a tvoril. Prvý disk obsahuje dlhometrážny dokument *Hrana – 4 filmy o Marekovi Brezovskom* (2014), ktorý bol ako jediný z trojice uvedený v kinách. Úplnou novinkou je *Hrana Rockument* (2016), zachytávajúci neopakovateľnú atmosféru hudobného turné v roku 2011, reakcie Marekových fanúšikov i pohľady do zákulisia. Záverečná *Hrana Tour 2011* (2012) je záznamom bratislavského koncertu v Majestic Music Clube v júni 2011. Čerešničkou na torte pre všetkých zúčastnených je určite Brezovského nominácia na Slnko v sieti 2016 v kategórii filmová hudba.

Amy

(Bontonfilm)

Producenti dokumentu *Amy* (2015) mali šťastnú ruku, keď si ako režiséra vybrali Asifa Kapadiu. Ten zaujal už svojím filmom *Senna* o známom brazílskom automobilovom pretekárovi, ktorý vyhral dokumentárnu súťaž na festivale Sundance. Kapadiovi sa vo filme *Amy* podarilo prostredníctvom unikátnych domácich videí, výpovedí členov rodiny, priateľov a kolegov, ukázať z videoklipov, koncertov a televíznych šou veľmi dobre zmapovať život a krátku, no intenzívnu kariéru britskej speváčky Amy Winehouse (1983 – 2011). Divák má jedinečnú možnosť vidieť ju aj vo veľmi intímnych – radostných i smutných – momentoch ako obyčajné dievča s veľkým talentom a túžbou po láske a hudbe. „*Amy Winehouse stretol nešťastný osud a mňa zaujímalo, ako sa niečo také mohlo stať priamo pred našimi očami. Ako môže niekto umrieť takým spôsobom v dnešnej dobe a naviac v takom mladom veku?*“ povedal režisér. Na rozdiel od filmu sú na DVD preložené aspoň texty piesní, graficky včlenené do obrazu. Film je na DVD s obrazom vo formáte 16 : 9, s anglickým zvukom DD5.1 a s voliteľnými titulkami (české, české pre nepočujúcich) bez akýchkoľvek bonusov.

Stratení v Mnichove

(Magic Box Slovakia)

Na DVD i blu-ray nosiči vyšiel film scenáristu a režiséra Petra Zelenku a producenta Davida Ondříčka *Stratení v Mnichove* (2015), ktorý sa stal víťazom Cien českej filmovej kritiky, keď premenil všetky nominácie a uspel v kategóriách najlepších film, réžia aj scenár. K tomu sa pridali ešte České levy za scenár a strih. O filme nechcem veľa prezrádzať, pretože je v ňom niekoľko zvrátov, o ktorých by divák nemal vopred vedieť. Sir „P“ je 90-ročný papagáj sivý, ktorý patril Edouardovi Daladierovi a dodnes opakuje jeho hlasom dôležité vety z čias Mníchovskej dohody. Papagája unesie český novinár Pavel (Martin Myšíčka) a zistí, že papagáj cituje aj mnoho Daladierových kontroverzných vyhlásení, ktoré spôsobila medzinárodný škandál. Zelenka ponúka vo filme nielen pohľad na svet médií, výrobu filmu, ale i na traumatické okamihy českej histórie. Film je na DVD a blu-ray diskoch so zvukom DD5.1 a DD2.0, s obrazom vo formáte 2,40 : 1 a s českými, maďarskými, anglickými a francúzskymi titulkami. Medzi bonusmi nájdete trailery, TV spoty a 11 minút vystrihnutých scén.

Leviatan

(Magic Box Slovakia)

Andrej Zviagincev vzbudil medzinárodný ohlas už svojím debutom *Návrat* o tragickom výlete dvoch synov s otcom, ktorého nepoznajú. Za tento film získal v roku 2003 Zlatého leva na MFF v Benátkach. Jeho najnovšia snímka *Leviatan* (2014) získala cenu za scenár na MFF v Cannes, Zlatý glóbus a nomináciu na Oscara za najlepšie cudzojazyčný film. Jej názov vychádza z mena biblickej morskej príšery, vzbudzujúcej strach. Vo filme je Leviatan symbolom moci, proti ktorej jednotlivec márne bojuje. Zviagincev podáva na pozadí realisticky rozprávaného príbehu o Kolovi, ktorého pozemok s malým domčekom na brehu Barentsovej mora chce získať starosta z blízkeho mesta, presvedčivý obraz situácie panujúcej v súčasnom Rusku. Film je súčasťou DVD edície Festival 12 – tá prinesie v priebehu roka celkovo 12 titulov, ktoré získavali ocenenia alebo svojimi kvalitami vzbudili pozornosť najprestížnejších festivalov. *Leviatan* je na DVD s obrazom vo formáte 16 : 9, so zvukom DD 5.1 a s českými titulkami. Ako bonusy sú na ňom trailer, rozhovor s Andrejom Zviagincevom a štúdia Víta Schmarca *Dom človeka a Leviatan a moc*.

režisérka Diana Fabiánová

Najviac času venujem svojim dvom malým deťom a mužovi. Popritom zbieram a postupne natáčam materiál na celovečerný dokument o nevere s pracovným názvom **Šťastne (ne)verný**. Je to také milostné road movie. Stávka mladých ľudí, či je možné mať dlhodobu naplnený monogamný vzťah. Film skúma neveru z rôznych uhlov pohľadu, rieši, prečo je všadeprítomná, a to aj vo vzťahoch, kde sa zdá, že k šťastiu nič nechýba. Dlhšie sa venujem i téme prenatálnej psychológie. Vzhľadom na to, aká je u nás situácia v zdravotníctve, vzniká z toho satirický dokument o absurditách v slovenskom pôrodníctve. A po nociach píšem scenár k hranému filmu.

výtvarník, animátor, režisér Noro Držiak

V marci sa dostal do českých kín poviedkový trikový film **Smrteľné historky** Jana Bubeníčka, na ktorom som pracoval ako dramaturg. S Michalom Balážom režijnne pripravujem slovenský celovečerný trikový film o M. R. Štefánikovi, malo by ísť o iné spracovanie, než sme predviedli v televíznom filme **True Štúr**. Pre Jiřínsky filmový festival som vytvoril maľovanú poloplastickú klapku, ktorá je súčasťou výstavy a dražby na Minisalóne klapiek. Na Chvalskom zámku v Prahe stále prebieha výstava Jiřího Trnku, kde som zrealizoval dve trikové videá s motívmi jeho filmov. V máji pripravujem autorskú výstavu s premietačnými filmov v pražskej galérii Art Point.

dokumentaristka Lenka Moravčíková-Chovanec

Túžim nakrútiť sériu dokumentov o spoločnosti s názvom **Megatrendy**. Na Febiofeste sme uviedli film z dokumentárnemu cyklu **Prvá** o slovenskej astronómke Pajdušáčkovej. S Ankou Gruskovou budeme na Camp4 Science vyvíjať scenár dokumentu o československom ďalekohľade, ktorý má skoro 100 rokov a zažil, čo by človek neprežil. V Hitchhiker Cinema ďalej vyvíjame s Robom Švedom scenár k pilotu dokumentárneho cyklu **Biele vrany** o odstrašujúcej skorumpovanosti školstva a o „korupčníkoch“ v nás. A s Tomášom Kaminským budeme spolupracovať na filme o krásnom diele Ester Šimerovej-Martinčekovej.

Túlanie klubmi pomaly. A film trvá

► **Jakub Lenčoš** (poslucháč audiovizuálnych štúdií na FTF VŠMU)

Od 17. do 23. marca prebiehal v piatich bratislavských kinách Medzinárodný festival filmových klubov Febiofest. „*Na dobré sa čaká...*“ Taká bola vrava pred prvým festivalovým premietaním v kine Mladost. Pousmial som sa, nepozastavil, zapísal som si. Ak by som sa mal pozastaviť teraz a vzťahnuť to tvrdenie na festival ako celok, povedal by som stroho: „*Hej... oplatilo sa.*“

Okolo 150 filmov sa týždeň pretínalo v kinách naprieč mestom. Predbiehalo? Ale nie. Sú to predsa bratia a sestry. Febiofest je kamarát a ja som niekto, kto sa snaží byť triezvym a zodpovedným hosťom na párty. Užívam si, pár filmov som videl, malé percento. Už teraz si na veľa nespomínam.

„*Siedmy rad, sedem,*“ hovorí mi babička v Mladosti.

„*Hmm,*“ odpovedám jej v duchu pri pohľade na sálu, „*tretí rad, deväť.*“

Zkáza krásou alebo ako nie práve ideálne začať festival. Najnovšia Třeštková nudí, prílišný rešpekt uškodil najviac. *Mallory*, jej ďalší časozberný portrét, však napráva situáciu. To je Třeštková, ktorú si tak vážime. Ona je dobrá, vlastne výnimočná, keď sa pozerá, ako pukajú kosti. Sleduje ženu, ktorá s odznakom „*FUCK OFF*“ obieha jednu kanceláriu na sociálnom úrade za druhou. Jej snahu mať život. Tá dramatickosť vie stále prekvapiť. Tlieskame. Nasleduje diskusia. Režisérka vyzerá hrdo a elegantne. Otázok je veľa, podnetné slová. Babičky z Mladosti však zakročia svojisky – ľudia čakajúci na ďalší film sú podľa nich „*netrzepliví*“.

„*Koniec,*“ zaznie od jednej z nich. Smejem sa, ony to myslia dobre.

Smer Lumière. Smer srdce Febiofestu. Som v očakávaní. Dúfam, že v tom klube niekoho nájdem. Našiel som. Ju. Ona a film *Ja, Olga Hepnarová*. Kto je ona? Ona je šťastná a nemá rada frázy. Ďalej hmla.

Film je tichý. Ticho každodenné. Každodennosť prázdna. Prázdnota neprípustná. (...) Tú pozornosť si film zaslúži. Zaslúži si vlastný priestor. Bol to je-

den z najočakávanejších titulov a prirodzene sa stal na festivale divácky najúspešnejším. Olga pozerá do blba na posteli. Nie, omyl. Ona pozerá von z plátna! Celý zvyšok festivalu som mal vnútorné nutkanie, ktoré som si nechcel pripustiť – ten film som si želal vidieť znovu.

Nevidel som. Nuž, núkalo sa pár ďalších zástupcov Slovenskej filmovej krajiny. Tie filmy sú voľne prestúpené témou slobody a voľnosti. Úzkosť! 5. október objíma všednosť. Je rozjímaním a hľadaním. Je cestou ďaleko. *Para nad riekou*. Taký zábavný film, naozaj je, film citlivých tvorcov, no jedným dychom dodávam, že je rovnako skľučujúci. Laco, Lubo a Jano sa našli na Západe vo chvíľach, keď to v Československu nevyzeralo sľubne. Podarilo sa, zažiarili. A teraz? Už sa pomaly ani nemá čo vyparovať. *Okhwan*, ten to má už v názve, je *na ceste za slobodou*. Jeden človek s víziou. Miestami naozaj hľbavá úvaha nad náplňou života. Plná odhodlania a bolesti v závese.

Kinosály plné, film je chlebom. Ľudí veľa. Čaša vínka čaká.

Neriadim sa vopred určeným programom. Brožúrka je plná tajomstiev. Nijaký titul nemusí byť zlý, nijaký až tak nevyčníva. Kam sa teda nasmerovať? Rozhodujem sa minúty pred projekciou.

Organizačnú pestrosť nech doloží *Workshop 16 mm*, ktorý lektorsky zabezpečili dvaja členovia českého experimentálneho zoskupenia *Argentum Vivum*. Účastníci workshopu nakrútili zopár minút na filmovú surovinu a ja som zvedavý. Je zo mňa chlapček. Zrejme je radosť z intelektuálnej hry, všetci okolo (pár ľudí, rodina?) sú vo výbornej nálade. Zostal

vo mne hlavne záber dievčaťa otočeného chrbtom, ktoré sa pozerá z okna. Nostalgia ako hrom, z takého mála. Iba ja, Foajé a bezčasie.

Z veľkej hrudy filmov som si s viac-menej nulovými očakávaniami odrazu odštiepil najlepší kúsok. (Tie, čo zostali za matnou stenou hrudy, sa ma netýkajú.) Jasný vrchol festivalu pre mňa predstavuje španielsko-francúzsky film *Vpred smrteľne pomaly*. Klubový film dnes. Nevie, kde sa taký ten klubový film začína a kde končí (no končí sa, keď ho filmový klub prestane hrať, nie? Hmm, v tom musí byť niečo viac). Filozofovať sa bude inokedy a inde, *Vpred smrteľne pomaly* ako odpoveď mi postačuje. Pod strechou „klubového“, takého dôležitého slova pre Febiofest, si teraz predstavujem hlavne tento dokumentárny film. Nakrútil ho Mauro Herce. Jeho názov môže pokojne slúžiť aj ako komentár.

Jedna nákladná loď, dunivá archa plaviaca sa cez stoické, mŕtve prostredie. Ona padá vodorovne. To je základ pre postapokalyptický film, ktorý sa mohol odohrávať včera aj dnes ráno. Sugestívna zlovestná atmosféra mrazí a bez slov, už pár minút po začiatku navodzuje existenciálne myšlienky. Pomaly dolieha šum, vrzgot, vietor nezávisle duje okolo, stroje neprestajne vydávajú piskľavé zvuky. A ľudia, tí nemajú tvár. Nechali ju doma, v práci niečo také nepotrebujú. Prázdne vedrá treba naplniť, prerušované čiary treba rešpektovať. Plné, samozrejme, tiež. Smutný film, ťažko to racionálne vysvetliť, tí ľudia si iba robia svoju prácu. Z dlhých tmavých záberov aj tak sála hlavne choroba, prázdnota, zmar, úplná ničota. Film o identite. Vytratenej? Alebo cestou za ňou?

Vrátnička posielala dievčatá o budovu vyššie, idú do divadla. Toto je kino Klap. Sem-tam niekto trať správne. Masterclass prebieha za útlej účasti. Se-

dím vzadu, snažím sa dávať pozor. Decentne. Prednášky pozvaných hostí sa na Febiofeste konajú prvý rok. Celkovo ich charakterizuje skôr komorná atmosféra.

Súťažná sekcia krátkych filmov nesie nový názov: V strede Európy. Práve ona je pre festival najdôležitejšia, tak sa vyslovil programový riaditeľ Přemysl Martinek. O hlavnú cenu sa v nej tento rok uchádza la dvadsiatka filmov z krajín V4 a Rakúska. Medzi nimi zaujímavá novinka Miry Fornay, jej čiernobielely nemý film *Záhradníci* sa v zábleskoch humanity priznáva k súčasnému svetu, farebné spektrum sa na chvíľočku rozširuje, väčšinu času však zostáva obmedzené. Alebo živelný a nápaditý *Furiant* Ondřeja Hudečka...

Cenu však nakoniec získal len 5-minútový dokumentárny film *Rovnováha*. Osobne si ju prevzal rakúsky režisér Bernhard Wenger. Zvláštne uznanie poroty sa dostalo tanečnému *Procesu* Johany Švarcovej. Cenu divákov si odniesol domáci dokumentarista Dominik Jursa za film *Odchádzame z tejto krajiny*.

Výročnú cenu ASFK za prínos slovenskej kinematografii a klubového hnutiu prebral český režisér Petr Zelenka aj neochvejná autorita, slovami Dušana Duška „drahý priateľ“ Dušan Trančík. Cena za prínos svetovej kinematografii patrí francúzsko-gruzínskemu režisérovi Otarovi Ioseliani.

Úporný a vtipný *Poklad* ma veľmi potešil. Aj *Barani* sú solídni. *Boj* nie až tak. Argumenty nebudú. Únava je tu. Stojím na zastávke, všetci čakáme na svoje číslo. Ako naložiť so sebou je všetko, na čo dokážem myslieť. ▲

Tulák po civilizácii

► Pavel Branko (filmový publicista)

To, že významný slovenský fotograf a kameraman Martin Kollar, ktorý aj statikou záberov vie dynamizovať vnímanie diania na plátne, sa chopí filmovej réžie, bolo len otázkou času. Hneď svojím stredometrážnym debutom **5. október** vstúpil na medzinárodné kolbište svetovou premiérou na MFF Rotterdam a teraz sa dostáva aj na domácu pôdu. Uviedol ho 23. Febiofest a 17. apríla ho premietne Kino Lumière na záver bilančnej prehliadky Týždeň slovenského filmu.

Autor je fotograf postrehu významotvorných detailov, ktoré občasnou surreálnosťou, bizarnosťou či neprímeranosťou voči celku vnášajú do viac-menej realistického výrezu skutočnosti presah, spoza ktorého vystupuje významová nadhodnota, zavše narastajúca na metaforu. Ako kameraman viacerých významných filmov obohatil týmto spôsobom videnia tém prístup iných autorov a vniesol do mnohostrunnosti orchestra svoj vlastný tón.

V **5. októbri** sa za dirigentský pult postavil sám a jeho spôsob videnia sa stal suverénnou zložkou koncepcie minimalistického observatívneho výseku z existenciálne prelomovej fázy života vlastného brata. Výsek sa začína dátumom bratovho prvého stretnutia s vyšetrovaním a diagnózou nádoru, presvitajúceho spod starozákonnej brady starnúceho muža, ktorý na svoj výzor veľmi nedbá, a uzaviera sa stanoveným dňom D, dátumom operácie. Po nej sa v diári, ktorého stručné záznamy a kresbičky tvoria jedinou interpretačnú niť k enigmatickej observácii

diania, už len mihne momentka muža, ktorému ubudlo brady, pribudol klobúk a z tváre omladnutej o desaťročie a zbavenej nádoru vyžaruje energia.

Čo bolo pred a čo príde po, je mimo témy, v úvode sa len dozvieme, ako narástli štatistické percentá šancí na prežitie. Všetko len v obraze a v ruchoch, veď tento reportážne koncipovaný dokument sa skladá iba z výjavov a ich interakcií, pričom zvuk s nimi často ide ruka v ruke, často sa však s obrazom rozíde alebo prejde do kontrapunktu. Aj slovo je totiž odsunuté do sféry obrazu, zredukované na kusé faktografické záznamy v diári, ktorý neplní funkciu denníka, lebo subjektívny, pocitový či hodnotiaci prístup sa v ňom vyskytuje vzácnne. Touto estetickou **5. október** mlčky, ale o to výrečnejšie polemizuje so sklonom drvivej väčšiny dnešnej dokumentaristiky, ktorá slovo povyšuje na komunikačnú dominantu, čím obraz v krajných prípadoch odsúva do funkcie „sprievodného obrazu“ alebo až kulisy. Kollar-fotograf nás tu ako režisér vracia k zdrojom,

k dominancii vizuality, podobne ako to na pôde hraneho filmu spravil Michel Hazanavicius vo filme *The Artist*, ba Kollar je v tom ešte vyhranenejší.

Dosiaľ sme sa pohybovali vo sfére vyjadrovacieho novátorstva, čo sa to však vlastne vyjadruje? Medzičas medzi prvým kontaktom s medicínou a výsledným zákrokom tematizoval film či literatúra už neraz. Protagonista Kollarovho antipsychologického, takrečeno behavioristického záznamu odmietol brať ho ako mŕtvy čas čakania a namiesto toho, aby sa stiahol do seba, vydal sa na púť svetom. Presnejšiu motiváciu sa nedozvieme, nemáme ako. Stručné záznamy a kresbičky v diári predstavujú jediný komunikačný kanál medzi nami a mlčanlivým bradáčom, samy osebe však nedávajú klúč. Bradáč putuje nepomenovanými krajinami a s neurčeným cieľom, spáva pod neexistujúcim širákom v bezdomoveckej askéze, ktorú si sám uložil a s jedinou výnimkou aj dodržiava, bez ohľadu na počasie. Bicykel, ovešaný kabelami v duchu *omnia mea mecum porto*, kontextom vyrastá na symbol kontrastu k obrovskej dopravnej mašinérii, zosobnenej mechanickým panákom na diaľnici. Odkazuje tak na ekologickú, no zároveň aj protikonzumistickú paradigmatu, čím ponúka potenciálny dešifračný klúč.

Majestáť morského živlu bičovaného vetrom ako predohra témy predstavuje v tom duchu protiklad k sivému technizovanému svetu, ktorý pútnik vníma ako ľudskú činnosť buď zdevastovaný, alebo premenený na priestory oáz uniformovanej masovej turistiky, z ktorých razí tichý horor. Hororový čierny vyvažovací kubus zdvíhacieho mosta, ktorý záberovaním hrozí pútnika rozpučiť na mastný flak, zas kontrastuje s empatickým pozorovaním pieskového hovnivála, ktorý sa o dušu borí s čapkovskou gulôčkou. Nekonečný dvojité pás zúfalo normalizovaných a teraz opustených plážových klieťok na uskladňovanie normalizovaných turistov oživuje jediná postava – náš pútnik, ktorý sa na noc usalaší na prahu. Jeho do klieťky nedostanú, tak ako sa zo svojho ležiska zobďaleč s úškrnom pod fúzy prizerá pechoreniu normalizovanej manželskej dvojice okolo technicky dokonalého stanu na reklamne zelenej lúčke alebo inde zas hmýreniu masy ľudských tiel na prírodnom kúpalisku s rozprávkovými vodopádmi. Zato keď cestuje výhľadovým turistickým vláčikom cez divokrásne horské scenérie, ten magnet bedekrovej turistiky mu môže byť ukradnutý – kým praví turisti si idú oči vyočiť, on si na sedadle spí. A skrotené po-

hľadnicové more lemované horským masívom s turistickým strediskom na úpäti mu nestojí za viac, než sa doň vymočiť, hoci krátko predtým sme v pozadí záberu sledovali mladú ženu, ako si doň šla zaplávať.

Všetok tak charakterizuje pohľad cudzinca, ktorý vidí, ako si pán sveta svojou dobyvačnosťou čoraz väčšími zužuje autentický zážitkový priestor, takže za pozornosť mu viac stojí mrcina líšky ako nepriateľskej obeť dopravy či krídlik oviec na hradskej, kde tvoria cudzí element. Pritom sa autor svojimi sledmi obrazov z *orbi pictu* mediálneho veku neprihovára len ratiu, jeho pohľad zahrnuje podprahový humor, ktorý sem-tam zakosí až do grotesky a prenáša sa aj na nás.

Pútnika však nesprevádza na púti iba bicykel, ale aj organická súčasť tela, nevyspytateľný nádor, ktorý sa s blížiacim termínom čoraz väčšími vnucuje do pozornosti. A tak pútnik zabruší aj na vedecké pracovisko, kde seba (aj nás) názorne oboznámi s podobami anomálie, čo parazituje na jeho tele. Dala by sa za tým tušíť myšlienka *spoznaj svojho nepriateľa*, no nezaujatý prístup, ktorý dovoľá fantázii predstaviť si tú nevítanú vyvreninu na líci vlastnou kresbičkou ako priestor tehotnosti, teda archetypu kontinuity života, svedčí aj o (reznigovanej?) prechodnej akceptácii.

Pred stanoveným termínom súboja medicíny s anomáliou vidíme protagonistu, obohateného o skepsu poznania z ciest odnikiaľ nikam, ako sa potuluje po hore bez svojho dosiaľ neodmysliteľného atribútu, bicykla. Putovanie dvojsečnou civilizáciou sa teda skončilo, dôverne známa a viac-menej na seba ponechaná hora, nepostihnutá technikou ani turistickým priemyslom, pútnika mlčky, matersky objíma. Aj keď diabol súvislosť podkúša, že možno už v sušnej doline sivištia píly, traktory jazvia zem svojimi pásmi a že príroda bez ľudskej exploatacie je buď chimérou, alebo umelou oázou.

Už je tu však deň D a muž bez minulosti, anestéziou na chvíľu vymrštený do medzihviezdnych priestorov, tak ako kedysi Londonov *Tulák po hviezdach*, pozerá z fotografie nielen na nás, ale aj do neznámej budúcnosti.

Nekonvenčným „rodinným filmom“ nás Kollar s empatiou, skrývanou za paravánom dištancovanej observácie, súživa znova raz čelí otázkam, aké si umenie a filozofia kladli už neraz. Robí to však s takým minimalisticky rigoróznym dôrazom na vizuálnu a ruchovú zložku ako pred ním asi málokto. ◀

Zvukové lego

► **Pavla Rachelová** (absolventka audiovizuálnych štúdií na FTF VŠMU)

Vznik filmu je náročný proces, o tom niet pochýb. Dá sa to stroho skonštatovať, ale čo sa za tým skrýva? Ak je niečo náročné, žiada si to podrobnejší pohľad, ktorý môže byť o to zaujímavejší. V mesačníku **Film.sk** prinášame seriál, v ktorom počas roka prevedieme čitateľov rôznymi fázami tvorby a výroby filmu až po jeho verejnú prezentáciu. Tentoraz sa venujeme postprodukčným prácam na zvukovej zložke filmu.

Mnohé zvuky z okolia obvykle vôbec nevnímame. V bežnom živote je zvuk skôr iba pozadím pre to, čo vidíme, informácie získavame prevažne prostredníctvom zraku. Zvuk je hádam tou najzložitejšou zložkou na skúmanie. Čo sa filmu týka, nemôžeme si ho jednoducho preštvudovať ako obraz pri jeho zastavení. Lenže zvuk dokáže veľmi intenzívne ovplyvniť divácky zážitok, hoci môže ostať pomerne nenápadný.

Aby sa predišlo nedorozumeniam a problémom, k postprodukčnej práci so zvukom sa pristupuje až po ukončení strihu obrazovej zložky. „*Keď máte jednu zvukovú stopu, je pomerne jednoduché predstaviť si, že ju prestrihnete a posuniete voči obrazu. Ale pokiaľ máte tých zvukových stôp päťdesiat a na každej z nich sú zapísané nejaké variabilné parametre, ktoré sa môžu alebo nemusia posúvať spolu s ňou, a pokiaľ máte vo filme povedzme päťdesiat nových strihov, môžete synchronizáciu stráviť aj niekoľko dní. Preto je ideálne, aby sa postprodukčné práce na zvuku začali robiť, až keď je definitívne uzavretý obrazový strih,*“ vysvetľuje zvukový majster Tobiáš Potočný.

Zvukár Lukáš Kasprzyk objasňuje vlastnú teóriu o zvuku vo filme takto: „*Uši majú všetci, zvuky, ktoré do nich idú, počujeme rovnako, ale rozdiel je v tom, ako ich interpretujeme v hlave.*“ Postprodukčné práce na zvuku prirovnáva k legu. „*Zo strižne dostanem kopec klipov a niektoré filmy sú vyslovene také, akoby niekto rozsypal lego po izbe. Rôzne tvary, farby, veľkosti a z toho si potom skladáte dom. Musíte to triediť, pozeráte, čo s nimi, lebo to vyzerá*

strašne, a niektoré tie kocky (zvuky) sú špinavé, musíte ich leštiť, chytiť a niekde umiestniť. A potom zistíte, že to tam nepasuje, musíte ich kdejakto presúvať, aby ako celok dávali zmysel. Môže sa stať, že jeden zvuk dáva zmysel s druhým, ale ten druhý sa nehodí k obrazu, tak ich dáte preč a robíte to odznova. Niekedy sa môžete zamotať v kruhu. Je to o trpezlivosti, ak to má byť dobré.“

Na Slovensku nie je nezvyčajné, že na postprodukcii zvuku pracuje iba jeden človek. Vo svete to bežne robí celý tím zvukárov. Na začiatku je pre zvukového majstra nevyhnutné, aby si zvukové stopy roztriedil a analyzoval. Ako prvý si vytvorí súvislú dialógovú stopu. Obvykle sa snaží čo najviac vyťažiť z kontaktného zvuku, čo znamená hneď niekoľko úkonov: reorganizáciu dialógov do prehľadnej podoby, teda zjednotenie zvukových stôp v mixe vzhľadom na spôsob snímania zvuku (ručné mikrofóny, mikroporty), zhodnotenie ich technickej a estetické kvality a následne úpravy, pozostávajúce z eliminácie nežiaducich zvukov a nastavenia farby hlasu na optimálnu zrozumiteľnosť.

Po strihu dialógov prichádza na rad nasadenie atmosféry. Aj v tejto fáze treba vytvoriť súvislú stopu a myslieť na zachovanie alebo zámerné narušenie zvukovej kontinuity. Tu je možné pracovať aj so zadnými zvukovými kanálmi, ak si to žánier alebo požadovaná estetika filmu vyžaduje. Zvukári tieto atmosféry nečerpajú len zo zvukových bánk, ale sami si nahrávajú rôzne zvukové prostredia.

Následne sa nasadzujú synchrónne ruchy, ktorých zdroj vidíme v obraze, a asynchrónne ruchy,

ktoré nevidíme, ale nepriamo vychádzajú zo situácie. To už sú zvyčajne jednotlivé stopy, ktoré nie sú súvislé. „*Napríklad práčka v byte. Vo filme Vojtech je v úvode scéna, kde sa Miezga háda so Šebovou a za dverami hučí práčka. V tom paneláku je sterilná atmosféra, tak sme ju tam pridávali. Takýmto spôsobom sme použili ruch na zadefinovanie postáv alebo prostredia,*“ objasňuje zvukár Tobiáš Potočný.

O tom, aká môže byť práca zdĺhavá a komplikovaná, hovorí aj Lukáš Kasprzyk. Spomína zaujímavý príklad filmu *Tigre v meste* (r. J. Krasnohorský), ktorý je špecifický tým, že mužskú postavu s mužským hlasom stvárňuje žena. Na placi hovorila herečka Kristína Tóthová svojím prirodzeným hlasom a zvukár Miloš Hanzély musel každú jej repliku vystrihnúť, no tým zároveň prišiel o zvukovú kontinuitu, pozadie, ruchy či prirodzený dozvuk, ktorý sa viaže na konkrétny priestor deja. Takže okrem hlasu musel zvukár vyrobiť a doplniť zvukové pozadie a zladať to tak, aby strih medzi replikami nebolo badať. Navyše, postsynchrónny mužský hlas zo štúdia znie inak, pretože štúdio je postavené primárne tak, aby nemalo svoj dozvuk a nahratý hlas sa dal použiť aj v exteriéri.

Posledným krokom pred mixážou je hudba. V ideálnom prípade je komponovaná na daný film či konkrétnu scénu, hoci to často závisí od štedrosti rozpočtu.

Výsledok je adekvátny tomu, koľko času zvukový majster filmu venuje. Ak má na prácu menej času, prichádzajú kompromisy, s väčšou časovou slobodou narastá aj kvalita zvuku. Lukáš Kasprzyk spomína príklad rakúskych filmárov, ktorí mali na placi menej skúsených zvukárov, čím možno chceli ušetriť, no vzápätí minuli viac peňazí v postprodukcii. Na začiatku sa autori domnievali, že z kontaktného zvuku sa im podarí vytiahnuť tak päťdesiat percent dialógov, no im sa podarilo zachrániť až deväťdesiat percent, a to práve vďaka tomu, že práci venovali viac času, než býva zvykom. Dobrý filmový producent si uvedomuje, že kvalitne urobený zvuk dodáva snímke dojem vysokej technickej úrovne, čím stúpa aj všeobecná kultúrna hodnota diela.

Finálnou fázou zvukovej postprodukcije je mixáž. Tobiáš Potočný sa rozpomína na študentské časy a na poučku profesora Jána Grečnara. „*Mixáž je proces hľadania optimálnych pomerov a farieb jednotlivých zvukových zložiek tak, aby tvorili súvislý*

celok.“ Mixáž sa odohráva v štúdiu s veľkou kubitúrou, ktoré sa priestorom ponáša na štandardné kino. Ide o úkony, ktoré vedia zvukári v malom štúdiu iba odhadnúť – v štúdiu môže niečo znieť dobre, no vyplniť zvukom veľkú miestnosť, ako je kino, to je predsa len iný level. Takisto sa to spája s veľkou zodpovednosťou, treba mať všetko pripravené a pracovať efektívne, pretože prenájom mixážnej haly s pracovníkom, ktorý ovláda mixpult a program, nie je práve lacná záležitosť. „*Teraz je taký trend – nielen u nás, ale aj vo svete –, pracovať čo najviac v malých štúdiách. Na tie veľké nie je čas ani peniaze a to so sebou nevyhnutne prináša kompromisy. Kedysi bol štandard Dolby, kde pracovník Dolby výsledný zvuk odobril. Dnes to už neplatí a filmy znejú v kinách rôzne. Premietaci majú často problém nastaviť správnu hlasitosť pri rozličných filmoch. Potom sa stáva, že niektoré hrajú nahlas, iné potichu,*“ hovorí Lukáš Kasprzyk.

Pri postprodukcii zvuku má slovo aj režisér. Oba ja zvukoví majstri sa zhodujú na tom, že režiséri sú radi, keď sú zvukári nápadití a ponúkajú rôzne riešenia. Ale sú aj takí, ktorí majú jasnú predstavu a odmietajú z nej zľaviť. Tobiáš Potočný tvrdí, že existujú režiséri, hoci v menšine, ktorí sú zvukoví perferkionisti a ťažko sa im vyhovie. Jeden zvuk sú schopní hľadať aj hodiny. Pri takomto postupe by však mohli stráviť aj rok len zvukovou postprodukciiu filmu, čo si slovenské produkcie, pochopteľne, nemôžu dovoliť.

Autorský prínos v tejto fáze spočíva najmä v nových podnetoch a kreatívnych nápadoch pri konkrétnych filmových scénach, je to schopnosť tvoriť vo prispieť k budovaniu napätia, atmosféry, nálad. Zvuk má predpoklad vyvolať u divákov emóciu, upozorniť ich na to, že sa niečo deje, prípadne sa niečo chystá. Ak by zvukár často opakoval konkrétny zvuk, divák si to všimne a bude ho to otravovať. Preto je dôležité obmieňať aj také zdanlivo banálne zvuky, ako bol napríklad spôsob zvonenia na zvonček vo *Vojtechovi* (r. V. Csudaí).

„*Technická a umelecká stránka zvukovej postprodukcije sú spojené nádoby. Môžete to síce urobiť technicky dobre a bude to použiteľné, ale ak to spravíte navyše kreatívne, ľudí to emocionálne stimuluje a vtiahne do filmu,*“ uzatvára zvukový majster Lukáš Kasprzyk. ◀

PAVEL BRANKO

► **Rudolf Urc** (filmový dramaturg a publicista)

Pavel Branko je uznávanou autoritou medzi kolegami publicistami a rovnako aj medzi filmovými tvorcami. Dôvody sú zrejmé z každého jeho textu, niektoré z nich vznikli aj pre *Film.sk*. Pán Branko oslávi v apríli 95. narodeniny.

Iste to nebola náhoda, že Pavel Branko, ktorý za mladi uvažoval o profesii leteckého konštruktéra, zakotvil napokon v oblasti, kde sa „konštruuje“ čosi úplne iné: film, kritika, reflexia, impresívna reportáž, fejtón a satira. Pracoval vo festivalových porotách, bol autorom mnohých statí v domácich, českých i zahraničných filmových periodikách. Znalosť svetových jazykov ho predurčila na prekladateľstvo.

A rovnako nie je náhoda, že Branko, ktorý dôverne poznal dokumentaristické prostredie doma i za hranicami, napísal o ňom vôbec prvú závažnú teoretickú prácu. Jej vydanie zhatil nástup normalizátorov, ktorí mu na neuveriteľných dvadsať rokov zabránili písať čokoľvek okolo filmu, ba publikovať vôbec. Tak mohla Brankova priekopnícka

štúdia *Mikrodramaturgia dokumentarizmu* uzrieť svetlo sveta až v roku 1991. Súčasne avizovala prepotrebný návrat autora medzi filmárov, nielen dokumentaristov.

Pavel Branko vždy presne pomenoval problémy. Nič z toho, čo označil hviezdíčkou, sa rokmi nestratilo. Platí to o generácii 60. rokov, o novej vlne, ale rovnako o ponovembrovej „generácii 90“ – ako ju historicky natrvalo označil. A spravidla všetko, čo kritik Branko odmietol, definitívne zapadlo. Práve jeho analýzy domácich reálií, paralelne konfrontované s dianím v zahraničí, sa na začiatku 70. rokov stali trňom v oku normalizátorov. A tí odmietnutí sa zoskupili, aby umlčali kritika, ktorý nazýval veci pravým menom.

Anatole France hovorí, že kritika, rovnako ako filozofia a história, ak sa správne chápe, je aj autobiografiou. Dokladá to aj trojväzkový výber z Brankovej tvorby s príznačným názvom *Straty a nálezy*, ktorý mapuje časový horizont 1948 až 2006. Vo svojom tematickom vrstvení sa *Straty a nálezy* naozaj čítajú aj ako autobiografia. A je to autobiografia nerozlučne spätá s „biografiou“ celej slovenskej filmárskej obce, obrazne povedané s celým fenoménom slovenského „biografu“. Ten nachádza v Brankovi svojho Šaldu i Matušku súčasne.

V roku 2011 vyšli Brankove pamäti s charakteristickým názvom *Proti prúdu*, čo vôbec nie sú klasické memoáre, ale skôr privátny autoportrét človeka, ktorý priznáva zlyhania a úprimne sa pousmieva nad malými víťazstvami. Nič neretušuje. No v čom je až skalopevne dôsledný, je kategorické odmietnutie myšlienky, že jediným variantom usporiadania spoločnosti je kolotoč konzumu.

V tomto slobodnom, až provokatívnom plávaní „proti prúdu“ sa nesú aj Brankove ironické sľahy na margo našich jazykových „potkýnaní“ (*Úklady jazyka*, 2014; *Úskalia a slasti jazyka*, 2015), aj jeho kritika globalizmu a priepasti medzi chudobou a bohatstvom. Celý rad statí, štúdií a úvah o filmoch, analýzy historických dejov, hlbavé texty o najboľavejších témach súčasnosti – taká je profesionálna cesta Pavla Branka do dnešných dní.

Ku krásnej deväťdesiatpäťke mu slovenskí filmári z celého srdca želajú: Nech Ti, Paľko náš, na ďalšej ceste Tvoja vitalita, noblesa a intelektuálna jasnosť vydržia ešte dlhé roky. ▲

■ FOTO: Miro Nöta

Aj spravodajský film mal významných autorov

► **Milan Černák**

Filmové týždenníky ako žáner spravodajského filmu sú dnes vzácnosťou. Na Slovensku sa o ne vo svojich zbierkach stará Slovenský filmový ústav (SFÚ), ktorý ich v spolupráci so spravodajskou televíziou TA3 uvádza v jej programe. V mesačníku *Film.sk* ich čitateľom približuje Milan Černák, ktorý pôsobil ako dramaturg a režisér Spravodajského filmu.

Kolekcia letných žurnálov je príležitosťou nazrieť hlbšie do kuchyne spravodajcov. Konkrétne: spomenúť si na dve významné mená slovenského filmového spravodajstva šesťdesiatych rokov, dvoch Štefanov – Ondrkala a Kamenického (pripravili deväť z desiatich týždenníkov). Zaslúžia si to.

Štefan Ondrkal patril k zakladateľskej generácii, do svojej neočakávanej smrti (1. mája 1973) pracoval ako režisér žurnálu nepretržite 25 rokov. Všetci sme sa učili z jeho skúseností. Koncentroval sa na poľnohospodárstvo, jeho tematický záber bol však oveľa širší. Príkladom je séria šotov v č. 31 o pitnej vode. (Len tak na okraj: pred päťdesiatimi rokmi nemalo mesto Galanta vodovod a obyvatelia využívali obecnú studňu!)

Štefan Kamenický bol iný typ. Absolvent žurnalistiky, výrazne mladší, sa pozeral na spoločnosť ako na sociálnu štruktúru s jej neriešenými problémami (o tom nakrútil aj niekoľko pozoruhodných dokumentov). Typickou ukážkou komplexnosti jeho pohľadu je „dovolenkové“ číslo 32: odľahčené, vtipné, miestami štekľivé, ale ak treba, i kritické. Týždenník o zaujímavých atypických školách (26) bol nakrútený pri príležitosti konca školského roka.

Témou leta 1965 boli povodne na Žitnom ostrove (šoty v č. 27 – 31, 33). Priamo na postihnutých miestach nakrúcala celá redakcia: okrem šotov pre týždenníky vznikli paralelne aj dva dokumentárne filmy. Letecké zábery, zábery priamo „z vody“, zachytávajúce domy padajúce pod váhou prúdu, záchranu ľudí, majetku a zvierat, ale i pohľad na policajta, ktorý dojí kozu (nie preto, že by bol smädný, ale preto, že je to jej fyziologická potreba).

Skončil sa Filmový festival pracujúcich, ktorý v horúcom lete prilákal do kín vyše milióna divákov (28). V rovnakom čísle zaujme hokejových fanúšikov aj dnes portrét Jozefa Golonku.

Pravidelná séria pohľadníc z domova i zo sveta pokračovala výletmi najprv do Sarajeva a Sydney (29), potom do Chebu (30) a skončila sa v Benátkach a Paríži (33).

V Aténach sa rozhodovalo v uliciach, či bude Grécko demokratické, časté demonštrácie rozháňala polícia (35). Ďalším ohniskom napätia a nepokojov bol Pakistan. Podľa komentátora krajina len vstupuje do 20. storočia. Na uliciach sa však voľne predáva hašiš. Nuž, vyberte si... ▲

FILMOVÉ TÝŽDENNÍKY NA TA3 – APRÍL 2016

2. 4. – 13.30 hod. – **Týždeň vo filme 26/1965 a 27/1965** (repríza 3. 4. o 15.30 hod.)

9. 4. – 13.30 hod. – **Týždeň vo filme 28/1965 a 29/1965** (repríza 10. 4. o 15.30 hod.)

16. 4. – 13.30 hod. – **Týždeň vo filme 30/1965 a 31/1965** (repríza 17. 4. o 15.30 hod.)

23. 4. – 13.30 hod. – **Týždeň vo filme 32/1965 a 33/1965** (repríza 24. 4. o 15.30 hod.)

30. 4. – 13.30 hod. – **Týždeň vo filme 34/1965 a 35/1965** (repríza 1. 5. o 15.30 hod.)

Zmena programu vyhradená!

Krvavý trón • archív SFU

KINO LUMIÈRE
V APRÍLI:

Kým sa nepohne Pavučinový les...

odporúča
filmový historik,
kritik a publicista
Jaromír Blažejovský

Niektoré filmy sprevádzajú človeka po celý život. Ako *Žil spievajúci drozd*, natočený v roku 1970, ale u nás uvedený o päť rokov neskôr. Otár losseliani chcel rozprávať príbeh roztržitého mladíka, ktorý márne život v malichernostiach. Bubeník Gija by rád skomponoval symfóniu, ale kedykoľvek si pripraví notovú osnovu, niečo mu do toho vlezie. K tympanom v orchestri dobieha v poslednej sekunde.

Nie v scenári, ale vraj až pri natáčaní sa z Giju stal sympaťák. Možno si pánboh želá, aby okolo nás poletovali takí bezstarostní vtáci. A boh, ako je známe, je vlastne čas. Počítajme, koľkokrát sa Gijovi ohlási smrť. Počas svojho náhlenia flirtuje s dievčatami, ale nestíhame sledovať žiadnu romancu. Vzťahová sieť nie je vzťah. *Žil spievajúci drozd* je film, ktorému málokto dá na prvý raz plný počet bodov, skromný, nenápadný, šedivý. Ako sovietska skutočnosť. Ale tiká ako hodinky. Počkajme rok dva, desať rokov, dvadsať a pochopíme: Som Gija!

Andrzej Żuławski nemárnil čas ako Gija, v devätnástich asistoval Wajdovi, natočil tucet filmov (plus sci-fi *Na striebornom glóbose*, ktoré mu nedovolili dokončiť), napísal 25 kníh, spoznal krásne ženy (Małgorzata Barunek, Sophie Marceau) a dožil sa 75 rokov. Nikdy však nedozrel do pozície klasika. Vždy bol len slubným talentom, škandálistom, provokatérom. Debutom *Tretia časť noci* (1971) sa demonštratívne vyhranil proti dobrému vkusu, vyvolal šok i nadšenie. Kritik Krzysztof Teodor Toeplitz označil jeho prvotinu za gýč, laboratórny príklad mystifikácie. Nazval Žuławského imitátorom, ktorý sa preukazuje brutalitou ako vstupenkou do elegantných umeleckých salónov. Chcete predstierať nadčasové významy? Citujte *Apokalypsu!* *Tretia časť noci* sa mi zahryzla do pamäti ako odpudivý, nekrofilný, hysterický, fialový film, kde hryzú vši a strieka krv.

Nemenej krutým, ale neskonale múdrejším dielom je *Krvavý trón* (1957) zo šťastného obdobia Akiru Kurosawu: v akademickom formáte, čiernobiely, a predsa ohromujúci. Shakespearov *Macbeth* v hmlách hory Fudži. Z trojice sudičiek stvorený jeden lesný duch: „Ak postavíš horu z mŕtvych tiel, postav ju tak, aby siahala do nebies. Ak chceš preliť krv, nech tečie ako rieka... Až do chvíle, kým sa nepohne Pavučinový les...“ „Hohó,“ zachechtal sa Wašizu (Toširó Mifune), „ako sa môže les hýbať?“ Viac rokov práce a úsilia vložil Kurosawa do svojej ďalšej shakespearovskej variácie *Ran* (1985), ale vzniklo dielo prezreté: okázala, chladná exhibícia virtuozity. Umenie je kruté ako čas: vyvolený musí byť nielen autor, ale aj interval, v ktorom dielo vzniká. A v ktorom ho vnímate. ◀

Žil spievajúci drozd • archív SFU

KINO
LUMIÈREKINO
SLOVENSKEHO
FILMOVÉHO
ÚSTAVUŠPITÁLSKA UL. 4
BRATISLAVA

APRÍL 2016

- 2. 4. 1941 **Ladislav Ballek** – spisovateľ (zomrel 15. 4. 2014)
- 2. 4. 1956 **Ludmila Városová** – kostýmová výtvarníčka
- 3. 4. 1951 **Richard Krivda** – kameraman
- 3. 4. 1956 **Vladimír Kýbl** – kameraman
- 6. 4. 1921 **Pavel Čalovka** – režisér, dokumentarista (zomrel 8. 12. 2000)
- 8. 4. 1956 **Martin Bartko** – kameraman
- 11. 4. 1931 **Ladislav Ondrečka** – vedúci výroby (zomrel 19. 7. 1990)
- 12. 4. 1931 **Dagmar Kákošová** – herečka
- 12. 4. 1931 **Miroslav Bázlik** – hudobný skladateľ
- 13. 4. 1931 **Igor Ciel** – režisér (zomrel 4. 7. 2010)
- 14. 4. 1926 **Vladimír Kostovič** – herec (zomrel 2. 7. 1997)
- 15. 4. 1956 **Ingrid Filanová** – herečka
- 19. 4. 1936 **Alžbeta Domastová** – režisérka dabingu
- 20. 4. 1921 **Katarína Kolníková** – herečka (zomrela 29. 5. 2006)
- 21. 4. 1946 **Martin Gazík** – kameraman
- 24. 4. 1931 **FraneK Chmiel** – televízny režisér
- 27. 4. 1921 **Pavel Branko** – teoretik, kritik, novinár
- 27. 4. 1951 **Beata Znaková** – herečka
- 28. 4. 1931 **Pavol Lačný** – vedúci výroby
- 28. 4. 1946 **Jozef Husár** – herec

zdroj: Kalendár filmových výročí 2016

- Interná publikácia Slovenského filmového ústavu (SFÚ)
- ▶ zostavila **Renáta Šmatláková**

Dvadsať rokov Kino-Ikonu a Borov abecedár

Časopis pre vedu o pohyblivom obraze *Kino-Ikon*, ktorý vydáva Asociácia slovenských filmových klubov a Vysoká škola múzických umení v spolupráci so Slovenským filmovým ústavom, oslavuje 20 rokov od svojho vzniku a pri tejto príležitosti iniciovala jeho redakcia vznik novej knižnej edície Cinestézia. Jej prvým titulom je *Borov abecedár*, preklad anglického textu dvojice autorov Daniela Birda a Michaela Brooka, ktorí sa zaoberajú dielom režiséra Waleriana Borowczyka. Publikácia sa prvý raz predstavila verejnosti minulý mesiac na 23. Febiofeste v Bratislave, a to aj v súvislosti s retrospektívou Borowczykovej tvorby, ktorú kurátorsky pripravil Daniel Bird a uviedli ju vo festivalovej sekcii Kino-Ikon+. Nepravidelná knižná edícia Cinestézia má v budúcnosti prinášať texty domácich i zahraničných autorov, ktoré budú vyjadrovať progresivnosť myslenia o filme.

▶ sim/dan

Rozdali České levy

České výročné ceny pre kinematografické a po novom už aj televízne diela poznajú svojich tohtoročných držiteľov. Slávnostné udeľovanie Českých levov sa uskutočnilo v sobotu 5. marca v Prahe. Najviac, až šesť ocenení získala filmová dráma *Kobry a užovky* v režii Jana Prušinovského, medzi inými aj cenu za najlepší film. Zo slovenských koprodukčných snímok získala najviac sošiek rozprávka Alice Nellis *Sedem zhavranelých bratov*: za scénografiu, kostýmy a masky. Českého leva za najlepší ženský herecký výkon v hlavnej úlohe udelili Alene Mihulovej za koprodukčný film *Domáci péče* a titul *Opri rebrík o nebo* Jany Ševčíkovej, ktorá rozpráva o aktivitách slovenského farára Kuffu, vyhlásili za najlepší dokument. Ocenenie za mimoriadny prínos českej kinematografii odovzdala Česká filmová a televízna akadémia kameramanovi Stanislavovi Milotovi.

▶ zs

▶ www.csfilm.cz, www.filmpost.cz

TELEVÍZIA ČESKÝCH A SLOVENSKEHO FILMOV
Slovenské pondelky 2016

4. 4. ▶ 22.00 • **V hodine dvanásť** • J. Medved', A. Lettrich, 1958, 81 min.

11. 4. ▶ 22.00 • **Dolina** • Š. Uher, 1973, 92 min.

18. 4. ▶ 22.00 • **Vlčie diery** • P. Bielik, 1948, 122 min.

25. 4. ▶ 22.00 • **Hľadači svetla** • M. Horňák, 1971, 75 min.

Zmena programu vyhradená!

► Marek Maďarič udelil 3. marca Ceny ministra kultúry Slovenskej republiky za umenie za rok 2015. Laureátom ocenenia za výnimočný prínos v oblasti audiovizuálneho umenia sa stal producent a režisér Ivan Ostrochovský „za hraný debut *Koza* a za mimoriadny a inovatívny prínos v oblasti filmovej tvorby, originálne filmové spracovanie rôznorodých tém zo života na Slovensku a ich úspešnú prezentáciu v zahraničí“. Ocenenie za celoživotný prínos v oblasti umenia získala dramaturgička a scenáristka Jana Liptáková.

► Cenu za druhý najlepší film festivalu získal na 34. Bergamo Film Meeting, ktorý sa konal od 5. do 13. marca v Taliansku, režisér Slávek Horák s koprodukčnou snímkou *Domáci péče*.

► Na 20. MFF Sofia v Bulharsku, ktorý sa konal od 10. do 20. marca, získali Cenu za najlepšiu réžiu Tomáš Weinreb a Petr Kazda za debutový film *Ja, Olga Hepnarová*.

► Herečka Emília Vášáryová si 17. marca počas slávnostného otvorenia českého Febiofestu v Prahe prevzala ocenenie Kristián za prínos svetovej kinematografii. Na festivale zároveň prezentovala film *Eva Nová* (r. M. Škop), v ktorom stvárňuje hlavnú úlohu.

► Po ťažkej chorobe zomrel 18. marca vo veku 79 rokov český režisér Jan Němec. Debutoval filmom *Démanty noci* a v 60. rokoch nakrútil aj ďalšie pozoruhodné tituly, medzi inými príspevok do poviedkového projektu *Perličky na dně* alebo snímku *O slavnosti a hostech*. V 70. rokoch Němec emigroval, po návrate do Česka režiroval napríklad filmy *V žáru královské lásky*, *Krajina mého srdce*, *Toyen* či *Holka Ferrari Dino*.

► V utorok 22. marca sa v Bratislave odovzdávali ceny pre najlepších mladých multimediálnych tvorcov Zlatá klapka, ktoré sú voľným pokračovaním súťaže Slovenský detský Oskar. Medzi 10- až 14-ročnými vyhral kategóriu réžia Adam Šalát a najlepší krátky hraný film zaslala do súťaže ZŠ Trenčín. V skupine 15- až 19-ročných uspeli v kategórii réžia Matej Kováč a Matthias Kasar, najlepší krátky hraný film zaslala ZUŠ Rimavská Sobota. V kategórii animovaný film vyhrala snímka *Zrod animácie* kolektívu zo SUŠ Trenčín, cenu za kameru získal Gerald Gorondi, za strih Vanda Hašková.

► ZS

NAJPREDÁVANEJŠIE PUBLIKÁCIE A DVD NOSIČE V PREDAJNI SFÚ ► MAREC 2016

► PUBLIKÁCIE

1. **Kino-Ikon 2/2015** (ASFK a VŠMU v spolupráci so SFÚ, Bratislava)
2. **Martin Palúch: Autorský dokumentárny film na Slovensku po roku 1989** (Občianske združenie Vlna, Bratislava)
3. **Slavoj Žižek: Lacrimae rerum** (Akademie múzických umění, Praha)

► AUDIOVIZUÁLNE NOSIČE

1. DVD **Neha** (SFÚ, Bratislava)
2. DVD **Vlna vs. breh** (PubRes, Bratislava)
3. DVD **3x Juraj Jakubisko** (SFÚ, Bratislava)

Predajňa SFÚ Klapka.sk (Grösslingová 43) a Kino Lumière ponúkajú v apríli tieto akcie:

1. Ak si kúpite aprílové číslo Film.sk, dostanete k nemu DVD s filmom *Deň náš každodenný...* (r. O. Krivánek).
2. Počas apríla sú v ponuke publikácie Pavla Branka za zvýhodnené ceny: *Úskalia a slasti jazyka* za 6 eur, *Straty a nálezy 2* za 4 eurá, *Straty a nálezy 3* rovnako za 4 eurá.

NAJNAVŠTEVOVANEJŠIE FILMY V KINE LUMIÈRE ► FEBRUÁR 2016

1. **Revenant: Zmŕtvychvstanie** (r. Alejandro González Iñárritu, USA, 2015, CinemArt SK)
2. **Mladosť** (r. Paolo Sorrentino, Taliansko/Francúzsko/Švajčiarsko/Velká Británia, 2015, ASFK)
3. **Dánske dievča** (r. Tom Hooper, Velká Británia/USA, 2015, CinemArt SK)
4. **Fúsi** (r. Dagur Kári, Island/Dánsko, 2015, ASFK)
5. **Eva Nová** (r. Marko Škop, Slovensko/Česko, 2015, ASFK)

23.

mffk

Medzinárodný festival
filmových klubov Febiofest

KRÁTKA CESTA K VEĽKÝM FILMOM

Bratislava 17 – 23/03/2016

Kino Lumière / Kino Mladosť / Foajé
Kino KLAP VŠMU / Artkino za zrkadlom

Trenčín 31/03 – 03/04 / Košice 02 – 05/04
Banská Bystrica 04 – 07/04 / Kežmarok 04 – 07/04
Prešov 05 – 07/04 / Martin 05 – 10/04 / Prievidza 11 – 14/04
Trnava 11 – 15/04 / Levice 13 – 16/04

febiofest.sk / asfk.sk

**PREDAJ MESAČNÍKA FILM S.K. KINOKUPECTVÁ A INÉ PREDAJNÉ / PRETSILMA ► Klapka.sk – predajňa SFÚ (Grosslingová 4,3) ► Artforum (Kozia 20)
► Ex Libris (Nám. Ľ. Štúra 4) ► Hummel Music (Klobučnícka 2) ► Martinus (Obchodná 2,6) ► Prospero – predajňa DÚ (Jankovcov nám. 12)
+ vätšica VSMU (Svoradova 2) PEZINOK ► Artforum BANSKÁ BYSTRICA ► Artforum FILMOVÉ KLUBY ► Kino Lumière Bratislava – kino SFÚ (Špitálska 4)
► FK – Kino Junior Levice ► FK – Kino Strojár Martin ► FK – Kino Fontána Piešťany ► FK – Naoko Trnava**

**SLOVENSKÝ
FILMOVÝ ÚSTAV
SLOVAK FILM
INSTITUTE**

ISSN 1335-8286

FILM.SK JE EVIDOVANÝ MK SR POB E.V. Č. EV 947/08

KALENDÁRIUM

► **PREMIÉRY**

DISTRIBÚCIA

ROZHOVOR

PUBLIKÁCIE

► **TÉMA**

FILMOVÉ NOVINKY

FESTIVALY

► **RECENZIA**

PROFIL

OHLASY

REBRÍČKY

A JUBILEÁ